

Druga kompleksowa aktualizacja planu regionalnego Regionu Planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk

Tłumaczenie postanowień tekstowych oraz wybranych uzasadnień planu regionalnego

Nota wydawnicza

Wydawca: Regionaler Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien
Löbauer Straße 63
D-02625 Bautzen
Telefon +49 3591 67966 0
Telefax +49 3591 67966 69
E-Mail info@rpv-oberlausitz-niederschlesien.de
Internet <https://www.rpv-oberlausitz-niederschlesien.de>

Spis treści

Uwagi wstępne	
I. Wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu	
II. Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego	
1 Regionalna struktura przestrzenna i osadnicza	
1.1 Centralne miejscowości i związki	
1.2 Gminy o funkcjach szczególnych	
1.3 Centra zaopatrzenia i osadnictwa	
1.4 Osie połączeń i rozwoju	
2 Rozwój regionalny	
2.1 Obszary o szczególnej potrzebie działania	
2.2 Współpraca transgraniczna	
2.3 Współpraca regionalna oraz pomiędzy samorządami	
3 Rozwój przestrzeni osiedleńczej i gospodarki	
3.1 Osadnictwo	
3.2 Działalność gospodarcza	
3.3 Handel i usługi	
3.4 Turystyka i wypoczynek	
4 Komunikacja	
4.1 Ruch drogowy i komunikacja rowerowa	
4.2 Komunikacja szynowa i infrastruktura kolejowa	
4.3 Publiczna komunikacja pasażerska	
4.4 Komunikacja lotnicza	
5 Ochrona i rozwój wolnych przestrzeni	
5.1 Sanacja i rozwój krajobrazu	
5.1.1 Obszary krajobrazu wymagające sanacji	
5.1.2 Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych	
5.1.3 Ponowne zagospodarowanie obszarów wydobywania surowców	
5.2. Ochrona krajobrazu kulturowego	
5.3 Ochrona gatunków i biotopów, wielkopowierzchniowa sieć biotopów	
5.4 Ochrona wód	
5.4.1 Ochrona wód podziemnych/zaopatrzenie w wodę	
5.4.2 Prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa	
5.5 Ochrona i rozwój terenów ważnych dla klimatu obszarów osadniczych	
5.6 Regionalne ciągi zieleni i cezurzy zieleni	
6 Użytkowanie wolnych przestrzeni	
6.1 Rolnictwo i rybołówstwo	
6.2 Leśnictwo	
6.3 Zabezpieczenie surowców	
6.4 Zaopatrzenie w energię i energie odnawialne	
6.5 Obronność	

Regionalne cechy szczególne.....

7 Serbołużyckie tereny osadnicze

Wykaz skrótów

Anhänge

Załącznik 3 (Słowniczek pojęć specjalistycznych)

Załącznik 5 (Sprawozdanie środowiskowe)

Graficzne ustalenia i objaśnienia

Mapy ustalające

Maßstab

Mapa „Struktura przestrzenna”	1 : 400.000
Mapa „Wykorzystanie obszarów”	1 : 100.000
Mapa „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu”	1 : 100.000
Mapa „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”	1 : 100.000

Mapy objaśniające

Mapa „Punkty centralne i obszary przyległe”	1 : 400.000
Mapa „Obszary ze szczególnymi wyzwaniami w odniesieniu do dalszego rozwoju”	1 : 600.000
Mapa „Czas wolny, wypoczynek, turystyka”	1 : 400.000
Mapa „Struktura krajobrazu”	1 : 400.000
Mapa „Energia wiatrowa – Obszary potencjalne”	1 : 100.000
Mapa „Serbołużycki teren osadniczy”	1 : 400.000

Uwagi wstępne

Podstawa prawna, zadania i treść planu regionalnego

Regionalny Związek Planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk, jako organ odpowiedzialny za planowanie regionalne, jest zobowiązany do sporządzenia planu regionalnego dla swojego regionu planistycznego zgodnie z § 4 ustęp 1 SächsLPlG¹. Region planistyczny składa się z powiatów Bautzen i Görlitz. Plan regionalny obejmuje horyzont czasowy wynoszący około 10 lat.

Zgodnie z § 4 ustęp 1 zdanie 3 SächsLPlG, plan regionalny musi być zgodny z pożądanym rozwojem Kraju Związkowego Saksonia, który wynika przede wszystkim z LEP 2013². W planie regionalnym zasady zagospodarowania przestrzennego zgodnie z § 2 ROG³, a także cele i zasady LEP 2013 są przestrzennie i merytorycznie kształtowane na podstawie oceny stanu środowiska naturalnego i krajobrazu, a także rozwoju przestrzennego. Cele i zasady uregulowane szczegółowo w LEP 2013 nie są wymienione osobno, z wyjątkiem ich podania wymaganego dla zrozumienia celów i zasad planu regionalnego. Przygotowanie projektu planu uwzględnia również obecne warunki ramowe, które zmieniły się od czasu pierwszej kompleksowej aktualizacji planu regionalnego z 2010 roku i są istotne dla rozwoju przestrzennego, a także tendencje rozwojowe widoczne dla okresu obowiązywania planu regionalnego. Ustalenia zawarte w planie regionalnym z 2010 roku również zostały poddane temu procesowi rewizji i rozważenia. Rezultatem tego procesu powinien być wiążący plan zagospodarowania przestrzennego, który zawiera regulacje dotyczące kwestii, w odniesieniu do których kompetencje zostały przypisane przez ustawodawcę planowaniu regionalnemu i które nie zostały już uregulowane w przepisach ustawowych lub innych wiążących planach (efektywny i usprawniony plan regionalny).

Plan regionalny zawiera ustalenia jako cele i zasady zagospodarowania przestrzennego. Normatywny efekt wiążący celów i zasad wynika z §§ 4 i 5 ROG oraz z klauzul odnośnie planowania przestrzennego w ustawach prawa sektorowego (np. § 1 ustęp 4 BauGB⁴, § 48 ustęp 2 zdanie 2 BBergG⁵).

Część tekstowa zawiera ustalenia tekstowe (cele i zasady zagospodarowania przestrzennego) dla regionu planistycznego Górne Łużyce - Dolny Śląsk, w tym ich uzasadnienia zgodnie z § 7 ustęp 5 ROG. Cele zagospodarowania przestrzennego oznaczono literą Z. Zasady zagospodarowania przestrzennego oznaczono literą G. Części tekstowej planu regionalnego towarzyszy glosariusz z objaśnieniami kluczowych terminów planowania przestrzennego używanych w planie. Sekcja map zawiera mapy z ustaleniami graficznymi i mapy objaśniające mające na celu wizualizację ustaleń. Uzasadnienia ustaleń graficznych są zintegrowane z uzasadnieniami poszczególnych rozdziałów planu.

Pierwotna integracja ramowego planu krajobrazowego

Zgodnie z § 6 ustęp 4 zdanie 2 SächsNatSchG⁶, plan regionalny przyjmuje również funkcję ramowego planu krajobrazowego. Tak zwana pierwotna integracja zapewnia, że treści ramowego planu krajobrazowego, które są istotne dla planowania przestrzennego, mogą zostać zabezpieczone za pomocą celów lub zasad zagospodarowania przestrzennego po skoordynowaniu z innymi planami i działaniami istotnymi dla przestrzeni. Pozostałe treści ramowego planu krajobrazowego, którego moc wiążąca wynika z § 6 ust. 3 Saksońskiej ustawy o ochronie przyrody, są dołączone do planu regionalnego jako załącznik.

Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z § 8 ROG i § 2 ust. 2 SächsLPlG przy sporządzaniu i zmianie planów zagospodarowania przestrzennego należy przeprowadzić ocenę oddziaływania na środowisko. W praktyce jest to "strategiczna ocena oddziaływania na środowisko" w rozumieniu definicji zawartych w § 2 ustęp 10 UVPG⁷ bądź § 2 ustęp 2 SächsUVPG⁸. Strategiczna ocena

¹ Ustawa o planowaniu przestrzennym kraju związkowego z dnia 11 grudnia 2018 r. (Dziennik ustaw Saksonii s. 706), zmieniona ostatnio artykułem 25 ustawy z dnia 20 grudnia 2022 r. (Dziennik ustaw Saksonii s. 705).

² Rozporządzenie rządu saksońskiego o Planie Rozwoju Kraju Związkowego Saksonia (LEP 2013) z dnia 14 sierpnia 2013 r. (Dziennik ustaw Saksonii s. 582)

³ Ustawa o gospodarce przestrzennej z dnia 22 grudnia 2008 (Federalny dziennik ustaw I s. 2986), zmieniona ostatnio artykułem 3 ustawy z dnia 20 lipca 2022 r. (Federalny dziennik ustaw I s. 1353).

⁴ Kodeks budowlany w wersji ogłoszenia dnia 3 listopada 2017 (Federalny dziennik ustaw I s. 3634), zmieniony po raz ostatni artykułem 1 i 2 ustawy z dnia 4 stycznia 2023 (Federalny dziennik ustaw 2023 I nr 6).

⁵ Federalna ustawa o górnictwie z dnia 13 sierpnia 1980 (Federalny dziennik ustaw I s. 1310), zmieniona ostatnio artykułem 1 ustawy z dnia 14 czerwca 2021 r. (Federalny dziennik ustaw I s. 1760).

⁶ Saksońska ustawa o ochronie przyrody z dnia 6 czerwca 2013 (Dziennik ustaw Saksonii s. 451), ostatnio zmieniona ustawą z dnia 9 lutego 2021 (Dziennik ustaw Saksonii s. 243).

⁷ Ustawa o ocenie oddziaływania na środowisko w wersji ogłoszenia z dnia 18 marca 2021 (Federalny dziennik ustaw I s. 540), zmieniona artykułem 14 ustawy z dnia 10 września 2021 (Federalny dziennik ustaw I s. 4147).

⁸ Ustawa o ocenie oddziaływania na środowisko w Saksonii z dnia 25 czerwca 2019 r. (Dziennik ustaw Saksonii s. 525), ostatnio zmieniona artykułem 2 Ustawy z dnia 20 sierpnia 2019 r. (Dziennik ustaw Saksonii s. 762).

oddziaływania na środowisko, w tym monitoring, jest przeprowadzana zgodnie z § 48 Ustawy o ocenie oddziaływania na środowisko (UVPg) na mocy Ustawy o planowaniu przestrzennym.

Przygotowywana prognoza oddziaływania na środowisko musi opisywać i oceniać potencjalne znaczące oddziaływania, jakie realizacja planu zagospodarowania przestrzennego będzie miała na istotne dla środowiska dobra chronione. Ponieważ plan regionalny pełni również funkcję ramowego planu krajobrazowego, prognoza oddziaływania na środowisko dokumentuje również ocenę oddziaływania na środowisko planu krajobrazowego. Zgodnie z § 2 ustęp 2 SächsLPlG, ocena oddziaływania na środowisko obejmuje również ocenę zgodności z celami związanymi z ochroną obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (specjalne obszary ochrony siedlisk) i obszary specjalnej ochrony ptaków (SPA). Cele i zasady planu regionalnego są ustalane z uwzględnieniem wyników prognozy oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dołączona do planu regionalnego jako oddzielna część uzasadnienia.

Związek między planem regionalnym a planami węgla brunatnego

Zgodnie z § 5 ust. 1 SächsLPlG, plany dotyczące węgla brunatnego muszą być sporządzane dla każdej kopalni odkrywkowej węgla brunatnego jako częściowe plany regionalne w ramach odrębnych procedur. W przypadku zamkniętych kopalni odkrywkowych muszą one zostać opracowane jako ramowe plany rekultywacji. Treść tych planów jest określona w § 5 ustęp 2 SächsLPlG. W związku z tym, oprócz celów i zasad planu regionalnego, należy również przestrzegać i uwzględniać ustaleń planów dotyczących węgla brunatnego i ramowych planów rekultywacji na terenie ich obowiązywania. Obecnie istnieją trzy wiążące plany dotyczące węgla brunatnego i trzynaście wiążących ramowych planów rekultywacji (patrz załącznik 2 stan postępowania odnośnie do planów węgla brunatnego zgodnie z § 5 SächsLPlG).

Równolegle do aktualizacji planu regionalnego, Regionalny Związek Planowania przeprowadził częściowe aktualizacje dwunastu ramowych planów rekultywacji, których przedmiotem było określenie granic "obszarów z samodzielnym wyznaczeniem". "Obszary z samodzielnym wyznaczeniem" zasadniczo obejmują obszar zajęcia gruntów pod kopalnię odkrywkową, a także bezpośrednio przylegające obszary narażone na wpływ kopalni odkrywkowej lub rekultywacji, a tym samym główny obszar (po)górniczego wpływu i rozwoju. Po zakończeniu procesu częściowej aktualizacji, odpowiednie plany zagospodarowania przestrzennego będą nadal obowiązywać w ramach zdefiniowanych "obszarów z samodzielnym wyznaczeniem" dla określonych tekstowo i graficznie sposobów użytkowania i funkcji przestrzennych. Niektóre dodatkowe ustalenia planu regionalnego mogą zostać tu wprowadzone tylko wtedy, gdy nie są sprzeczne z ramowym planem rekultywacji. Poza tymi obszarami odpowiednie ustalenia są dokonywane w planie regionalnym i dlatego są regulowane w ramach niniejszej kompleksowej aktualizacji. Obejmuje to niezbędne korekty i zmiany ustaleń graficznych w obszarze między granicą obszaru planowania odpowiedniego ramowego planu rekultywacji a granicą "obszaru z samodzielnym wyznaczeniem". Specjalne ustalenia dotyczące rekultywacji (np. w odniesieniu do przywrócenia w dużej mierze samoregulującej się gospodarki wodnej) są nadal realizowane w ramowych planach rekultywacji, nawet poza "obszarami z samodzielnym wyznaczeniem". Granice "obszarów z samodzielnym wyznaczeniem" są przejmowane z powiadomieniem do map planowania przestrzennego planu regionalnego. Następnie planowana jest aktualizacja treści planów rekultywacji, tj. dostosowanie ustaleń graficznych użytkowania terenów i funkcji przestrzennych do aktualnych wymagań, w tym także w granicach "obszarów z samodzielnym wyznaczeniem".

Związek między planowaniem przestrzennym a planowaniem sektorowym/na szczeblu lokalnym

Planowanie przestrzenne ma charakter ponadlokalny i interdyscyplinarny, dlatego należy je odróżnić od planowania na szczeblu lokalnym i sektorowego. Zgodnie z § 1 ustęp 1 zdanie 2 ROG, planowanie przestrzenne musi harmonizować różne wymagania przestrzenne i równoważyć konflikty powstające na odpowiednim poziomie planowania oraz przewidywać poszczególne sposoby użytkowania i funkcje przestrzeni. W zakresie, w jakim plany sektorowe zawierają treści istotne pod względem przestrzennym, organy odpowiedzialne za te plany sektorowe są związane celami i zasadami planowania przestrzennego zgodnie z § 4 ROG oraz, w stosownych przypadkach, specjalnymi klauzulami planowania przestrzennego zawartymi w odpowiednich przepisach sektorowych. BauGB zawiera ważną klauzulę dotyczącą planowania przestrzennego. Zgodnie z § 1 ust. 4 BauGB plany na szczeblu lokalnym muszą być dostosowane do celów zagospodarowania przestrzennego. Cele zagospodarowania przestrzennego muszą być przestrzegane przez gminy i dlatego nie podlegają rozważeniu w planach zagospodarowania przestrzennego gmin. Prawne możliwości ograniczenia suwerenności planistycznej gmin są równoważone przez prawa gmin do udziału w sporządzaniu planu regionalnego.

Wiążący skutek ustaleń planowania przestrzennego

Plan regionalny zawiera cele i zasady zagospodarowania przestrzennego w rozumieniu § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 ROG. Cele zagospodarowania przestrzennego zawarte w planie regionalnym są wiążącymi wymogami w formie przestrzennie i merytorycznie zdefiniowanych lub definiowalnych, ostatecznie rozważonych ustaleń tekstowych lub graficznych

dotyczących rozwoju, organizacji i zabezpieczenia przestrzeni (§ 3 ustęp 1 pkt 2 ROG). Cele zagospodarowania przestrzennego muszą być przestrzegane przez organy publiczne w ich planach i działaniach istotnych dla przestrzeni oraz w określonych urzędowych decyzjach dotyczących planów i działań podejmowanych przez osoby prawa prywatnego (§ 4 ustęp 1 ROG). Istnieje również obowiązek dostosowania planów na szczeblu lokalnym do celów zagospodarowania przestrzennego (§ 1 ust. 4 BauGB). W zależności od stopnia konkretyzacji, cele pozostawiają pole do kształtowania i wdrażania kolejnych planów.

"Istniejące cele" są wiążące jako ustalenie, chyba że w planie regionalnym określono wyjątki; w przeciwnym razie można je zmienić tylko w ramach procedury odchylenia od celu (§ 6 ustęp 2 ROG, §16 SächsLPlIG).

"Cele pożądane" są również wiążące jako ustalenie, ale obejmują jednak pewną uznaniowość, która pozwala na odchylenia od deklaracji planu w nietypowych przypadkach bez procedury odchylenia. Nietypowy przypadek ma miejsce, jeśli z obiektywnego punktu widzenia konkretnego indywidualnego przypadku, trzymanie się celu nie wydaje się uzasadnione, biorąc pod uwagę ogólne przesłanie planu. Przypadki te zostały wymienione w uzasadnieniu z wystarczającym odniesieniem do okoliczności faktycznych.

Plan regionalny zawiera również tak zwane "cele kierunku działań" ("Należy podjąć wysiłki, aby ..."). Cele kierunku działań odnoszą się do zadań lub działań, które nie mogą być realizowane bezpośrednio przez władze publiczne jako adresatów celów zagospodarowania przestrzennego. Jednakże władze publiczne (np. samorządy, specjalistyczne organy) są w ten sposób zachęcane do wywierania wpływu (np. w ramach programów finansowania) na odpowiednie podmioty odpowiedzialne za działania w celu osiągnięcia celów planowania regionalnego. Na przykład "cele kierunku działań" odnoszą się do sposobu użytkowania gruntów, np. przez rolnictwo.

Zasady planu regionalnego są ogólnymi stwierdzeniami dotyczącymi rozwoju, organizacji i zabezpieczenia przestrzeni jako wytyczne dla późniejszych decyzji opartych na rozważaniu interesów lub decyzjach na podstawie uznania (§ 3 ustęp 1 pkt 3 ROG). Zasady zagospodarowania przestrzennego muszą być brane pod uwagę przez wszystkie publiczne organy planistyczne przy planach i działaniach o znaczeniu dla przestrzeni, a także przy urzędowych decyzjach w procedurach wydawania zezwoleń na projekty prywatne przy rozważaniu lub decyzjach uznaniowych zgodnie z obowiązującymi przepisami (§ 4 ROG).

Plan regionalny przedstawia graficzne ustalenia celów i zasad, szczególnie dla wolnych przestrzeni, ale także w obszarze zabudowanym. Ustalenia te obejmują obszary priorytetowe, zastrzeżone oraz połączone obszary priorytetowe i przydatne. Obszary priorytetowe to zgodnie z § 7 ustęp 3 punkt 1 ROG obszary przewidziane pod określone funkcje lub użytkowania o znaczeniu dla przestrzeni i dla których wykluczone są inne istotne dla przestrzeni funkcje lub przeznaczenie, jeżeli te nie są możliwe do połączenia z priorytetowymi funkcjami lub użytkowaniem. Obszary priorytetowe są celami zagospodarowania przestrzennego. Obszary zastrzeżone zgodnie z § 7 ustęp 3 pkt 2 ROG to obszary, w których szczególną wagę należy nadać określonym przestrzennie istotnym funkcjom lub użytkowaniu podczas rozważania ich z konkurencyjnymi przestrzennie istotnymi funkcjami lub użytkowaniem. Obszary zastrzeżone to zasady zagospodarowania przestrzennego. Obszary przydatne zgodnie z § 7 ust. 3 pkt 3 ROG to obszary, na których określone działania lub użytkowania o znaczeniu dla przestrzeni, które należy ocenić pod kątem rozwoju urbanistycznego zgodnie z § 35 BauGB, nie kolidują z innymi interesami o znaczeniu przestrzennym, przy czym te działania lub użytkowania są wykluczone w innym miejscu obszaru planowania. Zgodnie z § 2 ustęp 1 SächsLPlIG, wyznaczenie obszarów przydatnych może mieć miejsce tylko w połączeniu z wyznaczeniem obszarów priorytetowych na korzyść danego użytkowania.

Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego wspierają efektywne i ukierunkowane wykorzystanie działań i subwencji. Obowiązkiem odpowiednich organów jest zatwierdzenie konkretnych funduszy, ocena działań- również z perspektywy kosztów i korzyści - oraz ich zaplanowanie. W związku z tym cele i zasady zagospodarowania przestrzennego nie mają wpływu na zapewnienie środków budżetowych przez kraj związkowy lub inne organy ani na czas realizacji. Roszczenie, w szczególności przeciwko Krajowi Związkowemu Saksonii lub władzom samorządowym, dotyczące realizacji, finansowania lub wsparcia finansowego nie może wynikać z celów i zasad zagospodarowania przestrzennego.

I Wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu

Wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu prezentuje istotne aspekty rozwoju przestrzennego będące miarą i wyznacznikiem strategicznych kierunków w ramach opracowania treści, celów i założeń regionalnego planu planowania przestrzennego. Wizja stanowić będzie kryterium wyznaczające w przyszłości kierunek rozwoju regionalnego. W myśl prawa planistycznego wizja zrównoważonego zagospodarowania i rozwoju regionu nie stanowi wymogu w rozumieniu § 3 Ustawy o planowaniu przestrzennym, może jednakże odgrywać znaczącą rolę w podejmowaniu zobowiązań przez Regionalne związki planowania oraz wyznaczaniu kierunków działań podejmowanych przez podmioty lokalne w ramach procesów w sferze rozwoju regionalnego (por. również mapa „Obszary ze szczególnymi wyzwaniami w odniesieniu do dalszego rozwoju”).

Region planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk winien być kształtowany i dalej rozwijany, jako atrakcyjna i wieloraka przestrzeń życiowa, gospodarcza i kulturowa dla ludności zamieszkałej na zyskującym na znaczeniu niemiecko-polsko-czeskim trójkąty granic. W tym celu, przy uwzględnieniu istniejących i zmieniających się warunków ramowych, aktywowane i utrzymane winny być przyszłościowe potencjały poszczególnych miejsc (lokalizacji) w zakresie zrównoważonego gospodarczo i społecznie, a przy tym przyjaznego ekologicznie rozwoju.

Wymaga to intensyfikacji międzygminnych, regionalnych oraz ponadregionalnych i transgranicznych powiązań i kooperacji, aby móc reagować na wyzwania i szanse, wynikające z rozwoju demograficznego oraz położenia regionu planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk na trójkąty granic. Odczuwana w praktyce specyfika kulturowa współżycia Niemców i Łużyczan oraz wynikająca z tego dwujęzyczność regionu winna być wykorzystana, jako szczególna zaleta jego położenia w łączącej się Europie. Powinno to się przyczynić do wzmocnienia świadomości regionalnej oraz wzrostu percepcji regionu w Europie.

O sile regionu decyduje przede wszystkim rozwój gospodarczy. Na skutek globalizacji istnieją zwiększone wymagania względem jakości lokalizacji i konkurencyjności. Jako lokalizacja efektywna ekonomicznie, region Górne Łużyce-Dolny Śląsk musi brać ten aspekt pod uwagę.

W tym celu należy:

- nadal rozwijać siłę ekonomiczną i atrakcyjność lokalizacji przy wykorzystaniu istniejących kompetencji, powiązań (sieci) branżowych oraz definiujących strukturę gałęzi gospodarki; należy też wzmacniać regionalne obiegi gospodarcze,
- uwypuklać naturalne i funkcjonalne atrybuty regionu pozwalające na zatrzymanie i pozyskanie potrzebnej, wykwalifikowanej siły roboczej; w tym celu należy również stworzyć i umocnić kulturę otwartości w stosunku imigrantów jako pierwszy krok na drodze do zabezpieczenia przyszłych potrzeb.
- wspierać i rozszerzać zrównoważone wykorzystanie lokalnych surowców naturalnych, jako potencjału dla lokalizacji przyszłościowych gałęzi gospodarki,
- wykorzystać efekty oddziaływania regionu metropolitalnego „Niemcy Środkowe” i przestrzeni przewidzianej do zagęszczenia – Drezna we wszystkich częściach regionu,
- wzmocnić i uporządkować sieć powiązań oraz poprawić koordynację potencjałów rozwoju obszarów sąsiadujących z Dreznem, stolicą kraju związkowego na poziomie współpracy samorządów.
- w ramach monitorowania zmian strukturalnych na terenach z przemysłem wydobywczym i przetwórczym węgla brunatnego stworzyć podstawy ekonomiczne oparte na strategiach i koncepcjach działania, które staną się wyznacznikiem nowych kierunków rozwoju gospodarczego.
- zintensyfikować sieć powiązań transgranicznych z obszarami sąsiednimi po stronie czeskiej i polskiej ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania miejscowości centralnych.
- zapewnić dostęp do kształcenia pomaturalnego w regionie i ukierunkować oferty edukacji, podwyższania kwalifikacji i doksztalcenia do potrzeb miejscowych przedsiębiorstw,
- rozbudować szkoły wyższe oraz instytucje transferu technologii wraz z ich potencjałem szkoleniowo-badawczo-rozwojowym, tworząc w ten sposób gospodarce podstawę do rozwoju technologii przyszłościowych w regionie,
- kształtować i optymalizować przyszłościową infrastrukturę techniczną wraz z ponadregionalnymi sieciami komunikacyjnymi,

- przyczyniać się do stabilizacji gospodarczej miejsc (miejscowości) centralnych w celu wzmocnienia funkcji zaopatrzeniowych w stosunku do terenów otaczających, zwiększając tym samym oddziaływanie na obszary wiejskie,
- utrzymać na obszarach wiejskich znaczenie rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa, jako istotnych gałęzi gospodarki i rozszerzyć ich zadania w zakresie wytwarzania surowców odnawialnych i pielęgnacji krajobrazu kulturowego,
- wzmocnić czynnik gospodarczy „turystyka” przy uwzględnieniu specyfiki regionalnej poprzez rozszerzenie i powiązanie ofert w obrębie tradycyjnych i rozwijających się terenów rekreacyjnych i pomiędzy nimi, jak również głównych akcentów turystyki miejskiej.

Uwzględnienie wymagań socjalnych ludności stanowi część zrównoważonego rozwoju przestrzennego. Rozwój demograficzny w regionie wymagać będzie optymalizacji ofert, przede wszystkim w zakresie infrastruktury społecznej, wliczając w to publiczną komunikację pasażerską. W tym celu niezbędne jest zapewnienie i dalsza poprawa dostosowanego do potrzeb i wieku oraz wolnego od barier dostępu do infrastruktury publicznej we wszystkich rejonach regionu, jak również przeprowadzenie niezbędnych adaptacji przy uwzględnieniu przyszłych szans rozwojowych.

W tym celu należy:

- zapewnić dostęp do ofert edukacyjnych i zdrowotnych na obszarach wiejskich poprzez utrzymanie i uelastycznienie standardów minimalnych w związku z przestrzennie zmienionymi (również w aspekcie transgranicznym) strefami oddziaływania i przy uwzględnieniu dostosowanych wiekowo i rodzinie ofert infrastrukturalnych,
- uwzględnić przy tym szczególne interesy Łużyczan w zapewnieniu dostępu do dwujęzycznego systemu edukacji na terenie całego łużyckiego terenu osadniczego.
- przy podstawowym zaopatrzeniu ludności w dobra i usługi intensywniej stosować nowe modele organizacyjne, jak alternatywne formy ofert (np. sklepy osiedlowe, ruchome punkty sprzedaży),
- należy umożliwić korzystanie z wyspecjalizowanych usług, zwłaszcza dla mniej mobilnych grup ludności, także przez zastosowanie nowocześniejszych technologii informatycznych i komunikacyjnych,
- na obszarach wiejskich wspierać nowe formy kooperacji między usługodawcami publicznymi i prywatnymi (np. biura obywatelskie) w celu zapewnienia bliskiego kontaktu i relacji z mieszkańcami,
- w przypadku publicznej komunikacji pasażerskiej, przede wszystkim na słabo zasiedlonych obszarach wiejskich bez dostępu do sieci kolejowej, budować i rozbudowywać elastyczne formy Obsługi, jako oferty uzupełniające,
- zachować, poprzez instytucje kulturalne, wielorakie, historyczne i kulturalne tradycje regionu oraz umożliwić w tym celu także nowe formy i oferty dla wszystkich grup wiekowych.

Wykorzystanie i kształtowanie krajobrazu kulturowego przyczynia się do stabilizacji obszarów wiejskich i podmiejskich i wspomaga identyfikację mieszkańców z regionem Górne Łużyce-Dolny Śląsk. Użytkowanie, pielęgnacja i sanacja wolnych przestrzeni dokonywana jest z uwzględnieniem ochrony i trwałego zabezpieczenia naturalnych podstaw życiowych oraz wymagań, wynikających ze zmiany klimatu.

W tym celu należy:

- zredukować dalsze wykorzystanie powierzchni przez struktury osadnicze i komunikacyjne przy uwzględnieniu rozwoju demograficznego i priorytetowego wykorzystania ugorów możliwych do rewitalizacji oraz pozostałych potencjałów w ramach zabudowy wewnętrznej,
- skorzystać z opcji i alternatyw aktywnego dostosowania do spodziewanych zmian klimatycznych zarówno w formalnych działaniach planistycznych, jak też wspierania dzięki możliwościom nieformalnego rozwoju miejscowego i regionalnego oraz programom pomocowym,
- utrzymać ważne dla codziennego wypoczynku i turystyki wizerunki krajobrazu i miejscowości z ich elementami historyczno-kulturalnymi: specyfiką, różnorodnością i pięknem,
- doprowadzić do dalszej stopniowej rekultywacji szkód ekologicznych, które w znacznym stopniu naruszają dobra chronione: powietrze, glebę i wodę,

- przystosować region do ponoszenia większej odpowiedzialności za ochronę gatunków i biotopów oraz powiązanie przestrzeni życiowych poprzez zachowanie nieprzeznaczonych obszarów niezasiedlonych oraz zapewnienie funkcji kompensacji ekologicznej,
- postrzegać potencjały tkwiące w krajobrazach kulturowych oraz przestrzeniach naturalnych w kontekście transgranicznym i podtrzymywać, chronić i rozwijać je wspólnie z saksońskimi, brandenburskimi niemieckimi, polskimi i czeskimi regionami sąsiedzkimi,
- tworzyć i rozszerzać ofertę edukacji ekologicznej zgodnie z zasadą „Edukacja dla zrównoważonego rozwoju”, przekazując wiedzę o współzależnościach ekologicznych, uczyć oraz kształtować w społeczeństwie umiejętności postrzegania natury oraz wzmacniać kompetencje kształtowania ludzi.

II Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego

1 Regionalna struktura przestrzenna i osadnicza

1.1 Centralne miejscowości i związki

Pojęcie: Miejsca (miejscowości) centralne są to gminy, które dysponują efektywnymi centrami zaopatrzenia i zasiedlania i które ze względu na liczbę mieszkańców oraz wielkość obszaru powiazań, swoje położenie, funkcję oraz wyposażenie tworzą punkty ciężkości życia gospodarczego, społecznego oraz kulturalnego w Kraju Związkowym Saksonia. Stosownie do pełnionej funkcji i zaklasyfikowania w lokalnym systemie policentrycznym przejmują one zadania gmin w swoim obszarze powiazań. Miejsce centralne utożsamiane jest z obszarem gminy.

Mapa: Przedstawione w krajowym planie rozwoju (LEP) Saksonia 2013 centra nadrzędne i średniego stopnia zostały w celach informacyjnych przeniesione na mapę „Struktura przestrzenna”. Miejscowości centralne podstawowe zaznaczone są na mapie „Struktura przestrzenna”. Obszary przyległe przedstawiono na mapie „Punkty centralne i obszary przyległe”.

Wskazówka: Centrum nadrzędne – centralny zespół miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda oznaczony jest w krajowym planie rozwoju, jako centrum nadrzędne w dzieleniu funkcji (por. cel 1.3.6 LEP 2013). Jako centra pośrednie wyznaczono miasta: Kamenz, Löbau, Niesky, Radeberg, Weißwasser/O.L. oraz Zittau (por. cel 1.3.7 LEP 2013).

Z 1.1.1 **Miejscowości centralne wymagają rozwijania, jako punkty docelowe i punkty powiazań publicznej komunikacji pasażerskiej. Ponadregionalną obsługę komunikacyjną należy skoncentrować w obrębie centralno-lokalnych obszarów powiazań w centrach zaopatrzenia i osadnictwa.**

Centrum nadrzędne – nadrzędny zespół miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda

Z 1.1.2 **Należy wzmocnić i rozszerzyć funkcję wspólnego centrum nadrzędnego i ośrodków rozwoju regionu Górnych Łużyc-Dolnego Śląska jaką spełniają miasta nadrzędnego zespołu miast. W tym celu należy stworzyć warunki przestrzenne do utrzymania i wzmocnienia nadrzędnej roli tych miast jako centrów komunikacyjnych, gospodarczych, kulturowych, edukacyjnych i naukowych o znaczeniu ponadregionalnym.**

G 1.1.3 **Zadaniem nadrzędnego zespołu miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda jako centrum nadrzędnego będzie w ramach podziału ról wzmocnienie promocji regionu na płaszczyźnie ponadregionalnej oraz podjęcie odpowiedzialności za rozwój regionu z uwzględnieniem własnych potrzeb rozwojowych wszystkich trzech miast.**

Z 1.1.4 **Współpraca między miastami centrum nadrzędnego – nadrzędnego zespołu miast Bautzen- Görlitz-Hoyerswerda w zakresie kultury, edukacji i zdrowia, turystyki i gospodarki winna być pogłębiona. Połączenia komunikacyjne i powiązania wzajemne ze stolicą kraju związkowego Dreznem, europejskim regionem metropolitalnym „Niemcy Środkowe” oraz centrami nadrzędnymi sąsiednich krajów związkowych i państw winny być zapewnione i rozbudowane.**

Z 1.1.5 **Rola Bautzen jako centrum gospodarczego powinna zostać wzmocniona poprzez dalszą wspólną rozbudowę powiazań funkcjonalnych z aglomeracją drezdeńską.**

Z 1.1.6 **W przypadku Görlitz należy nadal zwiększać transgraniczne oddziaływanie miasta, szczególnie w sferze nauki, turystyki i kultury oraz dowartościować jego znaczenie jako Europa-miasto.**

Z 1.1.7 **Hoyerswerda winna rozwijać się szczególnie stając się centrum Pojezierza Łużyckiego. W tym celu należy zwiększyć jakość usług mieszkaniowych i rekreacyjnych oraz poprawić oddziaływanie miasta w takich obszarach jak opieka zdrowotna, kultura, edukacja, mieszkalnictwo, możliwości zakupowe i rynek pracy.**

Centra podstawowe

Pojęcie: Centra podstawowe są to miasta i gminy, które ze względu na położenie przestrzenne uzupełniają sieć miejscowości centralnych wyższej rangi oraz spełniają kryteria dla ustalenia zgodnie z celem 1.3.8 LEP 2013.

Związki centrów podstawowych są to związki dwóch lub więcej gmin, które ze względu na ich sąsiedzkie położenie lub bezpośrednie powiązanie strukturalne oraz przydzielone im funkcje w aspekcie wyposażenia miejscowości centralnych, wspólnie pełnią funkcję centrum podstawowego. We wzajemnym porozumieniu winny one uzgadniać swoje ważne w aspekcie przestrzennym plany i działania, służące realizacji funkcji miejscowości centralnej, a zwłaszcza planowaniu kierunkowemu. Współpraca w zakresie podziału funkcji winna być uregulowana umową (por. cel 1.3.5 LEP 2013).

Z 1.1.8 **Grundzentren sind die Städte und Gemeinden:**

Centrami podstawowymi są następujące miasta i gminy:

- **Bernsdorf**
- **Bernstadt a. d. Eigen**
- **Bischofswerda**
- **Ebersbach-Neugersdorf**

- Związek Gmin Großdubrau-Malschwitz-Radibor
- Großröhrsdorf
- Großschönau
- Königsbrück
- Königswartha
- Związek Miast i Gmin „Oberland“ Neukirch/Lausitz-Schirgiswalde-Kirschau-Sohland a. d. Spree-Wilthen.
- Pulsnitz
- Reichenbach/O.L.
- Rothenburg/O.L.
- Weißenberg
- Wittichenau.

1.2 Gminy o funkcjach szczególnych

Pojęcie: Szczególna funkcja gminy jest to funkcja określająca gospodarczy i społeczny charakter gminy nie posiadającej statusu miejscowości centralnej i w swym przestrzenno-strukturalnym oddziaływaniu znacznie wykraczająca poza granice własnej gminy lub też stanowiąca w centrach podstawowych funkcję mocno wyróżnioną w stosunku do innych zadań centrum podstawowego.

Działania harmonizujące z zapewnieniem lub rozwinięciem szczególnej funkcji gminy są w miejscowości niecentralnej dopuszczalne poza ramami rozwoju własnego gminy zgodnie z celem 2.2.1.6 Krajowego Planu Rozwoju Saksonii 2013.

Mapa: Gminy o funkcji szczególnej wyznaczono na mapie „Struktura przestrzenna” i określono ich funkcje. Gmina Weißkeißel wyznaczona w Krajowym Planie Rozwoju Saksonii 2013 jako gmina o funkcjach szczególnych „Obronność” włączona została dla celów informacyjnych do mapy „Struktura przestrzenna” (por. cel 1.4.1 LEP 2013).

- Z 1.2.1 Gminy o funkcji szczególnej „Produkcja” są to gminy Boxberg/O.L., Bretnig-Hauswalde, Elsterheide, Großpostwitz/O.L., Kodersdorf, Ottendorf-Okrilla, Spreetal i Wachau.**
- Z 1.2.2 Gminy o funkcji szczególnej „Turystyka” są to miasta i gminy Bad Muskau, Cunewalde, Elsterheide, Jonsdorf, Kottmar, Olbersdorf, Oybin und Seifhennersdorf. Ustalenie funkcji gmin Cunewalde i Kottmar obowiązuje dopóki przynajmniej jedna część gminy posiada tytuł „Uznany przez państwo ośrodek rekreacyjny”.**
- Z 1.2.3 Gminy o funkcji szczególnej „Edukacja” są to centra podstawowe Bischofswerda, Großröhrsdorf, Rothenburg/O.L. i Wilthen oraz miasta Herrnhut i Seifhennersdorf.**
- Z 1.2.4 Gminą o funkcji szczególnej „Współpraca transgraniczna” jest miasto Ostritz.**
- Z 1.2.5 Gminy o funkcji szczególnej „Zdrowie/kwestie socjalne” są to gminy Arnsdorf i Großschweidnitz.**
- Z 1.2.6 Gminą o funkcji szczególnej „Kultura łżycka” jest gmina Schleife.**
- Z 1.2.7 Gminy o funkcjach specjalnych „zmiany strukturalne” to miasto Lauta i gminy Krauschwitz i. d. O. L., Markersdorf, Schleife i Trebendorf.**

1.3 Centra zaopatrzenia i osadnictwa

Pojęcie: Centrum zaopatrzenia i osadnictwa gminy jest to strefa związana z zabudowaną częścią miejscowości, która ze względu na istniejące już funkcje i odpowiednie możliwości rozwojowe, jej osiągalność (w przypadku miejscowości centralnych dla ludności na obszarze powiązanym) oraz połączenia komunikacyjne poprzez publiczną komunikację pasażerską stwarza przesłanki dla skoncentrowanego przestrzennie zaopatrzenia ludności (w przypadku miejscowości centralnych dla ludności na obszarze powiązanym) w akceptowalnej odległości od miejsc zamieszkania.

- Z 1.3.1 Centra zaopatrzenia i osadnictwa miejscowości centralnych wyższej rangi są to miasta centralne nadcentrów i centrów pośrednich, wyznaczonych w celach 1.3.6 i 1.3.7 Krajowego Planu Rozwoju (LEP) Saksonii 2013.**
- Z 1.3.2 Centra zaopatrzenia i osadnictwa centrów podstawowych są to miasta centralne wzgl. główne miejscowości gminy centrów podstawowych, wyznaczonych w celu 1.1.6 planu regionalnego Górne Łużyce-Dolny Śląsk. W drodze odstępstwa, dzielnice Ebersbach/Sa. i Neugersdorf stanowią centrum zaopatrzenia i osadnictwa centrum podstawowego Ebersbach-Neugersdorf, a dzielnice Kirschau i Schirgiswalde centrum zaopatrzenia i osadnictwa miasta Schirgiswalde-Kirschau, jako część związku o charakterze centrum podstawowego „Oberland”.**

1.4 Osie połączeń i rozwoju

Pojęcie: Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym uzupełniają wyznaczona w krajowym planie rozwoju sieć osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym. Obrazują one powiązania przestrzenne nadcentrów, centrów pośrednich i podstawowych. W przestrzeni przewidzianej do zagęszczenia spełniają one przede wszystkim funkcje porządkujące, podczas, gdy na obszarach wiejskich głównie funkcję uzbrojenia terenu.

Mapa: Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym wyznaczone są na mapie „Struktura przestrzenna”. Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym wyznaczone są na mapie „Struktura przestrzenna”.

Z 1.4.1 Planuje się rozbudowę odcinka Weißenberg–Löbau osi połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym Weißenberg–Löbau–Ebersbach-Neugersdorf–(Česká Lípa/Böhmisch Leipa, Republika Czeska) do osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym.

Z 1.4.2 Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym przebiegają osiowo z następującymi miejscowościami centralnymi:

- Bautzen–Großdubrau–Weißwasser/O.L.–(Żary–Zielona Góra, Rzeczpospolita Polska),
- Bischofswerda–Neukirch/Lausitz–Sohland a. d. Spree–Ebersbach-Neugersdorf–Zittau,
- Görlitz–Rothenburg/O.L.–(Żary, Rzeczpospolita Polska),
- (Großhain)–Königsbrück–Kamenz–Bautzen–Schirgiswalde-Kirschau–Sohland a. d. Spree,
- Hoyerswerda–Weißwasser/O.L.,
- (Pirna)–Radeberg–Großröhrsdorf–Pulsnitz–Kamenz,
- (Sebnitz)–(Neustadt i. Sa.)–Bischofswerda–Kamenz–Bernsdorf–(Senftenberg),
- (Senftenberg)–Hoyerswerda–Niesky,
- Weißenberg–Löbau–Ebersbach-Neugersdorf–(Česka Lípa, Republika Czeska).

2 Rozwój regionalny

2.1 Obszary o szczególnej potrzebie działania

Tereny poeksploatacyjne górnictwa węgla brunatnego

Z 2.1.1 W celu przezwyciężenia deficytów rozwojowych wynikających z uwarunkowań strukturalnych i historycznych oraz zwiększenia konkurencyjności „terenów poeksploatacyjnych górnictwa węgla brunatnego” na poziomie ponadregionalnym należy podjąć wspólnie z krajem związkowym Brandenburgia różnego rodzaju działania ukierunkowane na rozwój struktury branżowej i struktury wielkościowej przedsiębiorstw w sferze produkcji, turystyki oraz przemysłu oraz wzmocnienie całego regionu jako ośrodka naukowo-badawczego. W tym celu należy:

- wspierać tworzenie warunków przestrzennych i infrastrukturalnych pozwalających na restrukturyzację lokalizacji produkcyjnych i przemysłowych przemysłu węgla brunatnego we wszystkich gminach oraz promujących rozwój nowych lokalizacji produkcyjnych i przemysłowych jako ośrodki gospodarcze, zlokalizowane głównie w miejscowościach centralnych i gminach o funkcji specjalnej „Produkcja”,
- w ramach uzgodnionego między jednostkami samorządu terytorialnego planowania kierunkowego stworzyć warunki przestrzenne i infrastrukturalne do powstawania przedsiębiorstw i usługodawców z branży turystycznej lub rekreacyjnej na Pojezierzu Łużyckim i nad jeziorem Berzdorfer See i Olbersdorfer See poprzez dostosowaną do zapotrzebowania ofertę, w szczególności w miastach Hoyerswerda, Görlitz i Zittau, gminach o funkcji specjalnej „Turystyka” oraz w wyznaczonych obszarach priorytetowych z funkcją „Rekreacja”,
- wspierać i działać na rzecz utrzymania i rozbudowy, zgodnie z wymogami w ramach dalszego rozwoju, obiektów infrastruktury technicznej i społecznej w osiedlach nieobjętych działaniem górnictwa odkrywkowego węgla brunatnego,
- w celu zapewnienia wykwalifikowanych pracowników wzmocnić szkolnictwo zawodowe oraz wesprzeć Wyższą Szkołę Zittau/Görlitz, Wyższą Szkołę Zawodową Rothenburg/O.L., Akademię zawodową w Bautzen oraz regionalne instytuty badawcze jako instytucje o znaczeniu ogólnoregionalnym w sferze zapewnienia pracowników oraz jako ośrodki innowacyjności,
- wspierać współpracę instytucji naukowych i badawczych z gospodarką oraz powstawanie nowych instytutów badawczych w myśl zasady 6.3.11 Krajowego planu rozwoju Saksonii (LEP) 2013,
- poprawić dostępność miejscowości centralnych, centrum nadrzędnego Drezno oraz regionów metropolitalnych Berlin-Brandenburg i Środkowe Niemcy z wysokiej jakości infrastrukturą komunikacyjną.

Z 2.1.2 Dzięki rekultywacji powierzchni należy stworzyć warunki przestrzenne dla dostosowanej do potrzeb rewitalizacji dawnych ośrodków wydobywania węgla brunatnego oraz elektrowni węgla brunatnego. Przy planowaniu rekultywacji należy przyjąć następujące rodzaje dalszego użytkowania:

Obszary przemysłowe i/lub produkcyjne:

- elektrownia Hagenwerder,
- dawne odkrywki kopalni Reichwalde (Schadendorf) i
- elektrownia Boxberg.

Czas wolny i wypoczynek, turystyka:

- elektrownia przemysłowa / fabryka brykietów Knappenrode („Fabryka Energii Knappenrode”),
- kopalnia odkrywkowa Berzdorf.

Z 2.1.3 Niepotrzebne już obiekty komunikacyjne przemysłu węgla brunatnego, jak drogi zakładowe należy w razie potrzeby bezzwłocznie przystosować do nowego wykorzystania komunikacyjnego w charakterze dróg lub szlaków turystycznych (rowerowych) wzgl. innego wykorzystania turystycznego. Potrzeby należy uzgodnić na szczeblu międzygminnym. Zachowane mają być warunki przestrzenne dla dalszego priorytetowego użytkowania kolei węglowych jako urządzeń kolejowych. W razie braku zapotrzebowania, obiekty te należy rozebrać i uwzględnić w kolejnych planach użytkowania w danej okolicy.

2.2 Współpraca transgraniczna

Z 2.2.1 W celu zapewnienia rozwoju terenów przygranicznych regionu Górne Łużyce-Dolny Śląsk należy we współpracy z właściwymi organami i podmiotami wykonawczymi Republiki Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej dążyć do tego, aby:

- transgraniczne osie połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym (Drezno)–Bautzen–Görlitz–(Wrocław), (Cottbus)–Hoyerswerda–Bautzen–Löbau–Zittau–(Liberec) oraz (Cottbus)–Weißwasser/O.L.–Niesky–Görlitz–Zittau–(Liberec) zostały rozbudowane, jako wydajne szlaki komunikacyjne,
- poprawić wydajność (przepustowość) odcinków kolejowych dla ruchu towarowego przez przejścia graniczne Horka–(Węgliniec), Ebersbach/Sa.–(Rumburk) oraz Zittau–(Hrádek nad Nisou),
- poprawić dostępność poprzez rozbudowę wzgl. przywrócenie transgranicznej publicznej komunikacji pasażerskiej/komunikacji regionalnej, a zwłaszcza połączeń kolejowych (Drezno)–Görlitz–(Wrocław), Zittau–(Liberec), Görlitz–(Jelenia Góra) i Ebersbach/Sa.–(Varnsdorf)–Großschönau–Zittau oraz włączyć te połączenia do polskiej i czeskiej sieci połączeń dalekobieżnych we Wrocławiu i Libercu ,
- poprawić połączenia komunikacyjne oraz dostępność terenów turystycznych Karkonoszy, Gór Iżerskich i Gór Łużyckich przez Zittau,
- poprawić dostępność poprzez stworzenie dodatkowych połączeń drogowych i innych między Wolnym Państwem Saksonią, a Republiką Czeską i Rzeczpospolitą Polską,
- skoordynować i rozbudować transgraniczną sieć szlaków turystycznych nad Nysą Łużycką, na Pogórzu Górnołużyckim i w Górach Żytawskich,
- utrzymać dalszy rozwój związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau” poprzez włączenie w ten proces obszar zlokalizowany bezpośrednio wokół centrum pośredniego Zittau oraz rozbudowę transgranicznych powiązań centrum nadrzędnym Liberec po stronie czeskiej
- dalej zwiększać transgraniczne znaczenie i oddziaływanie Europa-Miasta Zgorzelec/Görlitz,
- intensywniej wykorzystywać potencjał i możliwości rozwojowe wspólnych obszarów powiązań poprzez transgraniczne udostępnienie usług publicznych związanych z zaspakajaniem potrzeb bytowych i ułatwienie wzajemnego dostępu do usług i ofert
- nadal rozwijać tematy: Kraina Domów Przysłupowych oraz Geopark „Łuk Mużakowa” w ujęciu transgranicznym,
- nadal uzgadniać i rozwijać transgraniczną ochronę przyrody i krajobrazu obszarze Pustaci Mużakowskiej, w dolinie Nysy Łużyckiej, na Pogórzu Górnołużyckim i w Górach Żytawskich,
- ein kontynuować zgodną z potrzebami rozbudowę linii energetycznych umożliwiających wymianę energii energetycznej z partnerami z Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej oraz

- **udzielać z odpowiednim wyprzedzeniem informacji wykraczających poza przepisy prawa krajowego oraz koordynować działania w ramach transgranicznego nadzoru i ograniczenia skutków powodowanych przez działalność kopalni odkrywkowych węgla brunatnego i elektrowni jak i w ramach kolejnych projektów o znacznym potencjale generowania skutków środowiskowych o charakterze transgranicznym.**

Wskazówka: Dalsze cele rozbudowy transgranicznych połączeń komunikacyjnych zawarto w rozdziale 4.

Uzasadnienie do punktu 2.2 Współpraca transgraniczna

do Z 2.2.1 Ponad połowa granicy regionu planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk stanowi jednocześnie granicę państwową z Rzeczpospolitą Polską (długość granicy 123 km) wzgl. Republiką Czeską (długość granicy 97 km). Ponadto powiaty ziemskie Bautzen i Görlitz są członkami Euroregionu Neiße-Nisa-Nysa. Tym samym zachodzi w regionie zwiększona potrzeba współpracy z organami polskimi i czeskimi oraz innymi instytucjami, która wykracza poza unormowane prawnie uzgodnienia i zasady uczestnictwa.

Przy konkretyzacji ustaleń rozdziałów 2.1.2 i 2.1.3 LEP, podane w celu elementy planowania/działania oraz projekty obrazują dające się przewidzieć główne akcenty współpracy transgranicznej w czasie obowiązywania planu regionalnego. Priorytety opisane w Krajowym planie rozwoju Saksonii (LEP) 2013 nie są ponownie wymieniane (np. współpraca pomiędzy miastami i gminami przygranicznymi realizowana zgodnie z celem 2.1.3.5 Krajowego planu rozwoju Saksonii (LEP), ogólny obowiązek konsultacyjny wynikający z przepisów prawa europejskiego np. w odniesieniu do ochrony przeciwpowodziowej).

Wraz z takim wyznaczeniem głównych akcentów możliwe jest ustanowienie konkretnego odniesienia dla przedsięwzięć wymagających uzgodnień transgranicznych; wykorzystywane winno ono być również w przypadku programów pomocowych. Dotyczy to w szczególności "Programu Współpracy INTERREG Polska - Saksonia" oraz "Programu Współpracy INTERREG Kraj Związkowy Saksonia - Republika Czeska" w ich aktualnych wersjach. Realizacja priorytetów w sferze planowania przestrzennego powiązana jest z licznymi warunkami brzegowymi, na które adresaci docelowi pop części nie mają wpływu. Dlatego przyjmujemy się sformułowanie „cel nakreślony” (por. glosariusz pojęć specjalistycznych zagospodarowania przestrzennego, LEP 2013, str. 193).

Szczególny wymóg uzgodnień z partnerami polskimi i czeskimi zachodzi w przypadku dalszej rozbudowy transgranicznych osi połączeń i rozwoju, jaka musi nastąpić w ramach prognozowanego zwiększenia natężenia ruchu komunikacyjnego oraz w obliczu zakończenia procesu rozszerzenia UE. Najpilniejsze wymagania objaśniono w rozdziale 4 planu regionalnego.

Plany komunikacji miejscowej związków komunikacyjnych (ZVON, VVO) zawierają liczne oferty dla transgranicznej publicznej komunikacji pasażerskiej w Republice Czeskiej i Rzeczypospolitej Polskiej. W minionych latach zrealizowano liczne projekty transgraniczne (np. Neiße:Go, Luise, Lubahn, Sniezka, INTER-REGIO-Rail, ELLA Regio) Ważną rolę odgrywała w tych projektach rozbudowa transgranicznej publicznej komunikacji pasażerskiej. Wyniki tych projektów udało się już częściowo zrealizować. W związku z tym, szczególnego znaczenia nabierze w przyszłości transgraniczne powiązanie niemieckich obszarów komunikacji miejscowej z takimi obszarami po stronie czeskiej i polskiej, obejmujące także poprawę powiązań komunikacyjnych obszarów turystycznych we wszystkich trzech krajach. W perspektywie należy stworzyć atrakcyjne turystycznie połączenie wschód-zachód (Karkonosze/Góry Łużyckie) między Niemcami, a Republiką Czeską z połączeniem z Polską. W kontekście połączeń osobowego szynowego ruchu lokalnego, z regionu nie można też wyłączać Worka Szluknowskiego. Uruchomienie w lipcu 2014 „Kolei Parku Narodowego”, jako kompleksowego połączenia szynowego między (Rumburg)–(Dolni Poustevna)–(Sebnitz)–(Bad Schandau)–(Schöna)–(Děčín) tworzy potencjał dla atrakcyjnego przedłużenia połączenia np. do Ebersbach/Sa. wzgl. w kierunku Seifhennersdorf–(Varnsdorf)–Zittau. Przesłanki ku temu istnieją już od czasu, gdy w roku 2010 rozpoczęto eksploatację odcinka (Liberec)–Zittau–Großschönau–Seifhennersdorf–(Varnsdorf)/(Rybníště). W aspekcie przedłużenia połączeń, oprócz innych wariantów w ramach projektu Związku Komunikacyjnego Górnej Łaby (VVO) realizowanego z krajem usteckim „ELLA Regio – transgraniczny osobowy szynowy ruch lokalny/publiczna komunikacja pasażerska”, zaproponowano także budowę nowego odcinka linii między (Rumburg), a Seifhennersdorfem. Wyniki projektu ELLA Regio wymagają, zatem dalszego uzgodnienia między saksońskimi i czeskimi związkami komunikacyjnymi wzgl. innymi organami. W przypadku ewentualnego preferowania budowy nowego odcinka linii (patrz wyżej) warunki przestrzenne mogą być zabezpieczone również przy pomocy instrumentów zagospodarowania przestrzennego (wyznaczenie, jako trasy priorytetowej lub zastrzeżonej). W lipcu 2022 r. spółka LISt GmbH (Gesellschaft für Verkehrswesen und ingenieurtechnische Dienstleistungen mbH), na zlecenie Kraju Związkowego Saksonia, ogłosiła przetarg na "Studium wykonalności dla budowy nowej linii Seifhennersdorf - Rumburg i modernizację odcinka (Varnsdorf -) granica CZ/D - Seifhennersdorf".

W związku z poprawą połączeń komunikacyjnych terenów turystycznych Karkonoszy, Gór Izerskich i Łużyckich przez miasto Zittau szczególne znaczenie ma tzw. „Droga Sudecka”. Droga Sudecka stanowi przy tym jednocześnie dolnośląski odcinek planowanej, międzynarodowej, turystycznej trasy samochodowej Via Montana, przebiegającej łańcuchem górskim Sudetów i Karpat. Droga Sudecka powinna być poprzez system wielu dróg łącznikowych połączona z odpowiednimi drogami po stronie niemieckiej. W wyniku tego na obszarze Sudetów winien powstać system dróg do użytku turystycznego, ułatwiający turystom przejeżdżność całego łańcucha górskiego Sudetów. Realizacja tego przedsięwzięcia wymaga transgranicznej współpracy także w dziedzinie planowania przestrzennego. Droga taka, planowana na terytorium Polski, jako połączenie turystyczne, kończy się w miejscowości Sieniawka. Droga ta, kontynuowana od Zittau przez Rumburg do Sebnitz może przyczynić się do zwiększenia dostępu do Gór Żytawskich oraz Szwejcarii Saksońskiej, a tym samym do stworzenia sieci połączeń na tych obszarach, odznaczających się dużym potencjałem turystycznym. Zgodnie z zasadami der zagospodarowania przestrzennego kraju usteckiego (weszły w życie dnia 20.10.2011) przewiduje się rozbudowę połączeń drogowych, istotnych dla tych funkcji łącznikowych (np. delimitacja korytarza dla rozbudowy odcinków cząstkowych drogi „II/266 Seifhennersdorf–Rumburg–Śluknov–Lobendava–Neustadt i. S.–Drezno”). Ponadto, po całkowitym zrealizowaniu drogi B 178 (nowość) istnieje też możliwość korzystnego połączenia z autostradą federalną A 4. Z drugiej strony obszar turystyczny Karkonoszy osiągalny jest także za pośrednictwem autostrady A 4 (np. droga krajową 30 Zgorzelec–Lubań–Jelenia Góra). Wraz z ukończeniem budowy autostrady między przejściem granicznym Ludwigsdorf/Jędrzychowice, a Krzyżową pojawiły się dalsze możliwości poprawy także dla włączenia miasta Görlitz do trasy Via Montana.

Wraz z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej do Traktatu z Schengen pod koniec 2007 roku dawne przejścia graniczne straciły swoją pierwotną funkcję. Od tej chwili rodzaje ruchu (ruch pasażerski czy towarowy, komunikacja rowerowa czy piesza) definiowane są przez odpowiednie przepisy, które ustalają klasy i kategorie połączeń drogowych. O wykorzystaniu dróg decyduje nadal stan infrastruktury (np. dopuszczalna nośność konstrukcji mostów (por. Ministerstwo Infrastruktury [wyd.]: Mapa inwestycji na pograniczu z Polską wzdłuż granicy niemiecko-polskiej, http://www.bbsr.bund.de/BBSR/DE/Raumentwicklung/RaumentwicklungEuropa/InternationaleZusammenarbeit/Polen/02_DatenKartenGrafiken.html?nn=413802). Z tego względu należałoby używać w miejsce pojęcia „przejście graniczne” raczej sformułowania „transgraniczna infrastruktura komunikacyjna”.

W celu poprawy ruchu transgranicznego oraz powiązania z sobą sieci dróg opracowano równolegle do istniejącej infrastruktury transgranicznej koncepcję utworzenia kolejnych przejść drogowych. Cel ten polega na tym, aby przy uwzględnieniu istniejących struktur osadniczych oraz przejść historycznych utworzyć mniej więcej, co 10 km jedno połączenie transgraniczne. Podstawę ku temu stanowi „Koncepcja dodatkowych połączeń drogowych między Wolnym Krajem Saksonia, a Republiką Czeską” z lutego 2004. Zgodnie z tą koncepcją, w perspektywie krótko lub średnioterminowej przewidywano otwarcie licznych przejść drogowych. Dotychczas nie zrealizowano następujących, wymienionych w koncepcji przejść: Steinigtwolmsdorf–Lobendava-Severní, Oppach–Šluknov-Fukov, Seiffhennersdorf/ulica Warnsdorfer Straße–Warnsdorf (Pohranicni straze), Hartau–Hrádek nad Nisou. W roku 2015 Krajowy Urząd ds. Komunikacji i Budowy Dróg (LASuV) rozpoczął na zlecenie Saksońskiego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Komunikacji (SMWA) dalsze prace nad aktualizacją koncepcji. Regionalny związek planowania (RPV) dotychczas nie otrzymał wyników tych prac. Opracowanie podobnej koncepcji przewidywano pierwotnie również w odniesieniu do połączeń drogowych pomiędzy Wolnym Krajem Związkowym Saksonia i Rzeczpospolitą Polską. Nie opublikowano jednakże żadnych wyników tych prac. Istnieje natomiast nieformalna koncepcja Euroregionu Neiß-Nisa-Nysa w sprawie „Przejść granicznych w Euroregionie Neiß-Nisa-Nysa”, obejmująca m.in. przejścia graniczne, jakie winny być zrealizowane między D/PL (wraz z przejściami do użytku turystycznego). W „Programie Współpracy INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020” z dnia 11 czerwca 2015 r. podkreślono w związku z tym: *„Wyzwaniem jest zmniejszenie bariery, jaką stanowi rzeka graniczna, przede wszystkim poprzez budowę większej liczby połączeń pomiędzy polską a niemiecką częścią obszaru wsparcia. Wiąże się to jednak nie tylko z dużymi środkami, jakie należałoby przeznaczyć na ten cel, ale również z porozumieniami na szczeblu rządowym. Przedsięwzięcia związane z budową czy modernizacją infrastruktury transportowej, głównie drogowej, cieszyły się dużym zainteresowaniem beneficjentów. W latach 2014-2020 potrzeba niwelowania tej bariery jest nadal duża.”* Poprawa jakości połączeń drogowych do przejść granicznych jest wymieniona w wyżej wymienionym programie jako niezbędny warunek budowy mostów granicznych. Jest to jedyny sposób na zwiększenie wykorzystania mostów granicznych przez mieszkańców i gospodarkę. „Program Współpracy INTERREG Polska - Saksonia 2021-2027” (PL-SN 2021-2027) z lipca 2022 r. nie zawiera (niestety) odpowiedniego celu, więc do realizacji tego priorytetu może być konieczne sięgnięcie po inne opcje finansowania.

Do celów (wyłącznie) turystycznych pozostaje obecnie w regionie dwadzieścia przejść z Republiką Czeską i osiem przejść z Rzeczpospolitą Polską. W celu otwarcia dalszych potencjałów turystycznych konieczna jest, uzgodniona między danymi partnerami, budowa nowych i rozbudowa istniejących przejść dla ruchu turystycznego. Przejścia te winny służyć przede wszystkim poprawie osiągalności obiektów turystycznie interesujących oraz możliwości dalszego poprowadzenia transgranicznych szlaków turystycznych. Jako wymagające rozbudowy przejścia między Niemcami, a Republiką Czeską wchodzi tu w grę w szczególności przejście, wymienione w „Koncepcji dodatkowych połączeń drogowych między Wolnym Państwem Saksonia, a Republiką Czeską” z lutego 2004, które przede wszystkim ze względu na zagadnienia związane z ochroną przyrody są, jako połączenia drogowe nieprzystdatne. Koncepcja Euroregionu Neiß-Nisa-Nysa w sprawie „Przejść granicznych w Euroregionie Neiß-Nisa-Nysa” zawiera też opinie na temat dalszego rozwoju przejść turystycznych przez Nysę Łużycką. Wszystkie, istniejące i planowane przejścia turystyczne, jak również kolejne propozycje przedstawiono na mapie „Czas wolny, wypoczynek i turystyka”.

Uchwalona na XVII Posiedzeniu Komitetu ds. Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej, 1 grudnia 2016 „Wspólna Koncepcja Przyszłości dla Polsko-Niemieckiego Obszaru Powiazań wiza 2030” (<https://www.kooperation-ohne-grenzen.de/de/zukunftskonzept/>) zawiera odnośnie do wzmocnienia i pogłębienia powiazań następującą wizję: *„W roku 2030 silny społecznie, gospodarczo i przyrodniczo polsko-niemiecki obszar powiazań jako wspólny obszar zrównoważonego wzrostu jest ważnym motorem rozwoju w sercu Europy, oddziałującym także na inne regiony.”* Ta odnosząca się do całego polsko-niemieckiego obszaru powiazań wiza konkretyzowana jest w planie regionalnym z jednej strony dla regionalnej płaszczyzny odniesienia, a z drugiej strony rozszerzana jest na dotyczący regionu Górne Łużyce-Dolny Śląsk niemiecko-czeski obszar powiazań. Z punktu widzenia planowania regionalnego większe potencjały i możliwości rozwoju we wspólnych (transgranicznych) obszarach powiazań mają szczególne znaczenie przede wszystkim dla zabezpieczenia potrzeb bytowych na terenach wiejskich.

Zgodnie z celem 2.1.3.5 LEP w miastach i gminach granicznych należy dążyć do tego, aby wypracowywane i realizowane były transgraniczne koncepcje rozwoju miast i wsi oraz nadal intensyfikowana była współpraca w dziedzinie zapewnienia potrzeb bytowych, ochrony środowiska, turystyki i infrastruktury technicznej. Wykaz gmin przygranicznych objętych wsparciem w ramach tego celu zamieszczono w Krajowym planie rozwoju Saksonii (LEP) 2013 w uzasadnieniu celu 2.1.3.5. Opracowane w latach 1999-2001 dla obszaru trójtęku granic Regionalna Koncepcja Rozwoju i Działania (REK) „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau” stanowi już od wielu lat podstawę roboczą dla praktykowanej współpracy trzech miast, a na celu ma rozwijanie warunków i możliwości transgranicznego związku miast, jako trwałego instrumentu organizacyjno-realizacyjnego stosunków współpracy na szczeblu komunalnym (gminnym). Opracowane na podstawie REK, istotne projekty kluczowe planowania regionalnego (np. wspólny plan rozwoju związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau”, trójtętny, transgraniczny związek obszaru gospodarczego, zrównoważone zarządzanie terenami osadniczymi/strategia urbanistyczna w związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau”) winny przyczyniać się do dalszego rozwoju współpracy transgranicznej. W ten sposób wspólny plan rozwoju związku miast „Mały trójkąt Bogatynia-Hradek nad Nisou-Zittau” zapewnia harmonijny rozwój infrastrukturalny i tworzy warunki dla specjalizacji miast w ramach ich długotrwałego rozwoju. Aby zwiększyć efektywność związku miast w zakresie rozwoju regionalnego, z punktu widzenia planowania regionalnego niezbędne jest dokonanie na dużej powierzchni rozszerzenia obszaru objętego projektem. Dlatego cele sformułowane za pomocą istniejących wyników koncepcji REK, oprócz uwzględnienia włączonej tym czasem w obszar miasta Zittau gminy Hirschfelde, winny obejmować także całość obszarów ściśle związanych centrum pośredniego – Zittau, zgodnie z mapą miejsc/miejscowości centralnych i obszarów ściśle związanych niniejszego planu regionalnego. Akurat w przypadku w/w projektów kluczowych nasuwa się po stronie saksońskiej uwzględnienie obszaru ściśle związanego miasta Zittau. Ponadto w ramach współpracy transgranicznej na obszarze trójtęku znaczenie zyskuje silniejsze wykorzystanie potencjałów centrum nadrzędnego jakim jest po stronie czeskiej miasto Liberec. Miasto Liberec z dobrą dostępnością komunikacyjną, liczące ok. 104 000 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2015 r., źródło: Cross-border friendship Database unter <http://apl.czso.cz/cbfd/startCBFD.htm>, data ostatniego dostępu: 2 marca 2022 r.) posiada dobre połączenia komunikacyjne z obszarem wokół miasta Zittau, a wiele placówek (np. Uniwersytet) o charakterze nadrzędnym oraz podmiotów (np. administracja i usługodawcy) zapewnia szeroką ofertę usług dla ludności i gospodarki, co pozwala na stworzenie transgranicznego obszaru powiazań. W przypadku centrum pośredniego Zittau powstaje ponadto możliwość rozbudowania kontaktów z sąsiadującymi gminami czeskimi w ramach istniejącej już sieci powiazań.

W roku 2030 *„potencjały istniejące w centrach różnej wielkości i o różnych funkcjach są wspólnie rozwijane, wykorzystywane i promowane także poza obszarem powiazań... Intensywniejsze wykorzystywanie doświadczeń i potencjałów miast granicznych i dwumiastr stanowiących „laboratoria” współpracy i bramy do wymiany polsko-niemieckiej.”* (Wspólna Koncepcja Przyszłości dla Polsko-Niemieckiego Obszaru Powiazań, s. 10f). Wiza ta dotyczy szczególnie dwumiastr Görlitz/Zgorzelec (od roku 1998 Europa-Miasto Görlitz/Zgorzelec) liczącego łącznie ok. 85 000 mieszkańców. Dalsze „zrastanie” się w tym duchu miast Zgorzelec i Görlitz jako transgranicznej przestrzeni miejskiej nie tylko zwiększa jego oddziaływanie, ale jest zgodne także z interesami samorządu województwa dolnośląskiego, co wyrażono w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwo Dolnośląskiego 2020.

Zakładać należy, że dalszy rozwój współpracy pomiędzy Zgorzelcem i Görlitz oraz spójny, skoordynowany rozwój na transgranicznym obszarze powiązań jest w interesie obu miast oraz Saksonii i Dolnego Śląska.

Częścią „Saksońsko-czeskiego studium pogranicza” (Bergfeld, Annedore [Hrsg.] [2013]: Sächsisch-Tschechische Grenzraumstudie Leipzig, Leibniz-Institut für Länderkunde = Forum ifl, Heft 22) wykonanego w 2013 roku na zlecenie Saksońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (SMI) oraz Ministerstwa Rozwoju Republiki Czeskiej jest m. in. cel „Wzmocnienie spójności wewnętrznej na pograniczu saksońsko-czeskim poprzez łączenie sił i tworzenie sieci powiązań infrastrukturalnych. Działania w tym obszarze obejmują „Przezwyciężenie skutków zmian demograficznych i zachowanie infrastruktury społecznej (zapewnienie potrzeb bytowych)”. W wyniku odjętych działań należy stworzyć możliwość korzystania przez ludność pogranicza z ofert w taki sposób, aby w kwestii zapewnienia potrzeb bytowych granice państw były niezależnie od miejsca zamieszkania praktycznie niezauważalne. „Miejscowości centralne na terenie przygranicznym charakteryzują się obecnie różnymi potencjałami w zakresie zapewnienia potrzeb bytowych i możliwości rozwoju wykraczającymi poza granice państw. Już dziś widoczne są powiązania w sferze zapewnienia potrzeb bytowych głównie pomiędzy centrami pośrednimi i nadrzędnymi. W obszarze zapewnienia potrzeb bytowych coraz silniej uwidaczniają się ponadto trudności w pogodzeniu wykorzystania możliwości ekonomicznych i technicznych instytucji świadczących usługi społeczne i zabezpieczenia potrzeb bytowych każdego obywatela. W związku z powyższym oraz w powiązaniu ze zmniejszającą się liczną ludnością i starzeniem się społeczeństwa priorytetowe wydają się być koncepcje ukierunkowane na wykorzystanie potencjałów w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych w regionie przygranicznym, co pozwoli na stworzenie odpowiednio dostępnych ofert zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych. Należy przy tym pamiętać, że transgraniczne spojrzenie na funkcjonalność w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych np. w sferze opieki medycznej, edukacji czy usług społecznych jest obecnie ograniczone i wymaga stworzenia odpowiednich warunków ramowych, które w części muszą zostać uregulowane w ramach umów międzypaństwowych.” (Studium graniczne [Sächsisch-tschechische Grenzraumstudie], s. 61). W sferze transgranicznej funkcjonalności w zakresie zaspokajania potrzeb społecznych na pograniczu saksońsko-czeskim należy w regionie planowania wziąć pod uwagę przede wszystkim miasto Bautzen jako centrum nadrzędne w ramach związku miast (OZSV), centrum pośrednie Zittau, centrum podstawowe Związek miast i gmin „Oberland” (Schirgiswalde-Kirschau, Neukirch/Lausitz, Sohland a. d. Spree, Wilthen) oraz centra podstawowe Ebersbach-Neugersdorf i Großschönau.

Saksońsko-Dolnośląskie Studium Pogranicza zostało sporządzone w ramach projektu Interreg „Smart Integration” w roku 2019 (INFRASTRUKTUR & UMWELT, Professor Böhm und Partner, na zlecenie Saksońskiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, <https://www.landesentwicklung.sachsen.de/sn-niedersschle-grenzraum.html>). Jako diagnozę podkreśla się przy tym (s. 15): „Nawet jeżeli transgraniczne powiązania w regionie stale rosną, to transgraniczna integracja usług publicznych w wielu obszarach jest jeszcze słabo rozwinięta. Dotyczy to na przykład również ratownictwa medycznego oraz służby zdrowia, gdzie niekompatybilne struktury i przepisy wymagają zawarcia dodatkowych porozumień o współpracy.” W obszarze działań 1 „Usługi użyteczności publicznej oraz dostęp do dóbr i usług” podano łącznie siedem zestawów działań, które „są właściwe, aby pokonywać wspólne wyzwania oraz wzmocniać transgraniczne powiązania między Saksonią a województwem dolnośląskim i województwem lubuskim z korzyścią dla obu stron” (s. 19-24). W obszarze tym z uwagi na ich położenie i zasoby profitować mogą z transgranicznej realizacji funkcji usługowych i zaopatrzeniowych miasto Görlitz jako część Związku Miast Nadrzędnych, centra pośrednie Niesky, Weißwasser/O.L. i Zittau oraz w przypadku poprawy komunikacyjnej dostępności (por. cel 4.1.1 planu regionalnego) centrum podstawowe Rothenburg/O. L..

Kraina Domów Przysłupowych jest cechą wywierającą piętno na krajobrazie kulturowym regionu Górne Łużyce-Dolny Śląsk, jak również na części powiatu ziemskiego Szwajcaria Saksońska, kraju usteckiego, kraju libereckiego i województwa dolnośląskiego. Utrzymanie i rozwój takiego krajobrazu kulturowego możliwe są tylko w ramach koncepcji w formule transgranicznej. Istotną podstawę dla tego stanowi „Trójstronna Regionalna Koncepcja Rozwoju i Działania (REK) Kraina Domów Przysłupowych Niemcy-Polska-Czechy”. Koncepcja REK została przyjęta 17 października 2007 r. Częścią dokumentu jest 10-punktowy program wyznaczający priorytety na do roku 2013. Do istotnych w kontekście planowania regionalnego i godnych dalszego wsparcia priorytetów w ramach wspomnianego 10-punktowego programu zaliczyć można utrzymanie domów zgodnie z wymogami ochrony zabytków oraz troska o ich otoczenie (ochrona planistyczna obszarów na peryferiach miejscowości), rozwój oferty turystycznej (marka turystyczna) oraz innowacyjne wykorzystanie (zmiana użytkowania) domów przysłupowych. Tak ukierunkowane akcenty transgraniczne mogą przyczynić się do realizacji celów i założeń planu regionalnego dotyczących ochrony krajobrazu kulturowego por. rozdział 5.2 planu regionalnego), jak też do realizacji celów i założeń planu krajowego w zakresie turystyki i wypoczynku (Z 2.3.3.2, G 2.3.3.4, G 2.3.3.7) oraz rozwoju miast i wsi (G 2.2.2.2, G 2.2.2.5, Z 2.2.2.6). W „Programie Współpracy INTERREG Polska - Saksonia 2014-2020” „Kraina Domów Przysłupowych” była wzorcowym działaniem w ramach priorytetu inwestycyjnego 6 (C). Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, podpunkt: Działania na rzecz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego. Podkreśla to „Program Współpracy INTERREG Polska - Saksonia 2021-2027”: „Ponadgraniczny charakter ma również występujący po obu stronach granicy unikalny typ domu przysłupowego łączącego wewnętrznie kilka rodzajów konstrukcji. Kilkadziesiąt przykładów domu przysłupowego wpisano do polskiego rejestru zabytków i saksońskiej listy zabytków kultury.” Odpowiednie projekty i działania mogą zostać przypisane do celu szczegółowego 2.2. „Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym oraz innowacjach społecznych” tego programu. Również z tego powodu wskazana jest ewaluacja REK i w razie potrzeby, aktualizacja priorytetów w zakresie ochrony i rozwoju tego dziedzictwa kulturowego.

Łuk Mużakowa jest najbardziej znaczącą, spiętrzoną moreną czołową na obszarze zlodowaceń północnoeuropejskich, rozciąga się on zarówno na terytorium Saksonii, jak i Brandenburgii i Polski. W ramach jedynego istniejącego dotychczas w Niemczech transgranicznego geoparku należy wykorzystać przede wszystkim walory geologiczne i geomorfologiczne tego terenu np. w sferze wypoczynku codziennego, turystyki i edukacji ekologicznej. Geopark nie jest kategorią obszaru chronionego, ale dzięki swojemu dziedzictwu geologicznemu winien przede wszystkim służyć także miejscowemu i regionalnemu rozwojowi gospodarczemu oraz podkreśleniu znaczenia lokalnego krajobrazu. Po uzyskaniu 17 listopada 204 r. certyfikatu „UNESCO Global Geopark Łuk Mużakowa” park stał się jednym z sześciu niemieckich i 120 ogólnoswiatowych geoparków poświęconych ochronie i zachowaniu dziedzictwa geologicznego i przemysłowego regionu oraz troszczących się o rozwój krajobrazu kulturowego tego obszaru.

Starania strony saksońskiej w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu w obszarze Pustaci Mużakowskiej, zalewisku Nysy, w Górach Żytawskich i Pogórzu Górnołużyckim nie mogą być w pełnym zakresie skuteczne, jeżeli nie są one czynione we współpracy ze stroną polską i czeską. Obszar Pustaci Mużakowskiej graniczy na północy z krajem związkowym Brandenburgia, a na wschodzie z Rzeczpospolitą Polską. Pod względem przyrodniczym obszar ten rozciąga się jednakże poza wyznaczone w ten sposób granice i tworzy wraz z lasami położonych w Polsce borów dolnośląskich łańcuch sieci biotopów o oddziaływaniu transgranicznym (np. jako korytarze wędrówek łosi i wilków) W przypadku dużych obszarów wzdłuż Nysy Łużyckiej wprost nasuwa się transgranicznie uzgodniony sposób postępowania, już choćby z tego powodu, że teren po obu stronach granicy w dużym stopniu wchodzi w skład Europejskiego Systemu Obszarów Chronionych Natura 2000. Z parkiem przyrody Gór Żytawskich, który wchodzi w jego skład, jak park krajobrazowy „Góry Łużyckie”, związana jest również współpraca transgraniczna w zakresie ochrony krajobrazu i rozwoju turystyki z graniczącymi od południa gminami po stronie czeskiej. Na południu park przyrody „Góry Łużyckie” graniczy z należącym do tego samego obszaru przyrodniczego, czeskim parkiem krajobrazowym „Pogórze Łużyckie” („Lužické hory”). Powiązania transgraniczne

ocenione są w planie pielęgnacji i rozwoju Gór Łużyckich 2011, jako jeszcze niewystarczające. Dlatego w planie tym, jako główny akcent tematycznych rozwoju regionalnego wskazuje się wspieranie współpracy, przede wszystkim z partnerami czeskimi. Również Pogórze Górnolżyckie rozciąga się pod względem przyrodniczym nie tylko na obszarze sąsiedniego regionu Górna część doliny Łaby/Wschodnie Rudawy (por. Krajowy plan rozwoju Saksonii [LEP] 2013, mapa 6), lecz także dalej na południe po stronie czeskiej i tworzy tym samym potencjał wyjściowy do współpracy transgranicznej nie tylko w zakresie turystyki, lecz również w sferze ochrony przyrody i krajobrazu. W roku 2015 na zlecenie Związku turystyki Oberlausitz-Niederschlesien e. V. oraz we współpracy ze Wspólnotą turystyczną TGG Oberlausitzer Bergland i działającym na terenie Worka Szluknowskiego związkiem gmin „Mikroregion Sever” opracowano „Transgraniczną koncepcję rozwoju turystyki w regionie Pogórze Górnolżyckie/Mikroregion Sever (D/CZ)”. Założone w 1993 roku Centrum ochrony przyrody „Oberlausitzer Bergland” e. V. rozpoczęło współpracę transgraniczną z partnerami w Republice Czeskiej już w 2000 roku w ramach realizacji projektu turystycznego „Radfahren in der Grenzregion” [Rowerem po Pograniczu]. W tym okresie centrum nawiązało liczne kontakty partnerskie z podmiotami czeskimi i zrealizowało wiele projektów transgranicznych w zakresie ochrony środowiska. W związku z powyższym można jednoznacznie stwierdzić, że centrum jest jednym z głównych podmiotów realizujących w regionie objętym planem projekty w ramach niemiecko-czeskiej współpracy w sferze ochrony przyrody i krajobrazu oraz edukacji ekologicznej.

Oprócz międzynarodowej wymiany energii na dużą skalę, ze względu na położenie regionu możliwe są różne warianty wymiany energii na małą skalę. Obejmuje to w szczególności transgraniczne dostawy energii elektrycznej w przypadku braku własnych możliwości. Potrzeby rozbudowy mogą pojawić się dla istniejącej linii 110 kV Dittelsdorf-Türchau (Turoszów) oraz dla nowych połączeń między Görlitz-Zgorzelec i Zittau-Hrádek nad Nisou/Grottau. Jednak zgodnie z obecnym stanem wiedzy nie ma potrzeby ustaleń w ramach planowania przestrzennego w sensie trasy priorytetowej lub zastrzeżonej. Cel 2.2.1 ma zatem przede wszystkim na celu wyjaśnienie, że ukierunkowana na popyt rozbudowa transgranicznych dostaw energii leży w interesie regionalnym i powinna być koordynowana ponad granicami kraju związkowego. Oprócz dostaw energii elektrycznej dotyczy to również dostaw gazu ziemnego opartych na gazociągach.

W przypadku projektów istotnych dla środowiska i mających (znaczące) oddziaływanie transgraniczne, wymagany jest transgraniczny udział organów i społeczeństwa zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi. Te krajowe regulacje prawne nie są łatwo kompatybilne ze sobą, co w niektórych przypadkach prowadzi do trudności w ich stosowaniu. „Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec w zakresie ocen oddziaływania na środowisko i strategicznych ocen oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym”, podpisana ze stroną polską w dniu 10 października 2018 r., została przyjęta na mocy ustawy ratyfikującej o polsko-niemieckiej umowie o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 4 lipca 2019 r. (BGBl. 2019 II s. 671) i stała się wiążącą na mocy prawa federalnego. Ponieważ umowa stanowi istotną podstawę dla bezpiecznego pod względem prawnym stosowania obowiązujących dyrektyw UE i przepisów ustawowych, z perspektywy planowania regionalnego wymagane jest odpowiednie porozumienie ze stroną czeską. Oprócz tych podstaw uważa się za konieczne uzyskiwanie informacji o planowanych projektach, planach i programach w rozumieniu współpracy partnerskiej nie tylko w ramach formalnej procedury, ale także organizowanie nieformalnych spotkań koordynacyjnych z potencjalnie narażonymi organami samorządu terytorialnego na wczesnym etapie. Znacząco zwiększa to przejrzystość, co spełnia również oczekiwania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. W szczególności dotyczy to transgranicznych skutków wydobycia węgla brunatnego (obniżenie poziomu wód podziemnych) i zasilanych nim elektrowni (zanieczyszczenie immisjami), co zostanie wyjaśnione na poniższym przykładzie:

Według obecnego stanu wiedzy, w kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Turów koło Turoszów po stronie polskiej wydobycie węgla brunatnego prowadzone będzie jeszcze mniej więcej do roku 2040. Wskutek uwarunkowanego eksploatacją kopalni wyczerpywania wód podziemnych jej eksploatacja doprowadziła też do osiadanienia terenu na obszarze miasta Zittau. Oddziaływania wyczerpywania wód podziemnych na obszar Niemiec zmniejszyły się przy tym już od końca lat 90-tych. Pochodzące z elektrowni lub kopalni odkrywkowej węgla brunatnego Turów emisje prowadzą na terytorium Niemiec do obciążenia immisjami (zwłaszcza w dzielnicy Hirschfelde oraz Drausendorf miasta Zittau). Wraz z decyzją o środowiskowych warunkach realizacji przedsięwzięcia „Odtworzenie zdolności produkcyjnej przedsiębiorstwa PGE Elektrownia Turów A.G., poprzez budowę bloku energetycznego o mocy ok. 460 MW zamiast unieruchamianych bloków energetycznych nr 8, 9, 10” z dnia 18.10.2013 strona polska stwierdziła, że skutki budowy nowego bloku energetycznego przy jednoczesnym unieruchomieniu trzech starych bloków i modernizacji pozostałych sześciu doprowadzą w sumie do zmniejszenia emisji hałasu po stronie niemieckiej. Jeżeli stwierdzono, że immisje prowadzą do szkodliwych ingerencji w środowisko w rozumieniu § 3 federalnej ustawy o ochronie przed immisjami (BImSchG), należy w ramach współpracy między właściwymi ku temu organami, podjąć badania nad zapobieganiem i ewentualnie określić niezbędne działania.

2.3 Współpraca regionalna oraz pomiędzy samorządami

Mapa: Na mapie „Obszary ze szczególnymi wyzwaniami w odniesieniu do dalszego rozwoju” przedstawiono w oparciu o zasadę 1.1.3 Regionalnego planu rozwoju Saksonii (LEP) 2013 zróżnicowane potencjały rozwoju i potrzeby adaptacyjne danych obszarów regionu.

- G 2.3.1 Należy pogłębić i rozszerzyć dobrowolną współpracę regionalną oraz współpracę pomiędzy samorządami. W tym celu należy wspierać całościowe i wychodzące poza poziom lokalny strategie, plany i koncepcje projektów jak i formy współpracy ukierunkowane na łączenie kompetencji.**
- G 2.3.2 Współpraca regionalna powinna przyczyniać się do wzmocnienia gospodarki regionu objętego planowaniem oraz poszczególnych podregionów.**
- G 2.3.3 Współpraca regionalna w obszarze miejsko-podmiejskim Drezna (region rekreacyjny Drezno) powinna przyczyniać się do poprawy realizacji zadań komunalnych w aspekcie transgranicznym oraz wzmocnienia (regionu rekreacyjnego Drezno) wraz z jego potencjałami w sferze pracy, mieszkalnictwa i rekreacji.**

W działaniach na rzecz rozwoju oferty wypoczynku dziennego oraz spędzania wolnego czasu w obszarze miejsko-podmiejskim Drezno uwzględnić należy wymogi zawarte w uzasadnieniu.

- Z 2.3.4 Rozwój terenów budownictwa mieszkaniowego z ponadlokalną potrzebą koordynacji powinien nastąpić w ramach międzygminnej współpracy i na podstawie uzgodnionych dla części regionów prognoz zapotrzebowania (koncepcje rozwoju osadnictwa). Należy włączyć w to miejscowości centralne.**

- Z 2.3.5** Wyznaczanie w planach kierunkowych nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe ze szczególnym uwzględnieniem wymogów lokalizacyjnych („mieszkania nad jeziorem”) na Pojezierzu Łużyckim i nad jeziorem Berzdorfer See należy oprzeć na jednolitych kryteriach stosowanych w ramach koncepcji miejsko-podmiejskich w odniesieniu do obszarów podmiejskich miejscowości centralnych Hoyerswerda, Görlitz i Weißwasser/O.L.
- G 2.3.6** Dalszy rozwój krajobrazu domów przysłupowych należy wesprzeć działaniami w ramach ewaluacji oraz ewentualnej aktualizacji „Trójstronnej koncepcji działań i rozwoju regionalnego Krainy domów przysłupowych Niemcy-Polska-Czechy”.
- G 2.3.7** Procesy migracyjne i integracyjne powinny przyczynić się w ramach regionalnych projektów i sieci współpracy na obszarach wiejskich regionu do zachowania infrastruktury zabezpieczającej potrzeby bytowe, rewitalizacji centrów miast i wsi oraz wzmocnienia bezpieczeństwa w zakresie zasobów wykwalifikowanej siły roboczej.

3 Rozwój przestrzeni osiedleńczej i gospodarki

3.1 Osadnictwo

- Z 3.1.1** Niewykorzystywane już do działalności operacyjnej tereny i budynki kolejowe na obszarach osadniczych winny zostać zintegrowane z przestrzenią urbanistyczną lub włączone do terenów zielonych w danej miejscowości. Jeżeli udokumentowany jest brak zapotrzebowania na dalsze użytkowanie komunikacyjne lub produkcyjno-przemysłowe o szczególnych wymaganiach lokalizacyjnych, niepotrzebne już tereny kolejowe poza obszarami osadniczymi winny być zrehabilitowane.
- G 3.1.2** W ramach gminnego (komunalnego) planowania kierunkowego oraz scalania gruntów należy w przypadku planowania i podejmowanych działań, graniczących w kierunku w dół rzeki z trasami przepływu i miejscami na stoku zgodnie z celem 5.1.1.2 planu regionalnego, uwzględnić zagrożenie spowodowane wtrąceniami erodującego gruntu oraz odpływem powierzchniowym.
- Z 3.1.3** Wzdłuż przecinających region odcinków osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym (Drezno)–Radeberg-Bischofswerda i (Drezno)–Königsbrück oraz odcinka osi połączeń i rozwoju o znaczeniu regionalnym (Pirna)–Radeberg–Großröhrsdorf–Pulsnitz-Kamenz winien nastąpić rozwój nowych terenów budownictwa mieszkaniowego poza zabudowanymi ściśle częściami miejscowości w obszarze dworców i przystanków kolejowych lokalnej komunikacji kolejowej.
- G 3.1.4** Należy wesprzeć samorządy, które planują przygotowanie koncepcji lub wdrożenie redukcji peryferyjnych struktur osadniczych w celu utrzymania i wzmocnienia centrów zaopatrzenia i osadnictwa lub miejscowości o zwartej zabudowie.

Hałas lotniczy

Mapa: Obszar ograniczenia osadnictwa dla lotniska w Dreźnie jest ustalony jako cel zagospodarowania przestrzennego na mapie planowania przestrzennego zgodnie z celem 2.2.1.11 LEP 2013.

3.2 Działalność gospodarcza

Lokalizacje profilaktyczne przemysł/działalność gospodarcza

Wskazówka: Zgodnie z celem 2.3.1.3 LEP 2013 podmioty planowania regionalnego winny wspierać zapewnienie terenów dla powstawania podmiotów przemysłowych i produkcyjnych o znaczeniu ponadregionalnym. W tym celu należy w planie regionalnym ustalić lokalizacje profilaktyczne dla przemysłu i działalności gospodarczej, jako główne obszary rozwoju osadnictwa. Regionalny Związek Planowanie Górne Łużyce-Dolny Śląsk zdecydował o rezygnacji z ustalania lokalizacji profilaktycznych dla wielko powierzchniowych zakładów produkcyjnych i przemysłowych o znaczeniu ponadregionalnym. Powody takiej decyzji podane są w uzasadnieniu

Gospodarka przedsiębiorstw

- Z 3.2.1** W regionie planowania stworzyć należy przestrzenne warunki lokalizacyjne dla powstawania placówek innowacyjnych przedsiębiorstw produkcyjnych i przemysłowych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, jak też atrakcyjnych usług. W tym celu należy rozbudować infrastrukturę służącą działalności gospodarczej w miejscowościach centralnych i gminach, zwłaszcza w miejscowościach centralnych i gminach o funkcji specjalnej „Produkcja”.

- G 3.2.2** Należy rozbudować system powiązań regionu uwzględniający podział funkcji z rozwijającym się regionem drezdeńskim oraz sąsiednimi ośrodkami gospodarczymi na terenie kraju związkowego Brandenburgia, Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Czeskiej. W tym celu należy w miejscowościach centralnych i gminach o szczególnej funkcji specjalnej „Produkcja” położonych wzdłuż osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym bądź regionalnym zarezerwować przygotowane pod względem budowlanym tereny inwestycyjne pod lokalizację zakładów produkcyjnych.
- G 3.2.3** Większe tereny przemysłowe i produkcyjne wzdłuż osi połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym powinny posiadać połączenie z siecią kolejową.

3.3 Handel i usługi

- Wskazówka:** W rozdziale 2.3 „Handel” regionalnego planu rozwoju Saksonii (LEP) 2013 zawarto znaczną liczbę przepisów opartych głównie na ustaleniach ostatecznych (cele zagospodarowania przestrzennego). Nie istnieje więc obecnie potrzeba tworzenia w odniesieniu do regionu objętego planowaniem bardziej szczegółowych przepisów dotyczących dopuszczalności/niedopuszczalności pewnych obiektów handlu detalicznego przewidzianych w planach kierunkowych. Należy tutaj zwrócić uwagę na fakt, iż w związku z wyznaczeniem w planie regionalnym centrów zaopatrzenia i osadnictwa miejscowości centralnych (por. Cel 1.3.2) dojdzie do ograniczenia dopuszczalności lokalizacji wymienionych w celach 2.3.2.1 und 2.3.2.2 Krajowego planu rozwoju (LEP) obiektów handlu detalicznego do tych części miejscowości.
- Z 3.3.1** Śródmieścia i centra dzielnic miast centrum nadrzędnego – centralnego zespołu miast Bautzen-Görlitz-Hoyerswerda oraz centrów pośrednich należy rozbudowywać stosownie do ich obszaru związanego miejscowości centralnych i z wykorzystaniem narzędzi urbanistycznych i planowania kierunkowego, jako lokalizacje handlu detalicznego i usług. Należy przy tym dążyć do utrzymania i ożywienia drobnego handlu detalicznego na obszarach wokół śródmieścia.
- G 3.3.2** W oparciu o miejscowości centralne należy opracować koncepcje handlu detalicznego i drobnej działalności handlowej, co pozwoli na zapewnienie utrzymania funkcji miejscowości centralnych, uporządkowany rozwój urbanistyczny oraz dobrą dostępność placówek handlowych dla konsumentów.

3.4 Turystyka i wypoczynek

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone wypoczynku wyznaczono na mapie „Wykorzystanie obszarów”. Na obszarach rekultywacji terenów poeksploatacyjnych obszary te stanowią uzupełnienie obszarów wytyczonych wewnątrz granic odkrytki w ramach danego planu rekultywacyjnego i tworzą wraz z ustaleniami planu regionalnego jedną całość funkcjonalną. Wyszczególnienie obszarów priorytetowych i zastrzeżonych wypoczynku zamieszczono w dodatku do rozdziału 3.4.. Na mapie „Czas wolny, wypoczynek, turystyka” przedstawiono zagadnienia związane z czasem, wolnym, wypoczynkiem i turystyką, o znaczeniu regionalnym. Obejmuje ona również przestrzenną konkretyzację terenów poeksploatacyjnych pozostałych po kopalniach węgla brunatnego zgodnie z nakazem działań zawartym w LEP 2013 cel 2.1.3.2, zdanie 3.

Wskazówka: Wyznaczone obszary priorytetowe i zastrzeżone wypoczynku nadają się z perspektywy planów regionalnych zasadniczo pod rozległe obiekty rekreacyjne i sportowe w rozumieniu LEP zasada 2.3.3.11 jak również do rozpoczęcia wykorzystania systemów rzecznych i ich części w celach rekreacyjno-sportowych w rozumieniu LEP zasada 2.3.3.12. Tereny te stanowią ponadto potencjalne, sprawdzono pod względem planowania przestrzennego lokalizacje dla tworzenia większych kompleksów domów i mieszkań na wakacje zgodnie z LEP zasada 2.3.3.6. W dalszych planach konieczne jest odpowiednio zweryfikowanie zdadności na potrzeby projektu. Zawarte w planach regionalnych ustalenia dotyczące wypoczynku krajobrazowego przedstawiono w rozdziale 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego.

- Z 3.4.1** Przestrzenna i merytoryczna konkretyzacja obszarów priorytetowych i zastrzeżonych wypoczynku na Pojezierzu Łużyckim (część saksońska) oraz nad jeziorem Berzdorfer See w ramach komunalnego planowania kierunkowego dopuszczalna jest dopiero po zatwierdzeniu geotechnicznych stref zamkniętych przez podmiot dokonujący rekultywacji wzgl. po uchyleniu ogólnych zasad zapobiegania katastrof wydanych przez Saksoński Wyższy Urząd Górniczy. Ze względu na ich znaczenie dla rozwoju turystyki, wskazane obszary winny być priorytetowo i z dostosowaniem do potrzeb rekultywowane, w uzgodnieniu między podmiotami dokonującymi rekultywacji, a gminami.
- G 3.4.2** Tereny poeksploatacyjne pozostałe po kopalniach węgla brunatnego należy rozwijać na potrzeby rekreacyjno-turystyczne w następujących kluczowych lokalizacjach
- jezioro Geierswalder See/ jezioro Partwitzer See,
 - jezioro Sabrodter See,

- jezioro Spreetaler See,
- jezioro Bärwalder See,
- jezioro Berzdorfer See
- jezioro Olbersdorfer See und
- UNESCO Global Geopark Łuk Mużakowa.

dokonując jednocześnie ich powiązań infrastrukturalnych. Poprzez kierowanie odwiedzających należy stworzyć warunki przestrzenne dla wypoczynku ekstensywnego.

G 3.4.3 Dla szerokiego spektrum wymagających pod względem jakościowym rodzajów korzystania z wód (sporty wodne i turystyka) na Pojezierzu Łużyckim oraz nad jeziorem Betzdorfer See, gminy, podmioty planowania specjalistycznego oraz przedsiębiorstwo dokonujące rekultywacji, winny stworzyć warunki przestrzenne dla

- rozwój infrastruktury ważnej dla turystyki wodnej ukierunkowany głównie na stworzenie połączeń żeglownych od jeziora Partwitzer See do jeziora Spreetaler See,
- poprawa jakości ofert w zakresie turystyki wodnej poprzez jej powiązanie z innymi ofertami turystycznymi i kulturalnymi.

G 3.4.4 Naturalne i/lub powstałe w oparciu o walory kulturalne i historyczne obszary turystyczne położone w obrębie destynacji Górne Łużyce - Dolny Śląsk

- Neißeland
- miasto Görlitz
- Bautzen i Kraina wrzosowisk i jezior
- Dresdner Heidebogen
- Zachodnie Łużyce
- Pogórze Górnolużyckie
- Zittau i Góry Łużyckie

powinny być nadal rozwijane zgodnie z charakterystyką i możliwościami (por. uzasadnienie) danego regionu w ramach ustalonych sposobów zagospodarowania przestrzennego oraz trwałych powiązań tworzonych zgodnie z ich walorami krajobrazowymi i tematycznymi. Należy pogłębiać odpowiednią współpracę ponadregionalną szczególnie w zakresie powiązań pomiędzy turystyką miejską i wiejską. Należy zachować i rozszerzyć ofertę kulturalno-turystyczną z uwzględnieniem cennych obiektów urbanistycznych i typowych elementów architektury regionalnej. Inwestycje budowlane istotne pod względem planistycznym w rozumieniu zasad 2.3.3.6, 2.3.3.11 i 2.3.3.12 Planu Rozwoju Kraju Związkowego powinny zostać skoncentrowane na obszarach priorytetowych/zastrzeżonych „Rekreacja”, oraz miejscowości centralne i gminy o funkcji specjalnej „Turystyka”.

G 3.4.5 Istniejącą sieć tras turystycznych w regionie należy rozwijać tak, aby zagwarantowane było powiązanie z kluczowymi regionalnymi centrami rekreacyjnymi, a warunki dla ponadregionalnego i transgranicznego ruchu turystycznego uległy poprawie.

Z 3.4.6 Kolejka wąskotorowa Zittau–Oybin/Kurort Jonsdorf jak też kolejka leśna Muskau/Mużaków wymaga trwałego zachowania dla celów turystycznych.

4 Komunikacja

Mapa: Ustalenia końcowe zawarte w LEP 2013 (obszary priorytetowe, budowa nowych dróg wg Z 3.2.5) przejęto do wiadomości na mapie „Wykorzystanie obszarów” (RNK). Powyższe dotyczy również obszarów zastrzeżonych wytyczonych zgodnie z G 3.2.6 Krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 (Korytarze i obwodnice wokół miejscowości), które zostaną skonkretyzowane ustaleniami opartymi na Z 3.2.7 krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 na odpowiednim etapie prac nad opracowywaniem planu. Na wspomnianej wyżej mapie zaznaczono i ustalono lokalizacyjnie nowe inwestycje drogowe o znaczeniu regionalnym. Dotyczy to działań związanych z budową nowych dróg: zmiana przebiegu drogi B 156 na odcinku Boxberg/O.L.–Weißwasser/O.L., obwodnica miejscowości Radeberg (objazd od południa) na odcinku S 95 do S 177 stary, jak też łączona rozbudowa i budowa Spreestraße 2. BA, jako część składowa połączenia zachód-wschód pomiędzy A 13 i Weißwasser/O.L. wzgl. granicą polską, jako pierwotne ustalenie lokalizacji w ramach planu regionalnego. W ramach wiążącego planowania merytorycznego przebiegu trasy oraz przy szczegółowej analizie alternatyw mogą powstać różnice w stosunku do ustalonego w planie przestrzennym przebiegu tras, co może ewentualnie powodować przesunięcia w sposobach zagospodarowania.

Dla porównania rozbudowa sieci połączeń kolejowych odbywa się na istniejących odcinkach regionalnej i ponadregionalnej sieci kolejowej (zob. Rozdział 4.2), co nie skutkuje koniecznością zabezpieczenia lokalizacji.

Ze względu na konkretną lokalizację oraz zgłoszony przez powiat Görlitz oraz Saksońskie Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Transportu (SMWA) zamiar zmiany wykorzystania dokonano zabezpieczenia lokalizacji wycofanej z ruchu linii kolejowej Niedercunnersdorf (od S 148)–Oderwitz jako obszar priorytetowy budowy szlaku (dla ruchu rowerowego).

Dotyczy to również odcinka między Schirgiswalde-Kirschau, sołectwo Halbendorf/Gebirge (B 96) a Großpostwitz (S 116), który stanowi uzupełnienie sieci i połączenie ze Szpewaldzkim Szlakiem Rowerowym i został już włączony do Saksońskiej Sieci Rowerowej (por. SMWA: Mapa przeglądowa SachsenNetz Rad, mapa szlaków rowerowych Saksonii, stan na dzień 25 marca 2019, <https://www.mobiltaet.sachsen.de/sachsennetz-rad-4296.html>, ostatni dostęp 25 października 2022 r.).

Znacząca rozbudowa istniejących już szlaków komunikacyjnych zgodnie z Z 4.1.1, G 4.1.3 oraz budowa części odcinków zgodnie z celem Z 4.1.2 wraz ze zmianą przebiegu drogi B 156 i związane z nią odszczelnienie terenu przyczyni się do znacznego zmniejszenia zapotrzebowania na nowe wykorzystanie terenu zgodnie z G 2.2.1.1 krajowego planu rozwoju (LEP) 2013.

Dodatek: Dodatek do rozdziału 4 zawiera listę dotyczącą stanu planów oraz integracji w planach regionalnych istotnych działań w zakresie budowy dróg łącznie z obwodnicami, działań w zakresie rozbudowy ulic, jak również stwierdzenia dotyczące stanu i rozwoju przejść granicznych.

4.1 Ruch drogowy i komunikacja rowerowa

Z 4.1.1 Należy w taki sposób rozbudować ponadregionalną i regionalną sieć drogową, aby połączyć z nią lub ze sobą nawzajem miejscowości centralne i gminy o funkcjach specjalnych odpowiednio do ich funkcji w zakresie zaspokajania potrzeb, wymiany i rozwoju. Należy przy tym uwzględnić dalekobieżny ruch pasażerski i towarowy z terenu europy wschodniej i południowej i stworzyć wydajną infrastrukturę drogową. Rozbudowa infrastruktury powinna być realizowana w porozumieniu z krajem związkowym Brandenburgia, Rzeczpospolitą Polską oraz Republiką Czeską.

Z 4.1.2 W celu stworzenia warunków do zmian strukturalnych w sferze komunikacji w saksońskiej części Górnołużyckiego Zagłębia Węgla Brunatnego należy poprzez dalszy rozwój ponadregionalnej sieci drogowej poprawić dostępność głównie takich miejscowości centralnych i gmin o wymienionych powyżej powiązaniach funkcji ponadlokalnych jak:

- Hoyerswerda, Spreetal und Weißwasser/O.L. pomiędzy autostradą A 13 oraz granicą niemiecko-polską w Krauschwitz i.d. O.L. lub Ludwigsdorf (połączenie wschód-zachód),
- Bad Muskau, Weißwasser/O.L. i Boxberg/O.L. pomiędzy (A 15/Cottbus)–Bad Muskau i Bautzen (połączenie północ-południe).

G 4.1.3 Połączenia drogowe o znaczeniu lokalnym wymagają rozbudowy i optymalizacji w ramach funkcjonalnego uzupełnienia ponadregionalnej sieci drogowej z uwzględnieniem skutków zmian demograficznych, co pozwoli na poprawę jakości połączeń pomiędzy centrami podstawowymi i obszarami powiązanymi, położonymi w bezpośredniej bliskości tych centrów.

Z 4.1.4 Należy dążyć do stworzenia dalszych transgranicznych połączeń drogowych przez Nysę Łużycką pod miejscowością Lodenau, Deschka oraz w Hirschfelde.

G 4.1.5 Na odcinkach dróg federalnych oraz krajowych i powiatowych o dużym natężeniu ruchu należy w przypadku odpowiedniego zapotrzebowania, zwłaszcza uzasadnionego przez miejscowości centralne lub w celu włączenia ich do sieci ścieżek rowerowych, priorytetowo budować równoległe do dróg ścieżki rowerowe, łącząc je ze ścieżkami rowerowymi w obrębie miejscowości.

Z 4.1.6 Priorytetowe trasy budowy nowych dróg i odcinki rozbudowy przebiegające przez obszary priorytetowe dla zaopatrzenia w wodę muszą być budowane w taki sposób, aby nie dochodziło do znacznego pogorszenia zasobów wody pitnej.

4.2 Komunikacja szynowa i infrastruktura kolejowa

Mapa: Na mapie „Wykorzystanie obszarów” z planu LEP 2013 przejęto do wiadomości odcinki sieci ponadregionalnej i regionalnej. Z wymienionej ostatnio mapy wybrano ponadto w powiązaniu z zasadą 3.4.2 krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 obszary zastrzeżone przeznaczone do wykorzystania na potrzeby komunikacji jako trasy przebiegu linii kolejowych. Ze względu na potencjał rozwojowy kilka z wybranych odcinków posiada szczególne znaczenie regionalne, co spowodowało zakwalifikowanie ich do kategorii obszarów priorytetowych i umieszczenie ich w planie regionalnym jako ustaleń pierwotnych. I tak w ramach Krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 zabezpieczony na potrzeby wtórnego wykorzystania komunikacyjnego odcinek Görlitz–Königshain (obszar zastrzeżony) został już przekształcony na ścieżkę rowerową (por. mapa Czas wolny, rekreacja, turystyka). Ponadto część odpowiednio zabezpieczonego odcinka Hoyerswerda–Bautzen t.j. odcinek Knappenrode–Caminau wykorzystywany jest do ruchu towarowego przez zakład Caminau produkujący glinę porcelanową. Niezbędna ze względów górniczych zmiana przebiegu odcinka Rietschen–Weißkeißel będącego częścią linii kolejowej Görlitz–Cottbus jest jedyną inwestycją w ramach budowy nowego odcinka linii kolejowej w regionie; przebieg linii może zostać zabezpieczony w przypadku, gdy w wyniku odpowiednich analiz przebiegów alternatywnych prowadzonych przez DB Netz AG powstanie spójna, odpowiednia pod względem planistycznym i środowiskowym trasa alternatywna.

Wskazówka: Region Górne Łużyce - Dolny Śląsk jest częścią europejskiej sieci połączeń kolejowych. Elementami tej sieci są linie kolejowe sieci dalekobieżnej i metropolitalnej E 30/C-E 30: (Drezno)–Bautzen–Görlitz–(Wrocław, Rzeczpospolita Polska) i C-

E 30: (Wittenberg)–(Lipsk)–(Falkenberg)–Hoyerswerda–Horka–(Węgliniec, Rzeczpospolita Polska), które są razem częścią paneuropejskiego korytarza transportowego nr III (Berlin/Drezno–Wrocław–Opole–Katowice–Lwów [Lwów]–Kiew) i stanowią element sieci TEN-T. Podczas gdy, ze względu na stan wyposażenia na trasie (Dresden)–Bautzen–Görlitz–granica D/PL niemożliwy jest aktualnie przejazd pociągów z akceptowalną prędkością ani nie ma warunków do zapewnienia odpowiedniej do przyszłych wymogów przepustowości w ruchu towarowym, i linia nie spełnia tym samym jeszcze wymogów infrastrukturalnych stawianych przez paneuropejskie korytarze transportowe, linia Hoyerswerda–Horka–Granica D/PL zostanie do końca 2018 roku rozbudowana dwutorowo i zelektryfikowana. Po stronie polskiej prowadzone są równoległe inwestycje przystosowujące linię do przejazdów z maksymalną prędkością 160 km/h zgodnie z zapisami porozumienia pomiędzy Federalnym Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Mieszkalnictwa Republiki Federalnej Niemiec i Ministrem Infrastruktury Rzeczypospolitej Polskiej o współpracy w ramach kontynuacji nad rozbudową połączeń kolejowych Berlin–Warszawa (C-E 20) oraz Dresden–Wrocław (E 30/C-E 30) z dnia 30 kwietnia 2003 r. oraz deklaracji Rządów Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z dnia 21 czerwca 2011 r. (zob. również Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej [2014]: Studium integracji przestrzennej pogranicza Polski i Niemiec Warszawa, s. 152). W ramach Programu współpracy z okazji 20 rocznicy podpisania Traktatu między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy pomiędzy rządami Rzeczypospolitej Polskiej i Republiki Federalnej Niemiec podtrzymano żądanie rozbudowy i elektryfikacji tych połączeń. Konieczność podjęcia odpowiednich działań ze względu na niewystarczającą jakość połączenia pomiędzy (ówczesnym) regionem metropolitalnym Trójkąta Saksońskiego (Drezno-Lipsk-Chemnitz), obecnym regionem metropolitalnym Środkowe Niemcy oraz Krakowem stwierdzono już na 32 posiedzeniu ministrów krajów związkowych w sprawie zagospodarowania przestrzennego (MKRO) decyzją o rozbudowie linii z dnia 28 kwietnia 2005 r. po zapoznaniu się ze sprawozdaniem „Planistyczne uwarunkowania kolejowego transportu pasażerskiego”. Koncepcje opracowane na jej podstawie zostały również ostatnio szczegółowo omówione w trakcie aktualnych dyskusji prowadzonych w ramach partnerstwa dolnośląsko-saksońskiego (por. Knippschild, Robert [2014]: Dokumentacja podsumowująca projekt „Razem dla pogranicza Dolny Śląsk - Saksonia”. Wrocław/Dresden, s. 171).

Rozbudowa ponadregionalnych połączeń kolejowych Dresden–Görlitz–granica D/PL, Görlitz–Cottbus oraz Hoyerswerda–Horka–granica D/PL została uregulowana w odpowiednich planach przestrzennych krajów związkowych. Tym samym powinny zostać stworzone warunki do włączenia regionu w sieć (transgranicznych) połączeń dalekobieżnych. Regionalny związek planowania (RPV) podejmuje zdecydowane działania na rzecz osiągnięcia tego celu wspierając w przeszłości wielokrotnie odpowiednie inicjatywy (np. Via Regia). RPV dostrzega ponadto potrzebę dalszego rozwoju infrastruktury również w kontekście szybkiego transportu regionalnego, który poprzedza czasowo lub prowadzi do zwiększenia częstotliwości transportu dalekobieżnego. W tym kontekście ustalenia dokonane w tym zakresie (Z 4.2.1 bis 4.2.4) rozumieć należy jako uzupełnienie i skonkretyzowanie krajowego planu rozwoju (LEP), który przykładowo nie analizuje oddzielnie połączenia ponadregionalnego Bischofswerda–Zittau–(Liberec) (por. Z 4.2.5). Ustalenia dotyczące regionalnej lub transgranicznej sieci połączeń kolejowych oraz stacji węzłowych Görlitz i Zittau (Z/G 4.2.6i następne) stanowią z kolei pierwotny przedmiot planu.

- Z 4.2.1** **Rozbudowa ponadregionalnej, transgranicznej linii kolejowej (Dresden–)Radeberg–Bischofswerda–Bautzen–Löbau–Görlitz–granica D/PL–(Wrocław) zgodnie z Z 3.3.9 Krajowego planu rozwoju (LEP) 2013 powinna być realizowana wyłącznie w kontekście szybkiego transportu regionalnego, co przyczyni się do poprawy dostępności wymienionych powyżej centrów nadrzędnych, pośrednich i podstawowych niezależnie od planowanego rozwoju ruchu dalekobieżnego.**
- Z 4.2.2** **Planuje się wcześniejszą elektryfikację odcinka Särichen–Görlitz stanowiącego połączenie dwóch ponadregionalnych linii kolejowych, jeżeli w perspektywie krótko- lub średnioterminowej nie zostanie zrealizowana odpowiednia inwestycja na całej linii Cottbus–Horka–Görlitz (Z 3.3.10 LEP 2013). W ten sposób stworzone zostaną warunki przestrzenne do powstania bezpośredniego szybkiego połączenia regionalnego relacji (Lipsk–Elsterwerda/Drezno–Großenhain) Hoyerswerda–Niesky–Görlitz jako elementu nadrzędnego zespołu miast Bautzen–Görlitz–Hoyerswerda.**
- Z 4.2.3** **W przypadku wymuszonej przez działalność górniczą zmiany przebiegu ponadregionalnej linii kolejowej Cottbus–Görlitz na odcinku pomiędzy Rietschen i WeißkeiBel inwestycja musi zostać zrealizowana w taki sposób, aby w wyniku rozbudowy możliwe było nadal uzyskanie zaplanowanego w Z 3.3.10 LEP 2013 zwiększenia przepustowości linii w ruchu dalekobieżnym i regionalnym.**
- G 4.2.4** **Regionalne połączenie kolejowe Görlitz–Zittau (Kolej Doliny Nysy) winno być rozwijane infrastrukturalnie w ten sposób, aby na przedłużeniu wymagającego rozbudowy odcinka ponadregionalnego (Berlin)–(Cottbus)–Weißwasser/O.L.–Görlitz (por. cel 4.2.2013) umożliwiała atrakcyjne, wieloprzestrzenne połączenie centrum pośredniego i węzła komunikacyjnego Zittau obszaru aglomeracji Liberec (Republika Czeska).**
- Z 4.2.5** **Dalsza rozbudowa ponadregionalnej linii Bischofswerda–Wilthen–Ebersbach–Neugersdorf–Zittau–granica D/PL (–Liberec, Republika Czeska) powinna zostać zakończona w taki sposób, aby można było stworzyć bądź odbudować wystarczającą przepustowość linii dla szybkiego ruchu regionalnego. Należy ponadto dążyć do uzgodnienia i szybkiej realizacji remontu odcinka Zittau–granica D/PL–Porajów–granica PL/CZ–Hradec nad Nisou, co pozwoli na podniesienie jakości połączenia na linii Drezno, Zittau - Liberec.**

- G 4.2.6** Na stacjach węzłowych Görlitz i Zittau stworzona wzgl. utrzymana winna być uzgodniona transgraniczna oferta komunikacji szynowej dla ruchu pasażerskiego, służąca wzajemnemu połączeniu sąsiadujących centrów obszarów wypoczynkowych.
- G 4.2.7** Połączenia pasażerskie z wszystkich stacji w regionie Górne Łużyce-Dolny Śląsk powinny na wszystkich dworcach, na których zatrzymują się pociągi dalekobieżne (np. IC/EC, ICE), oferować połączenia przesiadkowe tworząc atrakcyjne możliwości podróżowania z i do miejscowości położonych na wschodzie Saksonii.
- Z 4.2.8** Odcinki sieci regionalnej Seifhennersdorf–Varnsdorf (Republika Czeska)–Großschönau–Mittelherwigsdorf–Zittau (Kolej Rzeki Mandau) oraz Königsbrück–Ottendorf-Okrilla–(Drezno), ze względu na ich funkcję łączącą miejscowości centralne oraz znaczenie turystyczne, winny być utrzymane i w razie potrzeby rozbudowane.
- G 4.2.9** Linie kolejowe niewykorzystywane do przewozów pasażerskich
- Löbau–Ebersbach/Sa.–granica D/CZ,
 - Eibau–Seifhennersdorf,
 - Neukirch (Lausitz) West–granica regionu Górna część doliny Łaby/Wschodnie Rudawy,
 - Lodenau–Rothenburg/O.L. (Lokalne lotnisko)–Horka,
 - (Hosena)–Bernsdorf–Kamenz
 - (Spremberg)–Spreewitz–Knappenrode i
 - Knappenrode–Wartha–Caminau
- powinny zostać utrzymane i nadal udostępniane dla ruchu towarowego. W realcji Löbau–Ebersbach–(Rumburk– Česká Lípa/Böhmisch Leipa bzw. Děčín/Tetschen , Republika Czeska) należy stworzyć warunki budowlane dla wyraźnego przyspieszenia ruchu towarowego. Dalsza obsługa ruchu towarowego na odcinkach Löbau–Ebersbach–granica D/CZ, Lodenau–Rothenburg/O.L. (lądowisko komunikacyjne)–Horka oraz (Hosena)–Bernsdorf–Kamenz winna podtrzymać możliwość korzystania z nich także w (transgranicznym) ruchu pasażerskim.
- Z 4.2.10** Nawymienionychponiżej odcinkach linii zabezpieczonych w ramach obszarów priorytetowych„wtórne wykorzystanie komunikacyjne wycofanych z ruchu linii kolejowych” należyuniką trwałego blokowania lub rozdrabniania działek geodezyjnych:
- Arnsdorf– granica regionu -(Dürrröhrsdorf),
 - Bautzen–Wilthen und
 - Łuk łączący Spreetal (część miejscowości Spreewitz)–Spreetal (Spreewitz Nord).
- Jeżeli do odcinka Rothenburg/O.L. (lokalne lotnisko)–Horka nie stosuje się G 4.2.9, to w odniesieniu do tego punktu obowiązują zapisy dotyczące zabezpieczenia przestrzennego przebiegu trasy zawarte w niniejszym celu.

4.3 Publiczna komunikacja pasażerska

- G 4.3.1** Z uwzględnieniem zasady gospodarności w regionie należy rozbudowywać odpowiednio do potrzeb zintegrowany atrakcyjny system publicznej komunikacji pasażerskiej . System komunikacji pasażerskiej powinien przyczynić się do poprawy dostępności miejscowości centralnych dla ludności z danego obszaru powiązań . Pod względem przebiegu linii, częstotliwości połączeń i udziału przewozów pracowniczych, szkolnych, rekreacyjnych i połączeń liniowych publiczny transport pasażerski powinien również uwzględniać potrzeby miejscowości centralnych i gmin o takich funkcjach specjalnych jak „Edukacja”, „Zdrowie/kwestie socjalne”, „Turystyka” czy „Produkcja” oraz łączyć ze sobą priorytetowe lokalizacje o znaczeniu regionalnym i przeznaczone na potrzeby związane ze spędzaniem czasu wolnego, rekreacją i turystyką.
- G 4.3.2** Na odcinkach szynowej, publicznej komunikacji pasażerskiej należy utrzymać i w atrakcyjny sposób rozbudowywać istniejące połączenia cykliczne.
- G 4.3.3** Na wszystkich dworcach miejscowości centralnych oraz na przystankach Klitten, Laut, Lohsa, Uhyst, Mücka i Schmölln/O.L. publicznej regionalnej komunikacji szynowej, publiczna komunikacja szynowa i drogowa powinna zostać skoordynowana lokalizacyjnie, a połączenia dopasowane do siebie lub zharmonizowane. Nowe obiekty Park+Ride powinny zostać zgodnie z potrzebami zbudowane przy wszystkich dworcach i przystankach publicznej regionalnej komunikacji szynowej. Istniejące obiekty winny być w razie potrzeby rozbudowane.

4.4 Komunikacja lotnicza

Mapa: Stan regionalnych i lokalnych lądowisk komunikacyjnych i specjalnych przejęto do wiadomości na mapie „Wykorzystanie obszarów”.

- G 4.4.1 W przypadku lądowisk komunikacyjnych Bautzen i Rothenburg/Görlitz należy utrzymać i nadal rozwijać warunki przestrzenne dla ich wykorzystania, jako lądowiska komunikacyjnego o znaczeniu regionalnym dla ruchu podróźnych oraz ruchu biznesowego lub zakładowego.**
- G 4.4.2 W przypadku lądowisk komunikacyjnych o znaczeniu lokalnym Görlitz i Kamenz należy utrzymać warunki przestrzenne dla lotnictwa ogólnego i sportu lotniczego.**
- G 4.4.3 W przypadku lądowisk specjalnych Klix, Brauna i Nardt należy utrzymać warunki przestrzenne sportu lotniczego.**

5 Ochrona i rozwój wolnych przestrzeni

Wskazówka: Na podstawie § 6 ust. 4 zdanie 2 SächsNatSchG plan regionalny pełni zarazem funkcję ramowego planu krajobrazowego. Na podstawie § 6 ust. 2 zdanie 1 SächsNatSchG zapisy ramowego planu krajobrazowego zostaną włączone do planu regionalnego po zharmonizowaniu z innymi planami i działaniami istotnymi z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego oraz w przypadku, gdy są one przydatne i konieczne do koordynacji potrzeb przestrzennych i mogą zostać zabezpieczone w formie celów i zasad zagospodarowania przestrzennego. W innych przypadkach dołączane są one, jako załącznik do planu regionalnego (§ 6 ust. 2 zdanie 2 SächsNatSchG).

Wzorce rozwoju krajobrazu kulturowego wg celu 4.1.1.11 LEP zamieszczone są w dodatku 1 do rozdziału 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego.

5.1 Sanacja i rozwój krajobrazu

5.1.1 Obszary krajobrazu wymagające sanacji

Mapa: Na mapie „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu” wyznaczone są obszary rolnicze wymagające podjęcia działań restrukturyzacyjnych, obszary o wysokim współczynniku erozji wody, główne akcenty restrukturyzacji lasów o znaczeniu regionalnym, cieki wodne wymagające podjęcia działań rekultywacyjnych, akweny wody stojącej wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych, znaczące w skali regionalnej obszary rewitalizacji wód podziemnych oraz znaczące w skali regionalnej dawne lokalizacje, jako wymagające sanacji obszary krajobrazu w rozumieniu celu 4.1.1.6 LEP.

Z 5.1.1.1 Poprzez odpowiednie działania ochronne w zakresie gospodarki gruntami należy dążyć do zmniejszenia erozji eolicznej na „obszarach rolniczych wymagających podjęcia działań restrukturyzacyjnych” oraz do wzbogacenia krajobrazu o elementy dzielące (porządkujące). Obszary rolnicze wymagające restrukturyzacji stanowiące element sieci biotopów wielkoobszarowych należy przegrodzić przy pomocy roślinności charakterystycznej dla danej lokalizacji w taki sposób aby struktury te mogły się w perspektywie długoterminowej rozwinąć w obszary łącznikowe dla dominującej na dużym obszarze sieci biotopów.. Na obszarach rolniczych wymagających podjęcia działań restrukturyzacyjnych opatrzonych na mapie aneksem „KUP” należy dążyć do zakładania plantacji roślin szybko rosnących do produkcji drewna.

Z 5.1.1.2 Należy dążyć do tego, aby na wykorzystywanych rolniczo „obszarach o wysokim współczynniku erozji wody” nastąpiło skuteczne zmniejszenie erozji poprzez zmianę użytkowania na użytkach zielonych, struktury żywopłotowe lub leśne oraz przez działania uzupełniające rolniczej ochrony gleby (np. konserwująca uprawa roli).

W przypadku wszystkich rodzajach użytkowania na „obszarach o wysokim współczynniku erozji wody”, które mogą spowodować zwiększenie powierzchniowej i liniowej erozji gleby i spływu powierzchniowego (np. drogi komunikacyjne i zaopatrzeniowe i ich obrzeża, narciarstwo zjazdowe, intensywna gospodarka pastwiskowa), należy sięgnąć po odpowiednie działania zmniejszające erozję i odpływ.

Z 5.1.1.3 W przypadku głównych akcentów restrukturyzacji lasów o znaczeniu regionalnym należy dążyć do ukierunkowania na naturalne zbiorowiska leśne oraz, przy uwzględnieniu zmiany klimatu, zrealizować cel zrównoważenia proporcji między gatunkami drzew liściastych i iglastych oraz wyższego, niż to ma miejsce obecnie, poziomu wymieszania gatunków drzew lub dążyć do jego realizacji.

- Z 5.1.1.4** Należy zrehabilitować cieki wodne wymagające rehabilitacji pod kątem struktury cieków oraz zanieczyszczenia różnego rodzaju substancjami. Z 5.1.1.4 Skanalizowane, orurowane wzgl. obudowane w sposób daleki od naturalnego lub też wyposażone w budowle poprzeczne odcinki cieków wodnych, położone na obszarach priorytetowych lub zastrzeżonych ochrony gatunków i biotopów lub na „obszarach o wysokim współczynniku erozji wody” zgodnie z celem 5.1.1.2 oraz odcinki na obszarach służących do utrzymania i poprawy retencji wody zgodnie z celem 5.1.2.2 należy w pierwszej kolejności zrehabilitować pod kątem struktury cieku, tzn. zrenaturyzować/lub w trwały sposób przekształcić lub ponownie otworzyć w przypadku odcinków skanalizowanych przy pomocy rur.
- Z 5.1.1.5** Zapory Bautzen i Quitzdorf należy zrehabilitować pod względem jakości wody poprzez odpowiednie działania na całym dorzeczu.
- Z 5.1.1.6** Na podstawie ocen zagrożenia należy na „obszarach rehabilitacji wód gruntowych o znaczeniu regionalnym” (obszary uszkodzenia wód gruntowych) przeprowadzić w pierwszym rzędzie odpowiednie działania rehabilitacyjne, a ich wynik monitorować. Średnio- i długoterminowo oczekiwane jest osiągnięcie parametrów jakościowych wód gruntowych odpowiadających warunkom naturalnym.
- Należy zbadać i zrehabilitować obszary rehabilitacji wód gruntowych o znaczeniu regionalnym (zasoby wód podziemnych wymagające rehabilitacji) pod względem ilościowym i/lub stanem chemicznym zanieczyszczeń.
- Z 5.1.1.8** Priorytetowej sanacji wymagają w regionie następujące skażony obszar poprodukcyjny:
- Skażony obszar poprodukcyjny, znajdujące się na obszarach priorytetowych lub zastrzeżonych zaopatrzenia w wodę,
 - Skażony obszar poprodukcyjny, znajdujące się na obszarach priorytetowych prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej (obszar retencyjny lub prewencja przeciwpowodziowa),
 - Skażony obszar poprodukcyjny, znajdujące się na obszarze ponownego wzrostu poziomu wód podziemnych wskutek zamknięcia kopalń odkrywkowych węgla brunatnego,
 - Skażony obszar poprodukcyjny, które utrudniają dalsze prowadzenie lub nowe rozpoznanie złóż obszarów wybierania surowców podpowierzchniowych i węgla brunatnego, zwłaszcza w kopalniach odkrywkowych węgla brunatnego Nochten i Reichwalde,
 - Skażony obszar poprodukcyjny pochodzenia wojskowego i związane z dawnym uzbrojeniem na terenach byłych poligonów Königsbrück (wraz z terenem koszar) i Nochten.
- Z 5.1.1.9** Skażony obszar poprodukcyjny o znaczeniu regionalnym
- elektrownia Boxberg powiat ziemski Görlitz
 - elektrownia Hagenwerder powiat ziemski Görlitz
- należy zrehabilitować i przywrócić ich użyteczność w kontekście późniejszego użytkowania, jako lokalizacje przemysłowe lub produkcyjne.

5.1.2 Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych

Mapa: W myśl celu 4.1.1.6 LEP, na mapie „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu” wyznaczone są obszary o potencjalnie dużym zagrożeniu erozją wody, obszary o potencjalnie dużym zagrożeniu erozją eoliczną, obszary utrzymania i poprawy retencji wodnej, obszary o uwarunkowanych klimatycznie naruszeniach bilansu wodnego, obszary wyczerpywania wód podziemnych kopalni odkrywkowej węgla brunatnego oraz zbliżone do naturalnych odcinki wód płynących, jako „Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych” zgodnie z celem 4.1.1.6 LEP. Informacyjne przedstawiono hałdy kopalni odkrywkowej węgla brunatnego.

Wskazówka: Obszary wyczerpywania wód podziemnych kopalni węgla brunatnego wyznaczono jako „obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych”. Nie są z tym jednak związane wyłącznie szczególne wymogi użytkowe, lecz również zadania rehabilitacyjne w rozumieniu rozdziału 5.1.1 planu regionalnego. Ponieważ szczególne wymogi użytkowe stoją jednak w relacji z wymagającymi rehabilitacji obszarami krajobrazu dla całego obszaru wyczerpywania wód podziemnych, w rozdziale tym dokonano tu stosownych wyznaczeń. Niezależnie od tego w rozdziale 5.1.1 zawarto stosowane sformułowania dotyczącego tego problemu.

- Z 5.1.2.1** Należy poprzez odpowiednie działania w ramach zagospodarowania i kształtowania krajobrazu dążyć do takiego zmniejszenia erozji gleby w wyniku działania wiatru i wody szczególnie na

„Obszarach potencjalnie zagrożonych erozją”, aby w perspektywie średnioterminowej zmniejszyć wieloletnią średnią wartość erozji gleby na terenach rolniczych do poziomu poniżej trzech ton na hektar rocznie i zapobiec poprzez tworzenie stref buforowych nanoszeniu substancji w wyniku erozji gleby lub powierzchniowego spływania wód z tych obszarów do zbiorników powierzchniowych chronionych biotopów. Należy utrzymać dotychczasowe sposoby wykorzystania i struktury hamujące procesy erozyjne na tych obszarach.

Z 5.1.2.2 W wyznaczonych obszarach utrzymania i poprawy retencji wodnej wymagane jest utrzymanie oraz poprawa naturalnej zdolności przesiąkania wody oraz jej retencji. Odbywa się to poprzez

- zalesianie oraz dostosowane rolnicze i leśne wykorzystanie terenów,
- daleko idące zachowanie powierzchni niezabudowanych poza dolinami rzecznyymi,
- daleko idące otwarcie powierzchni nieużytków,
- otwarcie i renaturyzację orurowanych odcinków wód płynących,
- optymalizację zagospodarowania wód opadowych poprzez wsiąkanie oraz zdecentralizowaną retencję.

Z 5.1.2.3 Konieczne jest sprawdzenie znaczenia istotnych przestrzennie zmian wykorzystania powierzchni w obrębie wyznaczonych obszarów utrzymania i poprawy retencji wodnej dla kształtowania odpływu. W przypadku znacznego pogorszenia naturalnej zdolności wsiąkania i retencji wody wymagane jest podjęcie stosownych działań kompensujących na odnośnych obszarach dorzeczy wód płynących.

Cel 5.1.2.3 obowiązuje aż do ustalenia odpowiedniego obszaru powstawania powodzi zgodnie z § 76 ustęp 1 zdanie 2 Saksońskiej ustawy wodnej (SächsWG).

Z 5.1.2.4 We wszystkich planach i działaniach, a także w ramach zagospodarowania terenu na wyznaczonych obszarach wyczerpywania wód podziemnych kopalni węgla brunatnego konieczne jest uwzględnienie przestrzennego i czasowego oddziaływania wyczerpywania wód podziemnych oraz ich ponownego podniesienia.

Z 5.1.2.5 W przypadku wyznaczonych obszarów z klimatycznie uwarunkowanymi naruszeniami bilansu wodnego należy w ramach planowania specjalistycznego sprawdzić i w razie przydatności zrealizować konkretne dla danej lokalizacji działania na rzecz zapewnienia i poprawy naturalnej retencji wodnej oraz zasilania wód podziemnych. W przypadku użytkowania wykorzystującego wodę (zwłaszcza pozyskiwania wody do picia, wydobywania surowców i rolnictwa) należy opracować koncepcje gospodarowania, w których uwzględnione będą spodziewany zmiany bilansu wodnego wskutek zmiany klimatu

5.1.3 Ponowne zagospodarowanie obszarów wydobywania surowców

Z 5.1.3.1 Bei einem Rohstoffabbau im Bereich der landwirtschaftlich wertvollen Böden (hohe/sehr hohe natürliche Bodenfruchtbarkeit gemäß den Auswertekarten Bodenschutz des Freistaates Sachsen) sollen durch die Rekultivierung die räumlichen Voraussetzungen für eine Wiederaufnahme der landwirtschaftlichen Nutzung unter Verwendung der hochwertigen Bodensubstrate geschaffen werden.

Z 5.1.3.2 In geeigneten Teilbereichen der nördlich von Ottendorf-Okrilla festgelegten Vorrang- und Vorbehaltsgebiete für den Rohstoffabbau Rohstoffe (Kies und Sand) sollen nach einem Abbau im Rahmen der Wiedernutzbarmachung die räumlichen Voraussetzungen für eine wassergebundene Erholungsnutzung geschaffen werden.

Z 5.1.3.3 Sofern mit einem Abbau oberflächennaher Rohstoffe in den dafür festgelegten Vorrang- und Vorbehaltsgebieten die Inanspruchnahme von Wald verbunden ist, soll im Rahmen der Rekultivierung eine Wiederaufforstung innerhalb des Abbauggebietes erfolgen. Ist dies auf Grund einer entstehenden Wasserfläche nicht möglich, ist ein Ausgleich im direkten räumlichen Anschluss an die betroffenen Waldgebiete vorzunehmen.

Z 5.1.3.4 Po zakończeniu wydobywania surowców w kopalni odkrywkowej gliny Wetro należy stworzyć warunki przestrzenne do wykorzystania wyrobiska jako rozszerzenia składowiska odpadów przemysłowych Wetro. Na wykorzystywanych obecnie i w przyszłości jako składowisko obszarach należy stworzyć warunki przestrzenne dla użytkowania następnego „las”.

Z 5.1.3.5 Na obszarach priorytetowych pozyskiwania surowców Ts 4 Gutttau-Neudörfel, KS 16 Skaska/Liebegast i KS 22 Oberoderwitz (zachód) należy w ramach przygotowania do ponownego

zagospodarowania stworzyć warunki przestrzenne do rozwoju tych terenów jako część sieci biotopów wielkoobszarowych.

5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone Ochrona krajobrazu kulturowego wyznaczono na „mapie Wykorzystanie obszarów”.

Wyjaśnienie: Wzorce rozwoju krajobrazu kulturowego wg celu 4.1.1.11 LEP zamieszczone są w załączniku 1 do rozdziału 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego. W procesie rozwoju regionalnego należy uwzględnić wzorce zawarte w celu 4.1.1.11 LEP 2013.

Aleje oraz kształtujące krajobraz relify terenu (grzędy, kopuły i skaliste doliny) oraz punkty widokowe wyznaczone, jako obszary priorytetowe lub zastrzeżone Ochrona krajobrazu kulturowego wyszczególniono w dodatku 2 do rozdziału 5.2.

- Z 5.2.1 Na obszarach priorytetowych Ochrona krajobrazu kulturowego należy zachować i rozwijać kształtujące wizerunek krajobrazu elementy i historii osadnictwa, jak też warunki przestrzenne dla wypoczynku krajobrazowego.**
- G 5.2.2 Obszary zastrzeżone Ochrona krajobrazu kulturowego winny być zachowane i rozwijane dla ochrony otoczenia odciskających piętno elementów wizerunku krajobrazu i historii osadnictwa oraz dla wypoczynku krajobrazowego.**
- Z 5.2.3 Jeżeli podczas realizacji celu 5.2.1 wzgl. zasady 5.2.2 dojdzie do rozwijania obszarów priorytetowych lub zastrzeżonych Ochrona krajobrazu kulturowego dla celów wypoczynku krajobrazowego, należy w jednej z form wypoczynku dokonać odpowiedniego otwarcia na poszukujących wypoczynku. Konieczne jest zapobieganie poważniejszym konfliktom, przede wszystkim na obszarach częściowych o cennej infrastrukturze naturalnej, zwłaszcza poprzez opracowanie koncepcji kierowania ruchu pojazdów i odwiedzających.**
- Z 5.2.4 Aleje, wyznaczone, jako obszar priorytetowy Ochrona krajobrazu kulturowego należy utrzymywać lub odtwarzać.**
- Z 5.2.5 Na obszarze priorytetowym ochrony krajobrazu kulturowego graniczącym z wytyczonym jako priorytetowy obszarem ochrony przyrody, rezerwatem chronionych gatunków i biotopów Königsbrücker Heide należy zgodnie z celem 4.1.1.10 LEP 2013 stworzyć warunki przestrzenne do rozwoju obszaru spotkań z przyrodą.**

5.3 Ochrona gatunków i biotopów, wielkopowierzchniowa sieć biotopów

Pojęcie: Wielkopowierzchniowa sieć biotopów w rozumieniu niniejszego planu to funkcjonalnie spójna sieć przestrzeni niezasiedlonych o znaczeniu ekologicznym oraz kulturowo-krajobrazowym, chroniona przez obszary priorytetowe i zastrzeżone ochrony biotopów oraz ochrony gatunkowej, dalsze obszary priorytetowe i zastrzeżone służące ochronie określonych funkcji i typów wykorzystania w przestrzeni niezasiedlonej oraz zbliżone do naturalnych odcinki wód płynących, a także regionalne ciągi zieleni i cezur zieleni (zespół przestrzeni niezasiedlonych o znaczeniu ekologicznym). W sieci biotopów wielkoobszarowych włączone zostaną trasy i korytarze wędrówek ptaków oraz przejścia dla dzikich zwierząt wzdłuż silnie uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Chroniona planem regionalnym wielkopowierzchniowa sieć biotopów składa się z powierzchni zasadniczych i łączących.

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone ochrona gatunków i biotopów wyznaczono na „mapie Wykorzystanie obszarów”. Sieć biotopów wielkopowierzchniowych zaznaczono na mapie „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”.

- Z 5.3.1 Obszary priorytetowe ochrona gatunków i biotopów, wymagają zachowania i rozwoju, tak by mogły funkcjonować, jako powierzchnie zasadnicze wielkopowierzchniowych sieci biotopów.**
- Z 5.3.2 Wyznaczone na obszarze Weißenberg, Hochkirch i Kittlitz i włączone do wielkopowierzchniowej sieci biotopów obszary priorytetowe Rolnictwo należy zachować i rozwijać odpowiednio do ich funkcji, jako obszary terenów rolniczych wartościowych pod względem fauny zwierząt latających.**
- G 5.3.3 Obszary zastrzeżone ochrona gatunków i biotopów powinny być zachowane i rozwijane, wspólnie z włączonymi w wielkopowierzchniową sieć biotopów regionalnymi ciągami i cezurami zieleni, obszarami priorytetowymi i zastrzeżonymi służącymi ochronie istniejących lasów, oraz obszarami priorytetowymi „Obszary retencji”, tak by mogły funkcjonować, jako powierzchnie łączące w wielkopowierzchniowej sieci biotopów. Wzdłuż silnie uczęszczanych szlaków komunikacyjnych należy zachować i wybudować nowe przejścia dla dzikich zwierząt.**
- G 5.3.4 Istniejąca sieć cennych biotopów wymaga zachowania i zagęszczenia. Dla zagwarantowania i uzupełnienia wielkopowierzchniowej sieci biotopów konieczne jest zachowanie lub przywrócenie w**

szczegółności typowych dla danego krajobrazu zarośli wzdłuż dróg i zbiorników wodnych, zbliżonych do naturalnych wód płynących i stojących, niepodzielonych, zbliżonych do naturalnych obszarów leśnych, żywoplotów, zagajników i miedz, kopuł suchych bądź skalistych, ekstensywnie wykorzystywanych użytków rolnych, łąk wilgotnych i podmokłych, łąk z rozproszonymi drzewami owocowymi i innych cennych z ekologicznego punktu widzenia przestrzeni życiowych.

- Z 5.3.5** Zintegrowane w wielkopowierzchniowej sieci biotopów trasy i korytarze wędrówek ptaków o znaczeniu regionalnym wymagają zachowania, jako elementy łączące przestrzenną i funkcjonalną sieć przestrzeni życiowych ważnych dla zwierząt latających.
- Z 5.3.6** Dla wyznaczonych w obrębie obszaru priorytetowego Obronność obszarów priorytetowych ochrona gatunków i biotopów należy w przypadku zadania wykorzystania wojskowego stworzyć przestrzenne warunki ochrony prawnej środowiska naturalnego. Do tego czasu wojskowe kwestie obronne mają charakter nadrzędny. Przy przestrzennej i merytorycznej konkretyzacji w ramach ochrony prawnej środowiska naturalnego uwzględnić należy konieczne wymogi osadnicze i infrastrukturalne.

5.4 Ochrona wód

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone Zaopatrzenie w wodę oraz obszary priorytetowe i zastrzeżone Zapobiegawcza ochrona przeciwpowodziowa (obszar retencji lub prewencja przeciwpowodziowa), a także lokalizacje priorytetowe i zastrzeżone wchodzące w skład działań technicznej ochrony przeciwpowodziowej wyznaczono na „mapie Wykorzystanie obszarów”. Na mapie „Pielęgnacja, sanacja i rozwój krajobrazu” obszary o potencjalnym zagrożeniu silną retencją wodną, obszary utrzymania i poprawy retencji wodnej, obszary zagrożone negatywnym oddziaływaniem klimatu na bilans wodny, obszar obniżonego poziomu wód podziemnych w związku z działalnością kopalni węgla brunatnego i zbliżone do naturalnych odcinki cieków wodnych zaznaczono jako „Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych” w rozumieniu rozdziału 5.1.2, a obszary o wysokim stopniu erozji wodnej, odcinki cieków wodnych wymagających rekultywacji, wody stojące wymagające rekultywacji i obszary rekultywacji wód podziemnych o znaczeniu regionalnym, jako „wymagające rekultywacji obszary krajobrazu” w rozumieniu rozdziału 5.1.1. Listę obszarów priorytetowych oraz zastrzeżonych Zaopatrzenie w wodę zamieszczono w dodatku do rozdziału 5.4.1.

5.4.1 Ochrona wód podziemnych/zaopatrzenie w wodę

- Z 5.4.1.1** W przypadku zwiększenia poboru wód podziemnych na potrzeby zaopatrzenia w wodę wykraczające poza obecny poziom wykorzystania w obszarach priorytetowych Wt 16 Königswartha oraz Wt 27 Großdubrau należy wykluczyć możliwość silnego negatywnego oddziaływania na rodzaje siedlisk i obszarów siedliskowych uzależnionych od wód podziemnych na terenie specjalnego obszaru ochrony siedlisk flory i fauny „Grupy stawów w okolicy Doberschützer Wasser” oraz specjalnego obszaru chronionego „Doberschützer Wasser” wzgl. specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft” i specjalnego obszaru chronionego „Rezerwat biosfery Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft”.

5.4.2 Prewencyjna ochrona przeciwpowodziowa

- Z 5.4.2.1** „Obszary retencyjne”, wyznaczone jako obszary priorytetowe prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej należy zabezpieczyć w ich funkcji przestrzeni retencyjnych wzgl. odpływowych oraz chronić przed niezgodnym z ich funkcją wykorzystaniem. Wykorzystanie w ramach dalszego rozwoju osadniczego jest wykluczone, Zdania 1 i 2 nie dotyczą obiektów infrastruktury technicznej, które ze względu na swoje funkcje i ze względu na interes publiczny muszą zostać wybudowane na terenie obszaru priorytetowego „Obszar retencyjny”. W takich przypadkach należy przed realizacją planu zapewnić ochronę przeciwpowodziową obiektu oraz zatroszczyć się o skompensowanie możliwości retencyjnych terenu i/lub nie powodującego szkód odpływu wód powodziowych.
- Z 5.4.2.2** Na obszarach priorytetowych prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej („Prewencja przeciwpowodziowa”) dopuszcza się tylko planowanie kierunkowe, które przewiduje zabudowę, dostosowaną do zagrożenia powodziowego. W tych obszarach należy wykluczyć ustanawianie i rozszerzanie zagospodarowania z ryzykiem specjalnym (użytkowanie wysoce wrażliwe na zagrożenie powodziowe o wysokim ryzyku wystąpienia szkód oraz infrastruktura krytyczna).
- G 5.4.2.3** Obszary ryzyka, wyznaczone jako obszary zastrzeżone prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej („Prewencja przeciwpowodziowa”) na potencjalnych terenach zalewowych należy w przypadku ekstremalnych zdarzeń powodziowych chronić przed (dalszą) zabudową niedostosowaną do zagrożeń powodziowych oraz wykorzystaniem obciążonym ryzykiem specjalnym.

Z 5.4.2.4 Subwencje publiczne na budowę, rozbudowę lub remont budynków i innych form użytkowania wrażliwych na zagrożenia powodziowe zlokalizowanych na obszarach priorytetowych i zastrzeżonych prewencyjnej ochrony przeciwpowodziowej („Prewencja przeciwpowodziowa”) należy przyznawać wyłącznie w przypadkach, gdy w planie ujęto odpowiednie działania na rzecz zabezpieczenia budowlanego lub ochrony obiektu.

Z 5.4.2.5 Należy dążyć do tego, aby rolnicze użytkowanie gruntów na wyznaczonych obszarach priorytetowych („Obszar retencji”) było dostosowane do istniejącego zagrożenia powodziowego.

5.5 Ochrona i rozwój terenów ważnych dla klimatu obszarów osadniczych

Pojęcie: Obszary o klimatycznym znaczeniu osadniczym obejmują obszary powstawania świeżego i chłodnego powietrza o znaczeniu regionalnym oraz obszary powstawania świeżego i chłodnego powietrza o klimatycznym znaczeniu osadniczym.

Mapa: Obszary powstawania chłodnego powietrza o znaczeniu regionalnym zostały zaznaczone na mapie zagospodarowania przestrzennego jako element regionalnych ciągów zieleni w rozumieniu rozdziału 5.6 planu regionalnego. Znaczenie regionalnych ciągów zieleni dla klimatu na terenie siedlisk uwidacznia mapa „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”. Obszary powstawania świeżego powietrza o znaczeniu regionalnym stanowią część obszarów priorytetowych i zastrzeżonych ochrony istniejących lasów w rozumieniu rozdziału 6.2 planu regionalnego. Obszary powstawania świeżego i chłodnego powietrza o klimatycznym znaczeniu osadniczym oznaczono jako symbol celu w ramach zagospodarowania przestrzennego. W stosunku do tych obszarów stosuje się cel 4.1.4.1, zdanie 1 LEP 2013.

Z 5.5.1 Obszary o klimatycznym znaczeniu osadniczym należy ukształtować w ramach lokalnych planów kierunkowych.

5.6 Regionalne ciągi zieleni i cezury zieleni

Pojęcie: Regionalne ciągi zieleni to zlokalizowane w pobliżu jednostek osadniczych, spójne obszary przestrzeni niezabudowanej o różnych funkcjach ekologicznych lub zbliżonych do naturalnych możliwościach wypoczynku, które to obszary należy pozostawić wolnymi od zabudowy w rozumieniu zasiedlenia lub innego niezgodnego z funkcją wykorzystania (por. uzasadnienie do celu 5.6.1). Regionalne ciągi zieleni stanowią cele zagospodarowania przestrzennego.

Cezura zieleni jest niewielkim obszarem przestrzeni niezabudowanej zapobiegającym zrastaniu się położonych blisko siebie obszarów osadniczych, w szczególności w obrębie osi. Cezury zieleni stanowią cele zagospodarowania przestrzennego.

Mapa: Regionalne ciągi zieleni wyznaczono na mapie Wykorzystanie obszarów . Specjalne funkcje poszczególnych ciągów zieleni przedstawiono na mapie „Wielkopowierzchniowa sieć biotopów i regionalne ciągi zieleni”. Cezury zieleni wyznaczono symbolicznie na mapie Wykorzystanie obszarów .

Z 5.6.1 Regionalne ciągi zieleni i cezury zieleni wymagają skonkretyzowania w ramach gminnego planowania kierunkowego. Należy przy tym połączyć regionalne ciągi zieleni stosownie do lokalnych warunków z wewnętrznymi strefami wolnymi od zabudowy w danej miejscowości.

6 Użytkowanie wolnych przestrzeni

6.1 Rolnictwo i rybołówstwo

Mapa: Obszary priorytetowe Rolnictwo wyznaczone są na „mapie Wykorzystanie obszarów ”. „Obszary krajobrazu o szczególnych wymogach użytkowych”, które odnoszą się do rolnictwa, wyznaczone są na mapie „Pielęgnacja, rekultywacja i rozwój krajobrazu”.

G 6.1.1 Utrzymanie rolniczego wykorzystania powierzchni wymaga zachowania wystarczająco dużych, połączonych powierzchni gospodarczych i takiego ich ukształtowania w ramach scalania gruntów, by pod względem struktury powierzchni, ich podziału, zarośli i żywopłotów polnych spełniały krajobrazowe wymogi ekologiczne, ekonomiczne oraz estetyczne.

Z 6.1.2 Należy regionalnie wzmacniać i rozszerzać ekologiczną uprawę roli. Należy dążyć do tego, aby zwiększenie udziału powierzchni zagospodarowanych ekologicznie miało miejsce głównie na wyznaczonych „obszarach krajobrazowych o szczególnych wymogach użytkowych” (por. mapa „Pielęgnacja, rekultywacja i rozwój krajobrazu”).

Z 6.1.3 Krainę stawów w regionie Górne Łużyce-Dolny Śląsk należy utrzymać jako obszary lokalizacji gospodarstw wodnych oraz część składową krajobrazu kulturowego. Gospodarka stawowa winna być prowadzona przy zachowaniu jej wysokich walorów ekologicznych.

- Z 6.1.4 Na obszarach priorytetowych Rolnictwo, znajdujących się na obszarach priorytetowych Zaopatrzenie w wodę, w ramach użytkowania rolniczego należy dążyć do spełnienia wymogów dotyczących ochrony zaopatrzenia w wodę pitną.**

6.2 Leśnictwo

Mapa: Obszary priorytetowe i zastrzeżone Zalesianie, jak też ochrona istniejących lasów wyznaczone są na mapie Wykorzystanie obszarów.

- Z 6.2.1 Po dokonaniu zalesienia, na obszarach priorytetowych i zastrzeżonych Zalesianie należy zapewnić możliwość długoterminowego pełnienia przez lasy jego funkcji ekologicznych.**
- Z 6.2.2 Należy dążyć do tego, aby rozwijane były zróżnicowane i bogate w gatunki obrzeża lasów o wystarczającej szerokości i wielorakiej strukturze.**

6.3 Zabezpieczenie surowców

Mapa: Obszary priorytetowe dla wydobywania surowców, obszary priorytetowe dla długoterminowego zabezpieczenia złóż surowców i obszary zastrzeżone dla surowców występujących wyłącznie w lokalnych lokalizacjach wyznaczono na mapie Wykorzystanie obszarów. Obszary wydobywania węgla brunatnego Nochten, Reichwalde oraz Welzow-Süd przejęto z obowiązujących planów wydobywania węgla brunatnego Nochten, Reichwalde i Welzow-Süd (część saksońska). Odpowiedni wykaz terenów zawarty jest w załączniku do rozdziału 6.3.

- Z 6.3.1 Pozyskiwanie surowców oraz przygotowanie do ponownego wykorzystania obszarów priorytetowych do wydobywania surowców KS 7 Würschnitz, Kao 2 Wiesa (Hasenberg), Ts 5 Teicha, KS 20 Neundorf a. d. E., KS 23 Oberoderwitz (południowy wschód) i KS 24 Ruppertsdorf-Ninive należy prowadzić w taki sposób, aby wykluczyć zagrożenia ilościowe i jakościowe zasobów wód podziemnych na położonych powyżej obszarach priorytetowych Zaopatrzenie w wodę Wt 1 Laußnitz West (dotyczy KS 7), Wt 7 Kamenz Ost (dotyczy Kao 2), Wt 33 Rietschen (dotyczy Ts 5), Wt 45 Bernstadt a. d. Eigen (dotyczy KS 20), Wt 48 Oderwitz-Nord (dotyczy KS 24) i Wt 49 Oderwitz (dotyczy KS 23).**
- Z 6.3.2 Pozyskiwanie surowców na obszarze priorytetowym wydobywania surowców Kao 5 Königswartha-Nord należy zaplanować tak, aby stopień negatywnego oddziaływania lokalizacji wpływających na wody podziemne na obrzeżach rezerwatu biosfery „Oberlausitzer Heide- und Teichlandschaft” nie stał na przeszkodzie celom ochrony.**

6.4 Zaopatrzenie w energię i energie odnawialne

Mapa: Obszary priorytetowe i przydatne (VRG/EG) do wykorzystania energii wiatrowej zostały ustalone graficznie na mapie wykorzystania obszarów. Obszary wydobywania węgla brunatnego Nochten, Reichwalde i Welzow Süd (część saksońska) zostały przejęte z właściwych obowiązujących Planów Węgla Brunatnego do mapy wykorzystania obszarów. Strefy tabu i obszary potencjalne zostały przedstawione jako metodyczny etap pośredni do wyznaczania obszarów priorytetowych i przydatnych do wykorzystywania energii wiatru na mapie objaśniającej „Energia wiatrowa- obszary potencjalne”.

Wskazówki: Stwierdzenia tekstowe dotyczące zabezpieczenia znaczących w skali kraju związkowego złóż węgla brunatnego (LEP cel 4.2.3.1) zamieszczono w uzasadnieniu do rozdziału 6.3 Zabezpieczenie surowców. Ponadto należy zapoznać się z ustaleniami, zawartymi w obowiązujących planach wydobywania węgla brunatnego dla kopalni odkrywkowych Nochten, Reichwalde i Welzow-Süd (część saksońska). W związku z istotnie zmienionymi uwarunkowaniami polityki energetycznej i polityki gospodarczej od roku 2014 i w konsekwencji tego zmienioną koncepcją działania przedsiębiorstwa górnictwa w tym zagłębiu wydobywczym Zgromadzenie Regionalnego Związku Planowania Górne Łużyce-Dolny Śląsk przyjęło 22 czerwca 2017 r. uchwałę w sprawie ponownej aktualizacji.

Załącznik 1 do rozdziału 6.4 Zaopatrzenie w energię i odnawialne źródła energii zawiera metryczki obszarów priorytetowych/ przydatnych do wykorzystania energii wiatrowej ustalonych graficznie. "Twarde" i "miękkie" strefy tabu zdefiniowane dla regionalnej koncepcji energetyki wiatrowej zostały wymienione i uzasadnione w Załączniku 2 do Rozdziału 6.4.

- Z 6.4.1 Poza ustalonymi graficznie obszarami priorytetowymi i przydatnymi (VRG/EG) do wykorzystywania energii wiatru, wznoszenie przestrzennie znaczących elektrowni wiatrowych, jak też obrazowanie/wyznaczanie przewidzianych dla nich obszarów pod względem planowania kierunkowego jest wykluczone.**
- Z 6.4.2 Budowa nowych elektrowni wiatrowych wzgl. modernizacja już istniejących (wymiana turbin na nowsze) w obrębie wyznaczonych VRG/EG do wykorzystywania energii wiatru, których odległość od zabudowy mieszkalnej w wyznaczonych prawem budowlanym obszarach wewnętrznych lub od wyznaczonego obszaru zabudowy z funkcją mieszkaniową lub mieszaną wynosi mniej, niż 1.000 m, dopuszczalna jest tylko wtedy, gdy odległość od najbliższej położonej zabudowy mieszkalnej wynosi przynajmniej pięciokrotność całkowitej wysokości danej elektrowni wiatrowej (5H).**

Z 6.4.3 Budowa nowych wzgl. modernizacja już istniejących elektrowni na obszarze priorytetowym i przydatnym EW 29 kopalnia odkrywkowa Spreetal dopuszczalna jest dopiero po anulowaniu geotechnicznego obszaru zamkniętego, pozostającego pod nadzorem górnictwem.

Z 6.4.4 W obrębie następujących obszarów priorytetowych i przydatnych (VRG/EG) wznoszenie elektrowni wiatrowych jest dopuszczalne tylko wtedy, jeżeli poniżej określone, istniejące poza obszarami VRG/EG elektrownie wiatrowe zostały już rozebrane bądź zostaną rozebrane w ramach repoweringu:

- **EW_{Rep} 50 Deschka (na północ od Kirschallee) – rozbiórka elektrowni wiatrowych na wschód od obszaru priorytetowego i przydatnego do wykorzystywania energii wiatru VRG/EG EW 20 Deschka**
- **EW_{Rep} 52 Schlegel – rozbiórka elektrowni wiatrowych na zachód od Dittelsdorf (miasto Zittau) lub na południe od Schlegel (miasto Zittau)**
- **EW_{Rep} 53 Thonberg (na wschód od drogi S 94) – rozbiórka elektrowni wiatrowej na zachód od VRG/EG EW 21 Thonberg**
- **EW_{Rep} 54 Bernstadt (na południe i wschód od EW 2) – rozbiórka elektrowni wiatrowej na północ od VRG/EG EW 2 Bernstadt**
- **EW_{Rep} 55 Oberseifersdorf / Schanzberg – rozbiórka elektrowni wiatrowej na terenie graniczącym bezpośrednio z VRG EW_{Rep} 55**

Dla budowy nowych elektrowni wiatrowych rozbiórka następować musi co najmniej w stosunku 1:1. Cel ten obowiązuje w stosunku dla wyznaczonych obszarów VRG/EG aż do kompletnej rozbiórki przyporządkowanych do nich "starych elektrowni wiatrowych".

Uzasadnienie do punktu 6.4 Zaopatrzenie w energię i energie odnawialne

Do Z 6.4.4 Zgodnie z zasadą 5.1.6 LEP planowanie regionalne jest uprawnione do ustalania obszarów VRG/EG lub ich obszarów częściowych, w obrębie których wznoszenie elektrowni wiatrowych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy rozebrane zostaną określone, wzniesione poza ustalonymi VRG/EG, elektrownie wiatrowe. Także ROG [Ustawa o ładzie przestrzennym], która weszła w życie w roku 2017, definiuje w § 7 ustępie 1 zdaniu 2 odpowiednie uprawnienie na poziomie prawa federalnego: „Ustalić można, że określone użytkowanie lub funkcje przestrzeni przewidziane są tylko na ustalony okres czasu lub od lub do wystąpienia określonych okoliczności.” Regionalny Związek Planowania korzysta z tej możliwości w połączeniu z zasadą 5.1.6 LEP i ustala odpowiednie obszary VRG/EG dla repoweringu z warunkiem, że zajęcie terenu (pozwolenie na nową elektrownię wiatrową) dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy przyporządkowane w danym przypadku stare elektrownie znajdujące się poza VRG/EG zostały rozebrane bądź są rozbierane w ramach repoweringu. Nie jest jednak konieczne, aby rozbiórka starych elektrowni wiatrowych była powiązana proceduralnie z budową nowych. Oznacza to, że wystarczy, aby właściciel pozwolenia na zatwierdzoną zgodzie z prawem o ochronie przed emisją elektrownię wiatrową zgodnie z § 15 ustęp 3 ustawy BImSchG [Federalnej ustawy o ochronie przed emisją] zgłosił zamiar zaprzestania eksploatacji elektrowni wiatrowej (zgłoszenie wyłączenia z eksploatacji) i zamiar rozbiórki elektrowni wiatrowej we właściwym organie ochrony przed emisją. Wniosku o pozwolenie na budowę nowej elektrowni oraz o rozbiórkę nie musi więc składać ta sama osoba.

Właściwe tereny są oznaczane na mapie zagospodarowania przestrzennego symbolem „EW_{Rep}”. Ustalenie ich powinno stworzyć celową i odnoszącą się do danego terenu zachętę do rozbiórki istniejących elektrowni wiatrowych, które nie wpisują się w koncepcję planowania regionalnego. Związane jest z tym zwiększenie udziału elektrowni wiatrowych w obrębie ustalonych obszarów VRG/EG.

Odnosnie ustalenia obszarów obowiązują następujące planistyczne warunki ramowe:

- Z uwagi na obowiązkowe ostateczne kierowanie [w zagospodarowaniu przestrzennym] rozbiórka każdej elektrowni wiatrowej położonej poza VRG/EG, najpóźniej z chwilą upływu zwykłego okresu jej użytkowania, leży w interesie planowania regionalnego. Priorytetowe jest poszukiwanie odpowiednich obszarów dla repoweringu elektrowni wiatrowych, które zgodnie z planem regionalnym 2010 można było jeszcze przyporządkować do jednego z obszarów VRG/EG, jednak z uwagi na zmienione strefy tabu (w szczególności w odniesieniu do odległości od osiedli) nie można ich już ustalić w tej aktualizacji. W dalszej kolejności analizowane są także inne stare elektrownie wiatrowe, na które wydano pozwolenie lub które zbudowano jeszcze przed pierwszym regionalnym zarządzaniem elektrowniami wiatrowymi (częściowa aktualizacja planu regionalnego 2005) poza obszarami VRG/EG.
- Jako elektrownie wiatrowe, dla których repowering jest prawdopodobny, uwzględniane są wszystkie elektrownie poza obszarami priorytetowymi/ przydatnymi, które zbudowano przed rokiem 2008. Decyzja o repoweringu należy jednak ostatecznie do operatora. Okres amortyzacji elektrowni wiatrowych wynosi 16 lat. Okres użytkowania elektrowni wiatrowych wynosi z reguły ok. 20 lat, przy czym od 15. roku należy się liczyć z podwyższonymi nakładami na konserwację, co sprawia, że repowering wydaje się być interesującym rozwiązaniem. Tym samym elektrownie wiatrowe, które zostały zbudowane do końca roku 2007, osiągną koniec swego zwykłego okresu użytkowania do końca roku 2027. Istnieje ponowna potrzeba aktualizacji rozdziału 6.4 planu regionalnego ze względu na wymogi ustawy w sprawie określenia wymagań obszarowych dla lądowych turbin wiatrowych w połączeniu z regulacją kraju związkowego bezpośrednio po zakończeniu tego postępowania. Zgodnie z § 3 ust. 1 zdanie 2 ustawy o potrzebach obszarowych dla energii wiatrowej (WindBG), odpowiednie wartości wkładu obszarowego muszą zostać wykazane do dnia 31 grudnia 2027 r.
- Aby unikać dominacji przestrzennej elektrowni wiatrowych w krajobrazie oraz nagromadzenia blisko siebie położonych farm wiatrowych, uzasadnić można ustalenie nowych obszarów VRG/EG na obszarach częściowych z już istniejącymi elektrowniami wiatrowymi często tylko wtedy, gdy stare elektrownie wiatrowe poza obszarami VRG/EG zostaną rozebrane. Repowering starych elektrowni wiatrowych w tej samej lokalizacji prowadziłby tutaj w szczególności z powodu małych odległości od osiedli do znacznych zakłóceń i naruszeń interesów mieszkańców, a tym samym do problemów z akceptacją przedsięwzięcia. Akceptację tę można zwiększyć budując nowe elektrownie wiatrowe wprawdzie przestrzennie w pobliżu terenów z istniejącymi już

zakłóceniami krajobrazu, jednak w większej odległości od osiedli. Bliskość przestrzenna nie jest określana za pomocą stałych parametrów zryczałtowanych, a wynika z uwzględnieniem minimalnej odległości pomiędzy obszarami VRG/EG (patrz uzasadnienie do celu 6.4.1. rozdział badanie indywidualnych przypadków pozostałych obszarów potencjalnych oraz wybór planistyczny VRG/EG) oraz przyporządkowania do jednostki krajobrazowej (zgodnie z mapą objaśniającą podział krajobrazu) w pierwszym rzędzie z położenia i odległości ustalonych potencjalnych obszarów energii wiatrowej od już istniejących elektrowni wiatrowych poza obszarami potencjalnymi energii wiatrowej.

Na mapie "Wykorzystanie obszarów" ustalono graficznie następujące obszary VRG/EG wykorzystywania energii wiatrowej z warunkiem rozbiórki konkretnie określonych starych elektrowni wiatrowych:

- **EW_{Rep} 50 Deschka (na północ od Kirschallee)** – obszar VRG/EG łączy się na północy z obszarem VRG/EG EW 20 Deschka, od którego dzieli go „Kirschallee”. Wielkość oraz forma przestrzenna obszaru VRG/EG EW_{Rep} 50 Deschka umożliwiają zbudowanie dwóch elektrowni wiatrowych (por. metryczka/karta VRG/EG w załączniku 1 do rozdziału 6.4). Na wschód od VRG/EG EW 20, w odległości ok. 800-950 m od miejscowości Deschka od roku 2003 eksploatowane są dwie elektrownie wiatrowe. Obie te elektrownie wiatrowe, także zgodnie z Planem regionalnym 2010, nie są częścią obszaru VRG/EG EW 20, więc nie znajduje zastosowania regulacja specjalna odnośnie zredukowanych odległości od osiedli (por. załącznik 2 do rozdziału 6.4 Zaopatrzenie w energię na temat ustalania stref tabu dla koncepcji energii wiatrowej). Pozwolenie z prawa o ochronie przed połączeniami wydane przez właściwe wówczas Prezydium Rządowe w Dreźnie z dnia 30.07.2002 (SächsABl. s. 942) zawiera dla obu tych elektrowni wiatrowych warunek rozwiązujący pozwolenie po upływie 35 lat przy zajęciu górniczym złoża żwiru. Ten warunek rozwiązujący wystąpić może dopiero w roku 2037, a tym samym długo po upływie normalnego okresu użytkowania wynoszącego 20 lat. Ponieważ repowering w obecnej lokalizacji obu elektrowni wiatrowych nie jest możliwy, obszar VRG/EG EW_{Rep} 50 stanowi w bliskości przestrzennej rozsądną możliwość, aby dokonać rozbiórki obu znajdujących się najbliższej miejscowości Deschka elektrowni wiatrowych jeszcze przed wystąpieniem warunku rozwiązującego wynikającego z wyżej podanego pozwolenia. Poza tym istniejące elektrownie wiatrowe w roku 2023 stracą możliwość uzyskiwania taryf wynikających z EEG [Ustawy o energiach odnawialnych]. Nie można wykluczyć, że nie jest możliwa dalsza opłacalna eksploatacja obu tych elektrowni.
- **EW_{Rep} 52 Schlegel** - obszar VRG/EG znajduje się na północny wschód od obszaru skrzyżowania dróg powiatowych K 8617 i K 8631 pomiędzy dzielnicami Dittelsdorf i Schlegel miasta Zittau. Wielkość ok. 44 ha oraz forma przestrzenna obszaru VRG/EG EW_{Rep} 52 Schlegel umożliwiają zbudowanie trzech elektrowni wiatrowych (por. metryczka/karta VRG/EG w załączniku 1 do rozdziału 6.4). Ustalenie jako obszaru VRG/EG uzasadnić można tylko wtedy, jeżeli budowa elektrowni wiatrowych połączona zostanie z równoczesną rozbiórką istniejących elektrowni wiatrowych w dotychczasowym VRG/EG EW 6 Dittelsdorf bądź znajdującej się ok. 200m na północ od VRG/EG pojedynczej turbiny. Elektrownie wiatrowe w dawnej VRG/EG EW 6 Dittelsdorf znajdują się w minimalnej odległości ok. 1,5 km od obszaru VRG/EG EW_{Rep} 52 Schlegel, a tym samym wyraźnie poniżej minimalnej odległości pomiędzy obszarami VRG/EG w tej przestrzeni krajobrazowej. Nawet jeżeli wcześniejszy obszar VRG/EG EW 6 Dittelsdorf nie jest już uwzględniony w tej aktualizacji planu, to zgodne z wolą planowania regionalnego jest połączenie budowy kolejnych elektrowni wiatrowych w tym obszarze częściowym z rozbiórką istniejących elektrowni, aby unikać przeciążenia krajobrazu (otoczenie elementu tworzącego krajobraz "Dolina Nysy" o bardzo wysokiej wartości dla krajobrazu) oraz otoczenia osiedli (szczególnie Dittelsdorf). Poza tym uwzględnia się posiadane informacje o kilku planach po stronie polskiej, które mają na celu budowę licznych elektrowni wiatrowych. Dotyczy to obok planu budowy "52 elektrowni wiatrowych Turów gminy Bogatynia" dla którego ustalono decyzją gminy Bogatynia z dnia 6.9.2012 (sygnatura akt: BZL.IOP.6220.19.4.2012.RP) warunki środowiskowe w wyniku transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko, także planów zagospodarowania przestrzennego gminy Bogatynia (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Bogatynia, stan: 28.03.2017), w którym w kilku obrębach w pobliżu granicy z regionem planistycznym wykazano tereny (obszary, na których mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW), które w większości odpowiadają wynikowi powyższego planu. Należy więc z wystarczającym prawdopodobieństwem zakładać, że nastąpi tam budowa elektrowni wiatrowych. Na podstawie decyzji zgromadzenia Związku z dnia 24.10.2016, a także uwzględniając transgranicznie istotne plany budowy elektrowni wiatrowych przy ustalaniu obszarów VRG/EG, decyzję o ustaleniu obszarów VRG/EG na tym terenie można uzasadnić tylko wtedy, gdy inne istniejące elektrownie wiatrowe zostaną rozebrane.

Regionalny Związek Planowania jest przy tym świadomy tego, że pięć istniejących na terenie farmy wiatrowej Dittelsdorf elektrowni wiatrowych zbudowano dopiero w roku 2008 (2) bądź 2010 (3) i tym samym nie można liczyć na ich repowering, z uwagi na przyjęty okres użytkowania bądź amortyzacji, przed rokiem 2024 i 2026 (por. Wytyczne Saksońskiego Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Transportu dotyczące obliczania prognoz zysków dla elektrowni wiatrowych przy sporządzaniu planów regionalnych w Saksonii 2015). Z drugiej strony ustalenia w planach regionalnych (także odnośnie wykorzystania energii wiatrowej) nie są ograniczone do natychmiastowej realizacji, ponieważ plan regionalny jako strategiczny instrument planistyczny zawiera z reguły ustalenia wykraczające poza krótkofalowy okres realizacji. Oczekiwać można średnioterminowo przynajmniej realizacji w okresie obowiązywania tego planu regionalnego. Istniejąca pojedyncza turbina wiatrowa na południe od miejscowości Schlegel istnieje natomiast już od roku 1998. Krótkoterminowy jej repowering jest tym samym bardzo prawdopodobny i odpowiada zgodnie ze stanowiskiem zasadniczo również planom operatora.

6.5 Obronność

Mapa: Położona poza obszarem planu aktualizacji planu wydobywania węgla brunatnego Nochten część obszaru priorytetowego Obronność Ve 1 wyznaczona jest na mapie „Wykorzystanie obszarów”. Położona na obszarze obowiązywania aktualizacji planu wydobywania węgla brunatnego Nochten część obszaru priorytetowego (określana tam, jako obszar priorytetowy Vo „Obszar zastępczy Bundeswery”) została przejęta do wiadomości ze wspomnianego planu wydobywania węgla brunatnego.

Regionalne cechy szczególne

7 Serbołużyckie tereny osadnicze

Mapa: Wchodzące w skład terenu osadniczego regionu Górne Łużyce-Górny Śląsk gminy i ich części przedstawiono na mapie „Łużycki teren osadniczy”.

- Wskazówka: Gmina Schleife została wyznaczona na mapie „Struktura przestrzeni” w połączeniu z celem 1.2.6, jako gmina o funkcji szczególnej „Kultura łużycka”.
- Serbołużycką wersję językową rozdziału 7, wykaz nazw gmin i części gmin na terenie serbołużyckiego obszaru osadniczego w regionie oraz wykaz serbołużyckich nazw jezior na Pojezierzu Łużyckim położonych na terenie serbołużyckiego obszaru osadniczego zamieszczono w dodatku do rozdziału 7.
- Z 7.1 W przypadku istotnych przestrzennych planów i przedsięwzięć w obrębie łużyckiego terenu osadniczego konieczne jest uwzględnienie historycznej i kulturowej specyfiki tego terenu i jego mieszkańców.**
- Z 7.2 Na obszarze łużyckiego terenu osadniczego należy zaplanować, wspierać i realizować działania służące ochronie i zachowaniu języka i kultury serbołużyckiej oraz łużyckich zwyczajów i dóbr kultury. Wspomagać należy inicjatywy ukierunkowane na rewitalizację języka łużyckiego poprzez kształcenie w języku ojczystym.**
- Z 7.3 Zachować i pielęgnować należy dostrzegalne dziś jeszcze formy i struktury osadnicze pozostające pod wpływem słowiańskim lub łużyckim, a także łużyckie pomniki kultury.**
- Z 7.4 Gminy lub ich części, w których pielęgnowanie tradycji łużyckiej ma szczególne znaczenie, należy w ten sposób wspierać i promować przy rozwijaniu ruchu turystycznego, aby przyczyniały się one do kulturalnej wielopostaciowości regionu.**
- Z 7.5 Następujące łużyckie instytucje z kultury, sztuki i pielęgnacji miejscowej tradycji o znaczeniu regionalnym oraz ośrodki wspierania języka i kultury Łużyczan, Kultur jak również ruchu turystycznego winny być utrzymane lub rozbudowane:**
- Dom Serbołużyczan z serbołużycką informacją kulturalną w Bautzen;
 - Muzeum Łużyckie w Bautzen,
 - Niemiecko-Łużycki Teatr Ludowy w Bautzen,
 - Instytut Łużycki z Łużycką Biblioteką Centralną i Łużyckim Archiwum Kulturalnym w Bautzen,
 - Łużycki Zespół Narodowy w Bautzen,
 - Dom Domowiny w Hoyerswerda,
 - Krabatowy młyn w Schwarzkollm,
 - Dwór ZeiBig-Hof w ZeiBig,
 - Dom Zejlera i Smolera w Lohsa,
 - Serbołużycki Dom Kultury wraz z planowanym łużyckim Centrum Mniejszości Etnicznychw Schleife,
 - Dwór Njepila-Hof w Rohne,
 - Dwór Schusterhof wTrebendorf,
 - Dom Měrcina Nowaka w Nechern,
 - Hala wielofunkcyjna Jednota w Crostwitz,
 - Serbołużyckie centrum rodzinno-edukacyjne LIPA w Schmerlitz,
 - Muzeum Szkolne „Korla Awgust Kocor” w Wartha.

Załącznik 3 (Słowniczek pojęć specjalistycznych)

Pojęcie	Objaśnienie
Osie	➔ Instrumenty planowania, które odznaczają się przez splot liniowych odcinków infrastruktury technicznej w szczególności transportowych i zaopatrzeniowych (infrastruktura liniowa) lub przez ciąg różnie zagęszczonych obszarów zurbanizowanych. W zależności od zadania i cech, rozróżnia się osie połączeń i osie rozwoju. Osie połączeń i rozwoju o znaczeniu ponadregionalnym to osie o znaczeniu ogólnokrajowym, które odzwierciedlają przestrzenne powiązania terenów o dużym zagęszczeniu i centrów nadrzędnych Saksonii z centrami nadrzędnymi i terenami o dużym zagęszczeniu sąsiednich krajów związkowych i państw, a także ich integrację z sieciami europejskimi. Sieć ponadregionalnych osi połączeń i rozwoju jest uzupełniona siecią regionalnych osi połączeń lub rozwoju (podział za pomocą ➔ cezur zieleni, ➔ regionalnego ciągu zieleni). (Rozdział 1.4 Osie połączeń i rozwoju)
Plany na szczeblu lokalnym	Ogólne planowanie przestrzenne na poziomie gminy. Rozróżnia się przygotowawcze plany zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym (➔ plany użytkowania gruntów) oraz wiążące plany zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym (plany zabudowy). Podstawą prawną jest tu kodeks budowlany (BauGB). Plany zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym muszą być dostosowane do celów zagospodarowania przestrzennego (§ 1 ust. 4 BauGB).
Szczególna funkcja gminy	Funkcja, która dominuje w gospodarczym i społecznym charakterze gminy bez charakteru miejscowości centralnej i której oddziaływanie przestrzenne wyraźnie wykracza poza samą gminę lub która w centrach podstawowych stanowi funkcję wyraźnie wyróżniającą się na tle innych funkcji centrum podstawowego. (Rozdział 1.2 Gminy o szczególnych funkcjach)
Plan węgla brunatnego	W regionach, w których znajdują się obszary wydobywania węgla brunatnego, dla każdej kopalni odkrywkowej sporządzany jest plan wydobywania węgla brunatnego - dla kopalni odkrywkowych, które mają zostać zlikwidowane lub zostały zlikwidowane jest to ramowy plan rekultywacji. W szczególności plany dotyczące węgla brunatnego powinny zawierać informacje na temat granic wydobywania i wpływu na wody podziemne, projektowania powierzchni, rekultywacji i kształtowania krajobrazu. Plan dotyczący węgla brunatnego jest uznawany za częściowy plan regionalny (§ 5 SächsLPlIG).
Zabezpieczenie potrzeb bytowych	Łączny termin określający podaż towarów i usług sklasyfikowanych jako niezbędne do życia po społecznie akceptowalnych cenach i w akceptowalnych warunkach dostępności na całym obszarze. Nie jest możliwe przedstawienie wyczerpującej listy wszystkich usług zabezpieczających potrzeby bytowe, zwłaszcza że podlegają one ciągłym zmianom wraz ze zmianami społecznymi. Państwo ma obowiązek zagwarantowania usług zabezpieczających potrzeby bytowe w zakresie wielu podstawowych zadań, choć samo nie musi być ich dostawcą. Dla sektora publicznego liczy się tylko to, że dane usługi są faktycznie świadczone.
Miejsce docelowe	Miejsce docelowe to obszar (region, miejscowość, indywidualny obiekt), który turysta (lub segment turystów) wybiera jako miejsce spędzania urlopu. Obejmuje ono wszystkie udogodnienia związane z zakwaterowaniem, wyżywieniem, rozrywką i aktywnościami wymaganymi podczas pobytu. Jest to zarówno produkt, jak i jednostka konkurencyjna - w sumie strategiczna jednostka biznesowa. (LEP 2013 uzasadnienie do Z 2.3.3.2). W regionie planowania spółka Marketing-Gesellschaft Oberlausitz-Niederschlesien mbH (MGO) tworzy tak zwaną organizację zarządzającą destynacją (DMO), która jest "organizacją parasolową" odpowiedzialną za rozwój turystyki i marketing. (Rozdział 3.4 Turystyka i wypoczynek)
Rozwój własny	Rozwój gminy, na którym ma się opierać zapotrzebowanie na grunty budowlane, wynikające z naturalnego rozwoju ludności oraz z zapotrzebowania miejscowej ludności na nowoczesne warunki życia, a także z wymagań przestrzennych związanych z lokalnym rozwojem przedsiębiorstw handlowych i obiektów usługowych.
Obszary przydatne	Obszary, na których pewne istotne przestrzennie działania lub użytkowania, które mają być oceniane pod kątem rozwoju urbanistycznego zgodnie z § 35 kodeksu budowlanego, nie kolidują z innymi istotnymi przestrzennie interesami, przy czym te działania lub zastosowania są wykluczone w innym miejscu na obszarze planowania (§ 7 ustęp 3 pkt 3 ROG). Zgodnie z § 2 ustęp 1 SächsLPlIG, wyznaczenie obszarów przydatnych w wyżej wymienionym znaczeniu może mieć miejsce wyłącznie w połączeniu z wyznaczeniem ➔ obszarów priorytetowych na korzyść danego użytkownika.
Wymagania planowania przestrzennego	Wymagania obejmują ➔ cele zagospodarowania przestrzennego, ➔ zasady zagospodarowania przestrzennego i ➔ inne wymagania dotyczące planowania przestrzennego (§ 3 ROG).
Europejska współpraca terytorialna	Cel "Europejska współpraca terytorialna" istnieje od okresu finansowania 2007-2013 z następującymi obszarami Wzmocnienie współpracy transgranicznej poprzez wspólne inicjatywy lokalne i regionalne, Wzmocnienie współpracy międzynarodowej w formie działań na rzecz zintegrowanego rozwoju przestrzennego zgodnych z priorytetami Wspólnoty, Rozszerzenie współpracy międzyregionalnej i wymiana doświadczeń na odpowiednim poziomie terytorialnym (art. 3 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006). Europejska współpraca terytorialna jest finansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). (Rozdział 2.2 Współpraca transgraniczna)

Pojęcie	Objaśnienie
Plany sektorowe, efektywne przestrzennie	Plany, działania i inne projekty specjalistycznych resortów na różnych poziomach planowania (UE, rząd federalny, kraje związkowe, władze lokalne), które zajmują przestrzeń lub wpływają na rozwój przestrzenny lub funkcję obszaru (np. transport, zaopatrzenie techniczne i usuwanie odpadów, rozwój gospodarczy, mieszkalnictwo i rozwój miast, polityka rolna i środowiskowa).
Plan użytkowania gruntów	Przygotowawczy ➔ plan na szczeblu lokalnym, który opisuje zamierzony rozwój urbanistyczny i planowanie terenu przewidziane przez gminę dla całego jej obszaru.
Wolne przestrzenie	Przestrzeń poza obszarami osadniczymi, w której mają być rozwijane użytkowania związane z krajobrazem lub funkcje ekologiczne.
Zasada równoważenia tendencji przeciwnych	Zasada zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z którą rozwój, struktura i ochrona terenów częściowych dostosowują się do warunków i wymagań całego terenu, a rozwój, struktura i ochrona całego terenu powinny uwzględniać warunki i wymagania jego terenów częściowych (§ 1 ustęp 3 ROG).
Zasady zagospodarowania przestrzennego	Stwierdzenia dotyczące rozwoju, organizacji i ochrony przestrzeni jako zalecenia do późniejszego rozważenia lub decyzji opartych na ocenie; zasady zagospodarowania przestrzennego mogą być ustanowione przez prawo lub jako ustalenia w planie zagospodarowania przestrzennego. Zasady zagospodarowania przestrzennego muszą być brane pod uwagę przez wszystkie organy planowania publicznego przy ➔ planach i działaniach o znaczeniu dla przestrzeni, a także przy oficjalnych decyzjach w procedurach wydawania zezwoleń na projekty prywatne przy rozważaniu lub wykonywaniu uznania zgodnie z obowiązującymi przepisami (§ 2, § 3 ustęp 1 pkt 3, § 4 ROG).
Cezura zieleni	Niewielki obszar ➔ wolnej przestrzeni mający na celu ochronę funkcji rekreacyjnych w pobliżu osiedli i zapobiegania zrastania się sąsiednich obszarów osadniczych, zwłaszcza w ciągu ➔osi. Cezury zieleni są ➔ celem zagospodarowania przestrzennego. Zobacz także ➔ Regionalny ciąg zieleni (Rozdział 5.6 Regionalne ciągi zieleni i cezury zieleni)
ILE	Zintegrowany rozwój obszarów wiejskich (ILE) to proces dotowany przez Saksonię i współfinansowany z funduszy UE mający na celu rozwój i wzmocnienie obszarów wiejskich. Po pozytywnych doświadczeniach z ILE w latach 2007-2013, Saksonia poszła o krok dalej od okresu finansowania UE 2014-2020, w którym ILE realizowany jest w pełni poprzez podejście zgodne z LEADER. Obecną podstawą są odpowiednie strategie rozwojowe programu LEADER (LES) jako nieformalny instrument planowania dla danego obszaru w okresie finansowania UE 2023-2027. (patrz także https://www.laendlicher-raum.sachsen.de/)
Krajobraz kulturowy	Krajobraz kulturowy jest wynikiem interakcji między warunkami naturalnymi a wpływem antropogenicznym na przestrzeni dziejów. Dynamiczne zmiany są zatem charakterystyczną cechą krajobrazu kulturowego. (Rozdział 5.1 Sanacja i rozwój krajobrazu oraz 5.2 Ochrona krajobrazu kulturowego)
Przestrzeń kulturowa	Przestrzeń kulturowa to pięć wiejskich (powstałych w wyniku połączenia powiatów) i trzy miejskie przestrzenie kulturowe (Drezno, Chemnitz, Lipsk), które są zorganizowane jako stowarzyszenia celowe i w których, między innymi, obiekty i działania o znaczeniu regionalnym są finansowane wspólnie przez gminę siedziby, przestrzeń kulturową i Saksonię w ramach saksońskiego programu wyrównywania obciążeń kulturowych. Przestrzeń Kulturowa Górne Łużyce-Dolny Śląsk jest obowiązkowym stowarzyszeniem celowym odpowiedzialnym za region zgodnie z ustawą o przestrzeniach kulturowych Saksonii. (patrz także https://kulturraum-on.de)
Plan rozwoju kraju związkowego (LEP)	Kompleksowy i nadrzędny ➔ Plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu całego kraju związkowego. Zawiera on ➔ zasady i ➔ cele zagospodarowania przestrzennego odnośnie do organizacji przestrzennej i rozwoju oraz prezentuje ogólną koncepcję planowania przestrzennego dla kraju związkowego z zaleceniami dla planowania regionalnego (➔ plan regionalny), biorąc pod uwagę istotne przestrzennie ➔ plany sektorowe.
Planowanie na poziomie kraju związkowego	Część administracji publicznej w krajach związkowych, która opracowuje kompleksowe, ponadlokalne, nadrzędne programy i plany zgodnie z ➔ zasadami zagospodarowania przestrzennego oraz koordynuje ➔ plany i działania o znaczeniu dla przestrzeni.
Umowa dotycząca planowania na poziomie kraju związkowego	Umowa o przygotowanie i realizację ➔ planów zagospodarowania przestrzennego lub o koordynację i realizację regionalnych koncepcji rozwoju (§ 14 ust. 2 pkt 1 ROG). (Rozdział 1.1 Centralne miejscowości i związki oraz 2.3 Współpraca regionalna oraz pomiędzy samorządami)
Obszary wiejskie	➔ Kategoria przestrzeni obejmująca te części Saksonii, które są mniej zaludnione i mniej gęsto zabudowane niż ➔ obszary o dużym zagęszczeniu. (LEP Rozdział 1.2 Kategorie przestrzeni)
Planowanie krajobrazu	Instrument planowania ochrony przyrody i zarządzania krajobrazem z zadaniem opracowania i uzasadnienia celów oraz działań z zakresu ochrony przyrody i zarządzania krajobrazem wymaganych do ich realizacji dla obszaru planowania oraz przedstawienia ich w tekście i na mapach. Podobnie jak ogólne planowanie przestrzenne (➔ planowanie przestrzenne, ➔ plany na szczeblu lokalnym), składa się z trzech etapów (program krajobrazowy, ramowy plan krajobrazowy, komunalny plan krajobrazowy) i jest zintegrowane z planowaniem przestrzennym na poziomie ponadlokalnym w Kraju Związkowym Saksonia ➔ Pierwotna integracja).

Pojęcie	Objaśnienie
Wytyczne i strategię działania na rzecz rozwoju przestrzennego w Niemczech	Zadaniem właściwego ministerstwa federalnego jest ich rozwój we współpracy z krajami związkowymi. "Wytyczne i strategię działania na rzecz rozwoju przestrzennego w Niemczech w 2016 r." przyjęte przez ➡ Konferencję Ministrów Gospodarki Przestrzennej (MKRO) w dniu 9 marca 2016 r. - "Wzmocnienie konkurencyjności", - "Zapewnienie usług zabezpieczających potrzeby bytowe", - "Zarządzanie i zrównoważony rozwój użytkowania przestrzeni" oraz - "Kształtowanie zmian klimatu i transformacji energetycznej" reprezentują strategiczny konsensus w sprawie przyszłego rozwoju przestrzennego i są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej. Strategię działania i podejścia sformułowane w wytycznych mają na celu dostarczenie wskazówek do ich dalszej konkretyzacji. (zob. także https://www.bmwsb.bund.de/Webs/BMWSB/DE/themen/raumentwicklung/raumentwicklung-regionalpolitik/leitbilder/leitbilder-node.html)
Region metropolitalny	Obszary aglomeracyjne o dużej gęstości zaludnienia, liczące co najmniej 1 milion mieszkańców, które rozwijają się szczególnie dynamicznie - mierząc kryteriami ekonomicznymi, takimi jak konkurencyjność, tworzenie wartości, siła gospodarcza i dochód - a także są szczególnie widoczne na arenie międzynarodowej. W Niemczech jedenaście obszarów zostało wyznaczonych jako europejskie regiony metropolitalne przez ➡ Konferencję Ministrów Gospodarki Przestrzennej w latach 1997, 2005 i 2016. (patrz także https://deutsche-metropolregionen.org)
Region Metropolitalny Niemiec Środkowych	Europejski ➡ region metropolitalny "Niemiec Środkowych" to forma ponadkrajowej współpracy, w ramach której istotne strukturalnie przedsiębiorstwa, miasta i powiaty, izby i stowarzyszenia, a także uczelnie i instytucje badawcze z Saksonii, Saksonii-Anhalt i Turyngii są zaangażowane we wspólny cel, jakim jest zrównoważony rozwój i promocja regionu gospodarczego, naukowego i kulturalnego Niemiec Środkowych o bogatej tradycji. (LEP 2013 Rozdział 1.6 Współpraca między krajami związkowymi i Europejski Region Metropolitalny Niemiec Środkowych) (patrz także www.mitteldeutschland.com)
Konferencja Ministrów Gospodarki Przestrzennej (MKRO)	Federalno-państwowy organ współpracy, którego członkami są federalni i krajowi ministrowie i senatorowie odpowiedzialni za ➡ planowanie przestrzenne i ➡ planowanie na poziomie kraju związkowego. MKRO zajmuje się koordynacją podstawowych kwestii planowania przestrzennego i rozwoju przestrzennego oraz wydaje wspólne zalecenia dotyczące ważnych tematów i kwestii budzących wątpliwości.
Obszar pośredni	➡ Obszar powiązań centrum pośredniego (LEP 2013 Rozdział 1.3 Miejscowości centralne i związki w połączeniu z Mapą 2)
Zrównoważony rozwój przestrzenny	Nadrzędna zasada przewodnia ➡ planowania przestrzennego zgodnie z § 1 ustęp 2 ROG. Zrównoważony rozwój przestrzenny godzi społeczne i gospodarcze prawa do przestrzeni z jej funkcjami ekologicznymi i prowadzi do trwałego, zrównoważonego ładu przestrzennego na dużych obszarach.
Obszary przyległe	➡ Obszar powiązań centrum podstawowego (Rozdział 1.1 Centralne miejscowości i związki w powiązaniu z mapą obszary przyległe)
Region planowania	Obszar planowania poniżej poziomu kraju związkowego, dla którego sporządzany jest oddzielny plan zagospodarowania przestrzennego (➡ plan regionalny) zgodnie z § 13 ustęp 1 pkt. 2 ROG. Wyznaczenie regionów planowania jest określone w ustawie o planowaniu kraju związkowego (§ 9 ustęp 1). Obecnie w Saksonii istnieją cztery regiony planowania.
Integracja pierwotna	Program krajobrazowy i ramowy plan krajobrazowy są częścią odpowiednich planów zagospodarowania przestrzennego. W Saksonii ➡ plan rozwoju kraju związkowego jest zarazem programem krajobrazowym, a ➡ plany regionalne mają zarazem funkcję ramowych planów krajobrazowych zgodnie z § 6 SächsNatSchG.
Plany i działania o znaczeniu dla przestrzeni	Plany łącznie z planami zagospodarowania przestrzennego, przedsięwzięcia i inne działania, które powodują zajęcie przestrzeni lub wpływają na rozwój przestrzenny lub funkcję obszaru, łącznie z wykorzystaniem przewidzianych na to publicznych środków finansowych (§ 3 ustęp 1 pkt 6 ROG).
Obserwacja przestrzeni	Działania z zakresu ➡ planowania przestrzennego, ➡ planowania na poziomie kraju związkowego i planowania regionalnego, które stale rejestrują, systematyzują i oceniają cały istotny przestrzenny rozwój i trendy. Realizacja obserwacji przestrzeni i dostarczanie wyników organom regionalnym i gminnym oraz wyspecjalizowanym organom planistycznym w odniesieniu do planów i działań o znaczeniu dla przestrzeni, a także doradztwo na rzecz tych organów, stanowi nieformalną formę współpracy w zakresie planowania przestrzennego (patrz również § 14 ROG i § 17 SächsLPlG).
Raport dotyczący planowania przestrzennego	Sprawozdanie na temat stanu rozwoju kraju związkowego, realizacji planów zagospodarowania przestrzennego i trendów rozwojowych przedkłada Parlamentowi Krajowemu Saksonii przez najwyższy organ planowania przestrzennego i planowania krajowego w każdym okresie legislacyjnym (§ 17 ust. 1 SächsLPlG). Raport dotyczący planowania przestrzennego 2020 obejmuje temat usług zabezpieczających potrzeby bytowe. (patrz także https://www.landesentwicklung.sachsen.de/raumb Beobachtung-4189.html)

Pojęcie	Objaśnienie
Obszary o szczególnej potrzebie działania	Obszary, w których ze względu na ich położenie w regionie, użytkowanie na dużą skalę związane z górnictwem lub szczególne zanieczyszczenie środowiska, warunki życia lub warunki rozwoju jako całość pozostały w tyle w stosunku do średniej krajowej lub w których należy się obawiać takiego pogorszenia. Obejmują one w szczególności obszary w pobliżu granicy państwowej z Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską oraz tereny pogórnice górnictwa węgla brunatnego, górnictwa węgla kamiennego, górnictwa rud i górnictwa uranu. (Rozdział 2.1 Obszary o szczególnej potrzebie działania)
Kategorie przestrzeni	Obszary, które mają w dużej mierze jednolitą strukturę i dlatego powinny być traktowane jednolicie w odniesieniu do ich planowanego rozwoju. Zgodnie z LEP 2013 (Rozdział 1.2 Kategorie przestrzeni) wyróżnia się następujące kategorie przestrzeni: ➡ Obszary o dużym zagęszczeniu, ➡ obszary wiejskie i ➡ rejony o dużym zagęszczeniu na obszarach wielkich. Kategorie przestrzeni są zdefiniowane w LEP. (§ 3 ustęp 2 SächsLPlG, LEP 2013 rozdział 1.2 kategorie przestrzeni)
Planowanie przestrzenne	Kompleksowe, ponadlokalne i interdyscyplinarne planowanie organizacji i rozwoju przestrzeni, w tym realizacja tego planowania. Zadanie planowania przestrzennego jest określone w § 1 ust. 1 ROG i § 1 SächsLPlG.
Organy planowania przestrzennego	Organy kraju związkowego odpowiedzialne za ➡ planowanie kraju związkowego i wdrażanie ➡ planów zagospodarowania przestrzennego. W Saksonii najwyższym organem planowania przestrzennego i planowania kraju związkowego jest Saksońskie Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Organem odpowiedzialnym za planowanie regionalne jest Dyrekcja Krajowa Saksonii (§ 19 SächsLPlG).
Klauzule dotyczące planowania przestrzennego	Przepisy prawne zawarte w ustawie o planowaniu przestrzennym, kodeksie budowlanym i specjalistycznych ustawach planistycznych, zgodnie z którymi ➡ wymogi planowania przestrzennego i planowania kraju związkowego muszą być przestrzegane lub brane pod uwagę, lub też odpowiedzialne ➡ organy planowania przestrzennego muszą być zaangażowane w ➡ plany i działania o znaczeniu dla przestrzeni.
Plan zagospodarowania przestrzennego	kompleksowe, ponadlokalne i interdyscyplinarne plany (§ 3 ROG ust. 1 pkt 7), termin ogólny dla ➡ planu rozwoju kraju związkowego i ➡ planów regionalnych w Saksonii
Postępowanie planowania przestrzennego	specjalna procedura oceny zgodności przestrzennej ➡ planów i działań o znaczeniu dla przestrzeni w rozumieniu § 1 rozporządzenia o planowaniu przestrzennym (§§ 15, 16 ROG w połączeniu z § 15 SächsLPlG)
Rozwój regionalny	Całość działań na rzecz rozwoju obszarów częściowych w oparciu o współpracę regionalną i międzygminną. W ramach rozwoju regionalnego podejmowane są wysiłki na rzecz zaangażowania obok organów publicznych także regionalnych podmiotów (osób prawa prywatnego, przedstawicieli biznesu, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń itp.) Aby wzmocnić rozwój regionalny, ➡ organy planowania przestrzennego i ➡ Regionalne Związki Planistyczne wspierają współpracę między istotnymi organami publicznymi i podmiotami prawa prywatnego odpowiedzialnymi za realizację ➡ planów zagospodarowania przestrzennego. Może się to odbywać w szczególności w ramach ➡ Regionalnej Koncepcji Rozwoju lub zintegrowanych regionalnych strategii adaptacyjnych i ich wdrażania, a także poprzez promowanie dobrowolnej współpracy z sąsiednimi ➡ regionami planistycznymi, krajami związkowymi i państwami (§ 14 ROG i § 13 ustęp 1 i 3 SächsLPlG). (Rozdział 2.1 Obszary o szczególnej potrzebie działania, 2.3 Współpraca regionalna oraz pomiędzy samorządami, 5.1 Sanacja i rozwój krajobrazu)
Regionalny ciąg zieleni	Zwarty obszar ➡ wolnych przestrzeni w pobliżu osiedli o różnych funkcjach ekologicznych lub zbliżonych do naturalnych możliwościach rekreacyjnych, który musi być wolny od zabudowy w sensie osiedli i innych zastosowań sprzecznych z jego funkcją. Regionalne ciągi zieleni są ➡ celem zagospodarowania przestrzennego. (Rozdział 5.6 Regionalne ciągi zieleni i cezury zieleni)
Regionalny Związek Planowania (RPV)	Podmiot prawa publicznego, któremu zgodnie z SächsLPlG powierzono realizację zadania planowania regionalnego. Jego członkami są miasta na prawach powiatu i powiaty. W Saksonii są to: - RPV Lipsk-Saksonia Zachodnia - Związek Planowania Regionu Chemnitz - RPV Dolina Górnej Łaby/ Rudawy Wschodnie i - RPV Górne Łużyce-Dolny Śląsk/ Hornja Łužica-Delnja Šleska (§ 9 SächsLPlG)
Regionalna Koncepcja Rozwoju (REK)	Koncepcja skoordynowanych działań na rzecz rozwoju obszaru współpracy wykraczająca poza granice gmin. Forma nieformalnego instrumentu rozwoju (sub)regionu i współpracy przestrzennej. REK mogą przyczynić się do przygotowania lub realizacji planów zagospodarowania przestrzennego lub innych planów i działań o znaczeniu przestrzennym. (ROG § 13 ust. 2 pkt 2 i § 13 ust. 1 SächsLPlG, akapit II pkt 1 a oraz załącznik do dyrektywy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Saksonii w sprawie wspierania rozwoju regionalnego (FR-Regio))

Pojęcie	Objaśnienie
Plan regionalny	Regionalny ➔ Plan zagospodarowania przestrzennego. Kształtuje on przestrzennie i rzeczowo ➔ plan rozwoju kraju związkowego oraz zawiera ➔ zasady i cele zagospodarowania przestrzennego na rzecz organizacji przestrzennej i rozwoju ➔ regionu planowania. Jest to niezbędne ogniwo łączące ponadlokalne idee rozwoju kraju związkowego z konkretnymi ustaleniami odnośnie do użytkowania przestrzeni na poziomie lokalnym(➔ plany na szczeblu lokalnym).
Ramowy plan rekultywacji	➔ Plan węgla brunatnego
Inne wymagania dotyczące planowania przestrzennego	obecnie opracowywane cele zagospodarowania przestrzennego, wyniki formalnych procedur planowania na poziomie kraju związkowego, takich jak ➔ postępowanie planowania przestrzennego i stanowiska dotyczące planowania na poziomie kraju związkowego (§ 3 ustęp 1 pkt 4 pkt 3 ROG).
Sieci transeuropejskie (TEN)	Stworzenie i rozbudowa sieci transeuropejskich powinno w decydujący sposób przyczynić się do realizacji i rozwoju europejskiego rynku wewnętrznego oraz do wspierania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Oprócz znaczących transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T), obejmują one również sieci telekomunikacyjne (eTEN) i energetyczne (TEN-E). (LEP 2013 Rozdział 1.6 Współpraca między krajami związkowymi i Europejski Region Metropolitalny Niemiec Środkowych oraz 2.1.2 Integracja Saksonii w Europie i Europejska Współpraca Terytorialna)
Reprezentanci interesu publicznego (TöB)	TöB to organy i takie instytucje, którym powierzono obowiązki publiczne na mocy prawa lub na podstawie prawa. Należą do nich również podmioty prawa prywatnego (np. DB AG), ale nie instytucje reprezentujące czysto prywatne interesy (np. stowarzyszenia pracowników, stowarzyszenia gospodarcze itp.). § 6 ustęp 1 zdanie 1 SächsLPlG zawiera listę podmiotów, które muszą być zaangażowane w przygotowanie ➔ planów zagospodarowania przestrzennego.
Ocena oddziaływania na środowisko	Ocena oddziaływania na środowisko musi zostać przeprowadzona przez organ odpowiedzialny za plan zagospodarowania przestrzennego przy sporządzaniu ➔ planów zagospodarowania przestrzennego. Potencjalne znaczące oddziaływania planu zagospodarowania przestrzennego na dobra chronione w rozumieniu § 2 ustęp 1 UVPG są ustalane oraz opisywane i oceniane w prognozie oddziaływania na środowisko. Plany zagospodarowania przestrzennego nie podlegają ocenie oddziaływania na środowisko (OOŚ), ale strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SOOŚ). Ocena środowiskowa obejmuje również ocenę zgodności z celami ochrony obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (obszary siedliskowe) i obszarów specjalnej ochrony ptaków (SPA) (§ 8 ROG, § 2 ustęp 2 SächsLPlG, § 48 UVPG). (Prognoza oddziaływania na środowisko do planu regionalnego)
Rejony o dużym zagęszczeniu na obszarach wiejskich.	➔ Kategoria przestrzeni obejmująca tereny na ➔ obszarze wiejskim z udziałem powierzchni osadniczej i transportowej większym niż 10%, jako obszar peryferyjny rejonów o dużym zagęszczeniu lub jako spójny obszar z co najmniej 10. 000 mieszkańców. (LEP 2013 Rozdział 1.2 Kategorie przestrzeni)
Obszar o dużym zagęszczeniu	➔ Kategoria przestrzeni z wysokim udziałem obszarów osadniczych i transportowych oraz wysoką gęstością zaludnienia i osadnictwa. Kolejnym wymogiem jest spójny obszar z co najmniej 150 000 mieszkańców. Obszary o dużym zagęszczeniu charakteryzują się wysoką koncentracją ludności, miejsc zamieszkania i pracy, tras komunikacyjnych, obiektów infrastruktury technicznej i społecznej oraz wysokim stopniem integracji wewnętrznej. (LEP 2013 Rozdział 1.2 Kategorie przestrzeni)
Obszar powiązań	Obszar przestrzenny, którego ludność jest głównie zaopatrywana przez powiązaną ➔ miejscowość centralną, o ile odpowiednie obiekty nie są odpłatne lub niedozwolone w gminach należących do obszaru powiązań (handel, usługi, infrastruktura społeczna)). W zależności od zadań związanych z zaopatrzeniem, w Saksonii rozróżnia się ➔ obszary pośrednie i ➔ obszary przyległe.
Węzły transportu publicznego	Punkty, które zasadniczo charakteryzują się obsługą co najmniej dwóch regularnych linii transportu publicznego i które umożliwiają rozsądną przesiadkę pod względem czasu i przestrzeni. W najszerszym znaczeniu obejmuje to również punkty dostępu do transportu publicznego, które są szczególnie odpowiednie jako punkty dostępu do regionalnego transportu kolejowego lub jako punkty dostępu z atrakcyjnymi przejściami do zmotoryzowanego transportu prywatnego i rowerowego.
Centra zaopatrzenia i osadnictwa	Sołectwo/ dzielnica o zwartej zabudowie, które ze względu na swoje istniejące funkcje i odpowiadające im możliwości rozwoju, dostępność (w przypadku centralnych miejscowości dla ludności na obszarze powiązań) i połączenia transportowe transportem publicznym, oferuje warunki wstępne dla skoncentrowanego przestrzennie zaopatrzenia ludności (w przypadku centralnych lokalizacji dla ludności na obszarze powiązań) w rozsądnej odległości od lokalizacji mieszkalnych. (Rozdział 1.3 Centra zaopatrzenia i osadnictwa)
Obszary zastrzeżone	Obszary, w których szczególną wagę należy nadać określonym funkcjom lub użytkownikom o znaczeniu przestrzennym, rozważając je z konkurencyjnymi użytkowaniem o znaczeniu dla przestrzeni (§ 7 ustęp 3, pkt 2 ROG). Są one ➔ zasadami zagospodarowania przestrzennego.
Obszary priorytetowe	Obszary priorytetowe to obszary przewidziane dla określonych funkcji lub użytkowania o znaczeniu dla przestrzeni i dla których wykluczone są inne istotne dla przestrzeni użytkowania, jeżeli te nie są możliwe do pogodzenia z priorytetowymi funkcjami, użytkowaniem lub celami (§ 7 ustęp 3 punkt 1 ROG) Są to ➔ cele zagospodarowania przestrzennego.

Pojęcie	Objaśnienie
Miejscowości centralne	Gminy, które ze względu na liczbę mieszkańców i wielkość ich obszaru powiazań, ich położenie w przestrzeni, funkcję i złożoność infrastruktury stanowią centra życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego w Saksonii. Zgodnie ze swoją funkcją i kategoryzacją w systemie miejscowości centralnych, podejmują one zadania na rzecz gmin w swoim ponadgminnym obszarze powiazań. Centra nadrzędne i średniego stopnia zostały ustalone w planie rozwoju kraju związkowego, a centra podstawowe w planach regionalnych. (Rozdział 1.1 Centralne miejscowości i związki oraz LEP 2013 Rozdział 1.3 Centralne miejscowości i związki)
Związek miejscowości centralnych	Wspólne realizowanie funkcji miejscowości centralnych (miejscowości centralne) przez co najmniej dwie gminy, co wymaga porozumienia i współpracy międzygminnej na podstawie porozumień umownych (np. umowa dotycząca planowania na poziomie kraju związkowego). (Rozdział 1.1 Centralne miejscowości i związki oraz LEP 2013 Rozdział 1.3 Centralne miejscowości i związki)
Procedura odstępstw od celów	Odstępstwa od celów zagospodarowania przestrzennego są dozwolone, jeśli odstępstwo jest uzasadnione z perspektywy planowania przestrzennego i nie narusza podstawowych zasad planowania. W Saksonii przewidziano również, że odstępstwa od celów zagospodarowania przestrzennego wymagają zezwolenia organu ds. planowania przestrzennego w ramach specjalnej procedury (§ 6 ust. 2 ROG, § 16 SächsLPlG).
Cele zagospodarowania przestrzennego	Wiążące wytyczne w postaci przestrzennie i rzeczowo określonych lub możliwych do określenia przez podmioty planowania przestrzennego na szczeblu krajowym lub regionalnym, ostatecznie rozważonych, tekstowych lub graficznych ustaleń w celu zapewnienia rozwoju, organizacji i zabezpieczenia przestrzeni w planach zagospodarowania przestrzennego. Cele zagospodarowania przestrzennego muszą być przestrzegane przez organy publiczne w ich planach i działaniach mających znaczenie dla przestrzeni oraz w określonych oficjalnych decyzjach dotyczących planów i działań podejmowanych przez osoby prawa prywatnego. Ponadto istnieje obowiązek dostosowania planów na szczeblu lokalnym do celów zagospodarowania przestrzennego (§ 1 ust. 4 BauGB). Rozróżnia się "cele istniejące", "cele pożądane" i "cele nakreślone": W przypadku "obecnego celu" stwierdzenie planistyczne jest absolutnie wiążące. Można je uchylić jedynie za pomocą procedury odstępstwa od celu. W przypadku "celu pożądanego" ustalenie jest wiążące, ale zawiera tak zwaną szczątkową uznaniowość, która pozwala na odstępstwo od ustaleń planowania w nietypowych przypadkach bez procedury odstępstwa od celu. Nietypowy przypadek ma miejsce, jeśli z obiektywnego punktu widzenia konkretnego indywidualnego przypadku, przestrzeganie celu nie wydaje się uzasadnione, biorąc pod uwagę ogólne przesłanie planu. Należy dokonać rozróżnienia między tymi celami pożądanymi a celami ze stosunkiem reguły do wyjątku. Aby stały się one wiążące jako cele zagospodarowania przestrzennego, organ planistyczny musi zdefiniować lub określić zarówno zasadę, jak i wyjątek. W przeciwieństwie do celów poświadczonych, wyjątek dla tych celów jest już rozpoznawalny dla autora planu w momencie jego przyjęcia. „Cele nakreślone” dotyczą planów lub działań, których realizacja nie leży w zakresie władzy adresata. Dlatego może on być tylko zobowiązany do wykorzystania swoich możliwości wywierania wpływu, (np. programy pomocowe) na instytucje, które plany i działania mogą zrealizować (§ 3 ustęp 1 pkt 2, § 4 ustęp 1, § 6 ustęp 1 ROG).